

НИКОЛАЙ РАЙНОВЪ

ПЕРСИЙСКИ

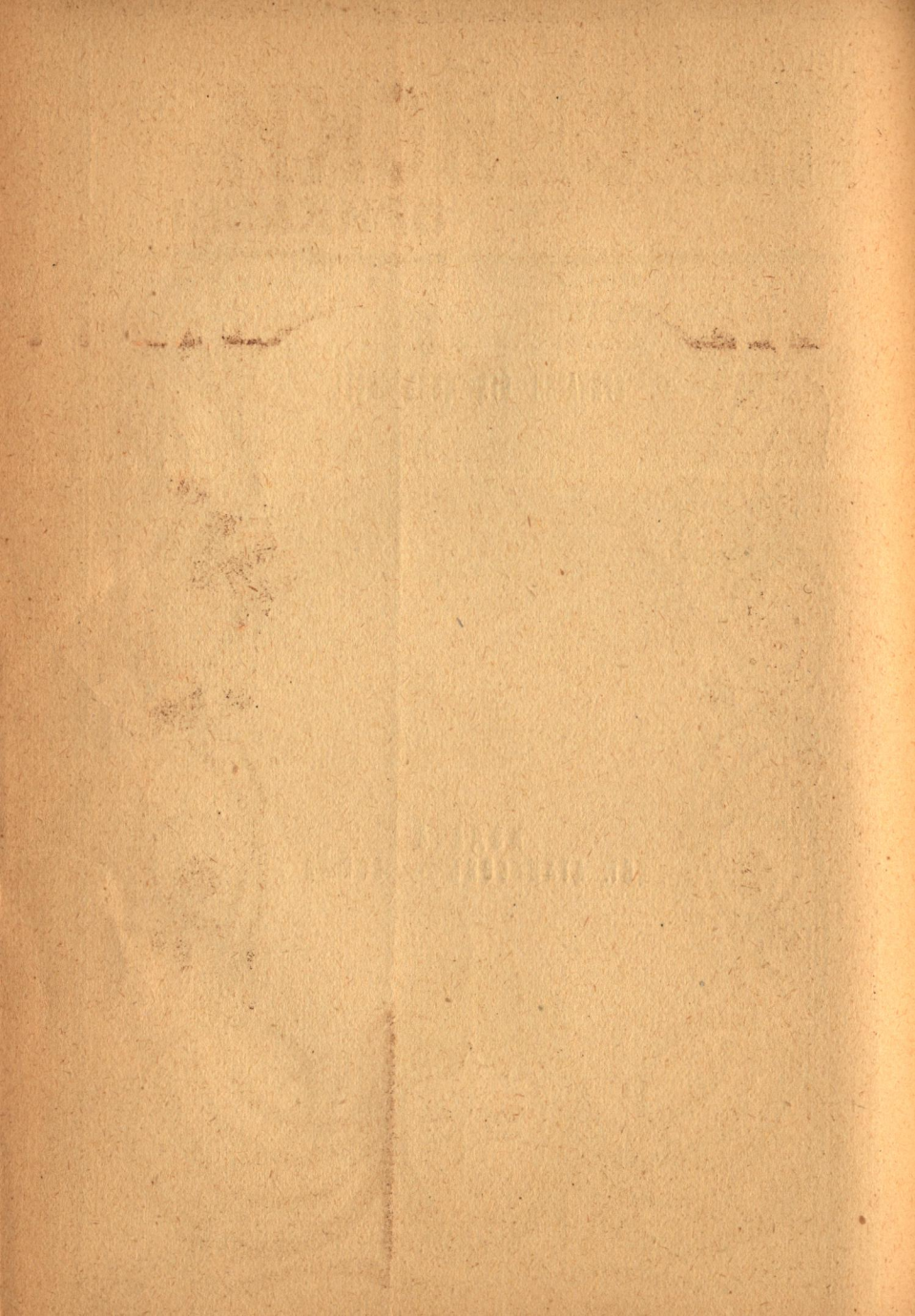

ПРИКАЗКИ

ПРИКАЗКИ ОТЪ ЦѢЛЪ СВѢТЪ

ИЗДАВА
СТ. АТАНАСОВЪ — СОФИЯ

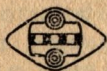

ПРИКАЗКИ ОТЪ ЦЪЛЪ СВѢТЪ

(Преразказани за деца и юноши отъ Николай Райновъ.)

ПЕРСИЙСКИ ПРИКАЗКИ

ИЗДАВА СТ. АТАНАСОВЪ

София, ул. Неофитъ Рилски 36

ПРЕДСТАВЛЕНИЕ НА КОМИТЕТО ЗА НАУКА И УЧЕБНИКОВО ДЕЛО
НА БЪЛГАРСКОТО УЧЕБНО ДЕЛО

ПРЕДСТАВЛЕНИЕ НА КОМИТЕТО ЗА НАУКА И УЧЕБНИКОВО ДЕЛО

УЧЕБНИКОВО ДЕЛО

Печатница „Херманъ Поле“, Три Уши 15, — София.

Сънятъ на Али-Мекара

(персийска приказка)

Имало нѣкога си въ едно село, близо до града Испанъ, единъ заможенъ селянинъ. Той не билъ отъ най-богатитѣ, но преживѣвалъ охолно, защото ималъ земя, добитъкъ и други имоти. Синъ му, който се казвалъ Али-Мекаръ, билъ дванадесетъ годишенъ. Той пасѣлъ говедата на баща си, сиречь две камили, петъ-шестъ крави, петнадесетина кози, единъ голѣмъ козелъ и около стотина овце. Съ момчето вървѣли три едри кучета — да пазятъ това разнообразно стадо.

Като изкаралъ добитъка на паша, Али-Мекаръ сѣдалъ на нѣкое бърдо, подъ сѣнката на дървесата, и — наглеждайки животнитѣ — си мислѣлъ за разни чудновати нѣща, както обичатъ да правятъ хората безъ работа.

Той си казалъ :

— Какво ли ще бжде, ако изведнѣжъ ми се яви нѣкой джинъ (небесенъ духъ), па ми каже : „Али-Мекаре, иди тамъ и тамъ : ще намѣришъ заровено имане ; откопай го !“ Или пъкъ отъ облацитѣ да слѣзе нѣкой страшенъ змей, който е открадналъ най-хубавата царска дъщеря, па азъ да го убия и да се ожена за нея ?

Но такова нѣщо не ставало.

И пастирьтъ си казвалъ на ума :

— Досаденъ е моятъ животъ. Много е досаденъ. Ори, сѣи, жъни, копай градината, паси на баща си добитъка : работа ли е това ? Всѣки день все едно и сжщо. Селянинъ съмъ се родилъ, селянинъ ще си умра, безъ да видя по-добри дни. А съвсемъ инакъ живѣятъ войницитѣ, моряцитѣ, князетѣ и търговцитѣ, които обикалятъ цѣлия свѣтъ. Много нѣщо виждатъ тѣ и много знаятъ.

Отъ време на време подъ бърдото, на което сѣдѣлъ Али-Мекаръ, минавали ловци. Изсвирвалъ рогъ,

показвали се цѣла чета конници, облѣчени разкошно, богато въоръжени.

— Ето ги, — си казвалъ пастирътъ. — Тѣ отивать въ гората на ловъ за вълци, глигани, лъвове и други звѣрове. Да можехъ и азъ да тръгна съ тия ловци!

Веднѣжъ между минаващитѣ ловци пастирътъ видѣлъ едно момче, на възраст колкото него. То яздѣло хубавъ арабски конь, богато оседланъ. Дрехитѣ на момчето били отъ коприна, кадифе и скъпа мека кожа, разкошно украсени. То държело голѣмъ лѣкъ, а на гърба му се подмѣталъ при язденето златенъ тулъ съ стрели.

— Кой ли ще да е този? — се запиталъ Али-Мекаръ. — Изглежда да е царски синъ. Блазе му!

Отъ дѣсната страна на златния ловець препускалъ конникъ съ брадва въ рѣка, а отъ лѣвата — другъ, който носѣлъ шесть копия. Тия двама били орженоци на момчето. Ако то не успѣе да убие съ своитѣ стрели подгонения звѣръ, тѣ ще му дадатъ оржията, що носятъ. А задъ орженосцитѣ яздѣли други ловци, все добре въоръжени. Тѣ биле мже. Между тѣхъ имало и нѣкои на зрѣла възраст, па дори и старци.

Отъ разговора, що водѣли помежду си ловцитѣ, Али-Мекаръ разбралъ, че момчето е синъ на испанския султанъ. Той чулъ и името на княза: Омаръ Адаръ.

— Колко ли ще е щастливъ синътъ на нашия султанъ, както язди, заобиколенъ отъ своитѣ придворни, на тоя силенъ и хубавъ конь, който го носи съ бързината на вѣтъра? — си казалъ пастирътъ — Защо Аллахъ (Богъ) не е наредилъ — и азъ да се родя въ царския дворець, а ме е пратилъ въ нашето бедно село?

При тия мисли му станало много скръбно. Дори му се доплакало.

Било надвечерь. Конниците отминали. Пастирътъ останалъ самъ въ бърдото. Той седѣлъ и си мислѣлъ за това, което не може да стане. Слънцето залѣзвало, а на Али-Мекара не идвало още на умъ да прибере добитъка и да го подкара къмъ село.

Нападнала го дрѣмка.

Струвало му се, че вижда свѣта ни на сънь, ни на яве. Почнали да му се явяватъ различни смѣтни образи и веднага следъ това да изчезватъ отново. Чудно-

ватъ шумъ излизалъ отъ земята, а отъ небето надолу падалъ плѣсъкъ на много крила.

Изведнѣжъ предъ Али-Мекара застаналъ единъ момъкъ, съ свѣтло лице, голѣмъ като исполинъ.

Той му казалъ съ гърмотевиченъ гласъ:

— Азъ съмъ Бемаръ. Азъ съмъ она джинъ, когото Аллахъ изпрати да пази и закриля твоето село. Ухото ми чува всичко и окото ми всичко вижда. Разбрахъ, че си недоволенъ отъ своята сѣдба. Кажми ми, що искашъ? Ако е разумно, ще го направя.

Али-Мекаръ казалъ:

— Свѣтли джине, стига съмъ оралъ, копалъ, жъналъ и пасълъ говеда. Иска ми се да стана царски синъ. Да живѣя и азъ като хората въ щастие и благополучие.

— Добре, — рекълъ ангелътъ. — Но помисли си най-напредъ, дали не ще дойде време да се разкаешъ, че си пожелалъ такова нѣщо.

— Нѣма какво да мисля казалъ пастирътъ. — Никога нѣма да се разкая.

— Значи, ти искашъ да станешъ царски синъ?

— Да, искамъ.

Тогава ангелътъ допрѣлъ до главата на Али-Мекара своя златенъ жезълъ и се изгубилъ следъ това.

Али-Мекаръ заспалъ.

На сутринята се събудилъ въ една широка стая на царския дворецъ. Задъ завеситѣ свирѣли цигулки и китари. Щомъ Али-Мекаръ вдигналъ глава, единъ бѣлобрадъ придворенъ съ голѣма чалма му се поклонилъ до земята. А единъ едъръ черенъ робъ, съ червена шапка на главата, вдигналъ момчето съ силнитѣ си ржце и го отнесълъ въ банята. Тя била цѣла отъ мраморъ. Въ срѣдата имало широкъ водоемъ, пълненъ съ хладка вода, миришеца на трендафили. Въ нея имало гюлова вода, затова миришела тъй.

Додето се кжпѣло, момчето почнало да си припомня смѣтно, че е било пастиръ при единъ селянинъ въ околността на Испаханъ.

— Не може да бжде, — си казало то. — Сънувалъ съмъ това. Охъ, какъвъ страшенъ сънь!

Да, той не е билъ никога говедаръ, защото се е родилъ въ тоя дворецъ. Той е Салемъ-Сима, наследникъ

на престола. Откакъ се е родилъ, не помни да е пасълъ ничии говеда. Той е прекарвалъ все въ двореца, отъ всички почитанъ и дълбоко уважаванъ.

И той си спомнилъ великия визиръ Хармй, стария султанъ Симеръ-Сима, неговъ чичо, и всички царедворци — и стари и млади. Спомнилъ си и имената на робитѣ. Ето, тоя едъръ негъръ, който го донесе и тая заранъ, както прави винаги, когато князътъ се събуди, се казва Джафаръ. Той носи златна гривня на дѣсната си ржка.

Но тая заранъ, като никога, на князъ Салемъ-Сима се много харесалъ разкоша на двореца и почитътъ на всички къмъ него. Следъ като излѣзълъ отъ банята, князътъ билъ отведенъ въ дрешника, дето придворнитѣ му помогнали да се облѣче. Богатата премѣна се харесала на Салемъ-Сима, сякашъ я облича за пръвъ пжтъ презъ живота си.

После го отвели въ трапезарията да закуси. Не ще и дума, закуската била вкусна и изобилна. Салемъ-Сима изпилъ голѣма чаша млѣко, изялъ нѣколко сладки съ нарoви зърна, после хапналъ две-три банички и шепа фастъци. Робитѣ му поднесли още нѣколко сребърни блюда, въ които имало други закуски, но той махналъ съ ржката да ги изнесатъ: нахранилъ се, не му се яло повече.

Следъ като закусилъ, князътъ казалъ на царедвореца Кибиесъ, който билъ неговъ главенъ съветникъ и придружникъ:

— Отведи ме да погледамъ хубавитѣ арабски коне, които препускатъ въ градината. Много ми се иска да ги вида.

— После, господарю, — казалъ стариятъ придворенъ, като се понамръщилъ. — Сега не може. Не знаешъ ли, че най-напредъ трѣбва да отидешъ да поздравишъ своя чичо, нашия султанъ, да му дари Аллахъ дълги години? Тъкмо сега е време.

Селимъ-Сима билъ въведенъ въ престолния чертогъ. Много царедворци стоели, наредени на две дълги редици, отъ лѣво и отъ дѣсно на престола.

Князътъ падналъ по лицето си предъ Симеръ-Сима, могщия султанъ.

Царътъ направилъ знакъ да вдигнатъ момчето. После му казалъ:

— Много ми е драго, че те виждамъ, мой добъръ и хубавъ братаниче. Ти изчезна отъ моя дворецъ по нѣкакъвъ тайнственъ начинъ и сжщо тъй тайнствено дойде пакъ. После ще ми кажешъ, кжде си билъ и що си привилъ. Сега нека въздадемъ хвала на Аллаха, чието могжщество нѣма край и чиято доброта е безгранична. Нему трѣбва да благодаримъ за това, че ти се върна между насъ.

Тази речъ се видѣла длъжка на княза. Нему се искало — стариятъ султанъ да свърши по-скоро, та да може да излѣзе отъ двореца и да се поразходи по градината.

Но Симеръ-Сима не билъ още свършилъ.

— Виждамъ, — продължилъ той, — че ти си забравилъ много нѣшо отъ възпитанието, което бѣше получилъ въ двореца. Приличашъ по обноски повече на селянинъ, отколкото на князь. Дългото отсѣствие ще да е причина за това. Но ние ще се погрижимъ да добиешъ онова, що ти липсва. Учени и опитни учители ще се заематъ да те обучаватъ и възпитаватъ отново. Единъ князь трѣбва да бжде изпеченъ въ боравене съ всѣкакво оржие, да знае всички науки, отъ всички изкуства да разбира, а — най-главно — добре да е изучилъ Корана, който е наше свещено писание. Той трѣбва още да знае, какъ се посрѣщатъ посланици на други царе и какъ се говори съ такива мже. Да, мой братаниче, азъ искамъ да изучишъ всичко това, за да приличашъ на своя покоенъ баща — моя братъ Хитанъ-Сима — вѣчна му паметъ. За две години ти трѣбва да настигнешъ по учение своя братовчедъ Фиджа-Сима, синъ на другия му братъ Гуранъ-Сима. Ела сега да те цѣлувна.

Момчето се качило по стѣпалита, водещи къмъ високия престолъ на султана. Старецътъ станалъ и го цѣлувналъ два пжти по бузитѣ, благословилъ го въ името на Аллаха и далъ знакъ, че може вече да си излѣзе.

Салемъ-Сима тръгналъ зарадванъ следъ царедворца.

— Хайде сега да вървимъ при конетѣ, — рекълъ той на Кибиеса. — Заведи ме въ градината. Отдавна не съмъ я виждалъ. И ми разкажи, кога и какъ съмъ изчезналъ отъ двореца. Азъ си не спомнямъ нищо за това.

— Господарю, — казалъ Кибиесъ, — и това ще стане, но не му е сега времето. Съжалявамъ, че не мога да задоволя желанието ти. Султанътъ наредилъ, кога що да правимъ презъ деня, и настоява строго да се пази тоя редъ. И ти, и азъ сме му подчинени. Въ списъка, що получихъ отъ него, не е предвидено днесъ да отиваме при конетъ. Може би, той ще предвиди това за утре-други день. Сега трѣбва да отидешъ да учишъ смѣтане и чертане.

И царедворецътъ отвелъ княза въ една гола стая, дето ги чакалъ предъ висока маса единъ сухъ мжжъ, съ гола глава, на която всички косми били опаднали. Цѣлъ часъ трѣбвало Салемъ-Сима да пише смѣтки и да решава задавки. А тѣ били много мжчни.

Тоя часъ миналъ тежко за княза. Додето той решавалъ задавитъ, Кибиесъ дрѣмѣлъ на единъ столъ и се прозѣвалъ. Най-последниятъ часъ се свършилъ.

— Хайде сега да отидемъ да правимъ военни упражнения, — казалъ князътъ.

Много му се искало да го облѣкатъ като военачалникъ, да излѣзе предъ войскитъ и да ги командува.

— Похвално е твоето желание, — рекълъ му Кибиесъ. — Нашиятъ господарь, султанътъ, е отредилъ тъкмо тоя часъ за военни упражнения. Да вървимъ.

Но и тоя часъ миналъ тежко, дори по-тежко отъ първия. Кибиесъ накаралъ княза да облѣче прости войнишки дрехи — желѣзна броня, голѣмъ бронзовъ шлемъ и обувки отъ медни гривни, словени една за друга. Той трѣбвало да си пѣхне лѣвата ржка въ голѣмъ щитъ, да стреля съ лжкъ, чието тетиво било много твърдо, и да върти сабя, която едва държелъ. На нѣколко пжти той падналъ подъ тежестъта на своитъ оржжия. Другитъ войници му се изсмѣли. А Кибиесъ презъ това време се разхождалъ на длъжъ и на ширъ по голѣмата площадь, кждето ставали упражненията.

Дошло най-сетне време за обѣдъ. Салемъ-Сима билъ прегладнѣлъ отъ мжчнитъ упражнения. Той влѣзълъ въ трапезарията. Седналъ на дивана отъ синя коприна и поискалъ ястие. Донесли му чаша оризъ съ шафранъ и медъ. Оризътъ му се много усладилъ, та князътъ поискалъ още една чаша.

Но единъ намръщенъ старецъ, сухъ, съ строго лице, който стоелъ до него, допрѣлъ жезъла си до вто-

рата чаша, която донесла робинята. Жената понечила да изнесе чашата.

— Какво правишъ? — викналъ Салемъ-Сима. — Не чу ли, че ти заповѣдахъ да ми дадешъ още една чаша?

— Господарю, — казалъ сухиятъ мъжъ, — ти си забравилъ, че азъ съмъ придворенъ лѣкаръ, назначенъ отъ нашия султанъ да бди надъ здравето ти. Името ми е, ако си спомняшъ, Бирка. Втора чаша оризъ ще ти повреди.

Робинята донесла варено пиле. На княза то се не харесело. Не искалъ да хапне отъ ястието.

Но лѣкарътъ се намѣсилъ.

— Господарю, — казалъ той, — трѣбва да изедешъ поне едно крилце. Стомахътъ ти е слабъ. Длъженъ си да ядешъ.

Князътъ се принудилъ да хапне малко отъ пилето. После му донесли домати, пълнени съ месо. Лѣкарътъ му позволилъ да изеде единъ. А Салемъ-Сима би изялъ на драго сърдце най-малко три. Следъ това робинята донесла печено месо. Като го видѣлъ князътъ, лигитъ му потекли. Но лѣкарътъ си допрѣлъ жезъла до тепсията и робинята я изнесла.

— Печеното е тежко за тебе, — казалъ сухиятъ мъжъ. — Ти имашъ слабъ стомахъ.

И, като се обърналъ къмъ робинята, заповѣдалъ ѝ да донесе една пържена рибка и — следъ нея — компотъ отъ зарзали. Князътъ поискалъ банички и сладки, но лѣкарътъ не позволилъ.

— Отъ тѣхъ ще затлъстѣешъ, — рекълъ, — а за царетъ не е добре да бждатъ тлъсти. Тлъстиятъ човѣкъ умира отъ внезапенъ ударъ.

Следъ обѣдъ при Салемъ-Сима дошелъ единъ старъ имамъ (свещеникъ), който донесълъ Корана и почналъ да обяснява на дълго и на широко стиховетъ на священата книга. После накаралъ княза да научи на изустъ първитъ деветъ стиха.

Салемъ-Сима билъ много уморенъ вечерята. Той спалъ като мъртавъ цѣлата нощъ.

На другия день урокътъ по смѣтане билъ замѣненъ съ урокъ по наука за държавата и изучване на законитъ. Единъ старъ безъ жъби сѣдия говорилъ на княза презъ носа си цѣлъ часъ разни нѣща, които мъкътъ не разбиралъ. Това било много отегчително.

Следъ това почнали пакъ военни упражнения, но тоя день тѣ се не видѣли на княза мжчни. Довели му конь и той го яхналъ. Единъ орженосецъ, младъ и веселъ човѣкъ, почналь да учи Салемъ-Сима на езда. Това му се харесало много. Още повече му се харесали разказитѣ за разни приключения, които чуль отъ орженосеца.

Но следъ обѣдъ не било тѣй приятно. Дошелъ стариятъ беззжбъ сѣдия. Той отвелъ Салемъ-Сима въ голѣмия сѣдебенъ чертогъ. Тамъ князътъ трѣбвало цѣли три часа да слуша, какъ се каратъ защитницитѣ и обвинительтъ. Много присѣди се прочели. Набили съ тояга двадесетина души, които били очевидно виновни, и други петима-шестима, за които Салемъ-Сима билъ увѣренъ, че сж невинни, но не могатъ да се защитятъ или сж неприятни на сѣдията.

Князътъ си излѣзълъ отъ сѣдебния чертогъ и много уморенъ, и неприятно настроенъ.

Презъ време на вечерята лѣкарътъ билъ все тѣй придириливъ и строгъ, както и презъ миналия день.

На третия день трѣбвало отново да се учи смѣтане и чертане, а после дошло време за отегчителни и трудни военни упражнения.

Следъ обѣдъ двама роби облѣкли Салемъ-Сима въ великолепни дрехи, извезани съ злато и напѣстрени съ скжпоценни камъни. Той се погледналъ и се харесалъ много. Горда радостъ се изписала на лицето му.

Дошелъ единъ царедворецъ и отвелъ княза тържествено въ престолния чертогъ. Отъ дѣсно на царския престолъ седѣлъ братовчедътъ на княза — Фиджа-Сима. Салемъ-Сима поканили да седне отъ лѣво на престола.

Ето, че влѣзълъ и султанътъ. Следъ като стариятъ царъ седналъ на престола си, главниятъ царедворецъ вѣвелъ двама посланици. Единиятъ билъ пратенъ отъ царя на Испаханъ, — а другиятъ — отъ афганистанския султанъ.

Двамата посланици поздравили, както му е редътъ, султана и великия везиръ. После почнали да се разговарятъ съ тѣхъ по важни работи — държавни, търговски и военни, отъ които Салемъ-Сима не разбиралъ нищо. Но — разбира, не разбира — той трѣбвало да седи и да слуша, както слушалъ братовчедъ му.

Султанътъ смѣталъ, че по тоя начинъ ще ги научи на най-тънките нѣща въ държавната наука.

Цѣли четири часа траяли разговоритѣ.

Подиръ това на княза позволили да се поразходи изъ градината, заедно съ братовчеда си. Фиджа-Сима се показвалъ горделивъ и надмененъ. Постоянно гледалъ да покаже, че знае повече отъ своя братовчедъ и разбира отъ всичко. Това се не харесало на Салемъ-Сима. Той се върналъ отъ разходката разбитъ, уморенъ и огорченъ.

Нѣколко дня следъ това било обявено състезание между Салемъ-Сима и нѣколцина синове на царедворци. Все момци на неговата възраст. Той успѣлъ да надвие всички и въ стрелба съ лжкъ и въ бой съ сабя. Това му направило голѣмо удоволствие.

Но удоволствието на княза не траяло дълго.

Той не билъ глупавъ. Скоро забележилъ, че въ такива състезания неговитѣ съперници не показватъ нито истинската си сила, нито ловкостта си. Това тѣ правѣли или отъ страхъ — да не би князътъ да ги намрази, или отъ желание да му угодятъ, като ги поласкаятъ. Тѣ се нарочно оставяли — да ги надвива Салемъ-Сима, който ще имъ стане следъ време царъ.

Като разбралъ това, радостта му се пресѣкла. Отпосле князътъ ималъ и други случаи да види подобни постъпки. Отишли на ловъ. Около него се навъртали постоянно петима-шестима придворни, все опитни ловци, които го пазѣли — да не би да го нападнатъ звѣроветѣ, ранени отъ стрелитѣ му. Тая закрила сжщо не му се харесала. Нему се искало да го оставятъ самъ да се бори съ свирепитѣ пантери и други звѣрове, за да изпита силата си и своята смѣлостъ предъ опасността.

Минали три месеца. Дворцовиятъ животъ, отъ начало до толкова приятенъ за Салемъ-Сима, почналъ да му досажда. Като свикналъ съ великолепието на двореца и съ блѣсъка на облѣклото, разкошътъ му се виждалъ вече нѣщо просто, обикновено, безъ което не може. Той си смѣталъ, че тъй трѣбва да бжде — и нищо повече.

Салемъ-Сима едва търпѣлъ постояннитѣ ласкателства на придворнитѣ. На ловъ не му се излизало. Учителитѣ по смѣтане, четене, писане и разни други пред-

мети го отегчавали. Той ги вече не слушалъ, що говорятъ. А лѣкаря Бирка той на драго сърдце би заповѣдалъ да обесятъ, ако зависѣло отъ него.

Но това не било още нищо.

Братътъ на султана, Гуранъ-Сима, хранѣлъ въ сърдцето си надежда, че синъ му — Фиджа-Сима — ще наследи престола, защото царъ Симеръ-Сима нѣмалъ синъ. Но като виждалъ, че отъ день на день султанътъ се привръзва все повече и повече къмъ Салемъ-Сима, а на сина му не обрѣща внимание, намразилъ момъка. Той не можелъ да се помири съ мисълта, че следъ време синъ му ще бжде поданикъ на тоя невъзпитанъ и необразованъ момъкъ, който изчезналъ една нощъ отъ двореца и нѣколко години се не чувало нѣщо за него, а после се изведнѣжъ явилъ отново.

— Само едно ми остава да направя, — решилъ той: — то е да го убия по нѣкакъвъ начинъ, безъ да се разбере, че азъ съмъ сторилъ това.

Не било мжчно да се намѣрятъ въ двореца хора, готови за пари да извършатъ всѣкакво престѣпление. Съ тѣхната помощъ решилъ Гуранъ-Сима да се отърве отъ момъка.

Една сутринъ, като се събудилъ, Салемъ-Сима видѣлъ, че изподъ възглавницата му изпѣлзва отровна индийска змия. На малко щѣла да го ухапе. Той скочилъ и я убилъ съ единъ замахъ на сабята си. Следъ това надалъ вкъ и събралъ всички роби и прислужници.

— Отде е дошла тукъ тая змия?

Никой не можалъ да му каже.

— Кой е влизалъ въ спалнята му тая нощъ?

Никой не билъ виждалъ никого да влизъ.

Салемъ-Сима се оплакалъ на султана. Царътъ се распоредилъ — веднага да узнае, кой е влѣзълъ е и внесълъ отровната змия въ спалнята на неговия братанецъ. Но напраздно отишли всички распити: нищо се не открило.

Другъ пжтъ, следъ обѣдъ, Салемъ-Сима билъ легналъ подъ сѣнка въ градината. Задрѣмалъ. Но нѣкакъвъ шумъ на бързи стѣпки го сресналъ. Иззадъ храсталака изкочилъ единъ стражъ и се хвърлилъ върху княза съ ножъ въ ржка.

Салемъ-Сима скочилъ, но оня успѣлъ да го прободе въ гърдитѣ. Като по чудо, ножътъ ударилъ едно

ребро и се счупилъ. Макаръ и раненъ, князътъ успѣлъ да изтегли сабята си и да я забодє въ корема на нападетеля, който падналъ мъртъвъ.

Салемъ Сима надалъ викъ за помощъ. Притекли се неговитѣ тѣлопазители, които — кой знає защо — се били отдалечили тоя пжтъ отъ него. Пренесли го въ двореца и повикали лѣкаря. Нѣколко седмици трѣбвало да лежи князътъ, докле позарастє раната му. И тоя пжтъ султанътъ не можалъ да откриє, кой е пратилъ убиєца.

Още не се билъ изцѣрилъ напълно, князътъ трѣбвало да понесе нова неприятность. Една заранъ му донесли закуска. Между другитѣ ядѣва имало сладко отъ праскови, което Салемъ-Сима обичалъ много. Другъ пжтъ лѣкарътъ му не позволявалъ да изєде повече отъ три лъжички, а тоя пжтъ — кой знає защо — се направилъ, че не вижда и князътъ изялъ цѣла паничка.

Но веднага следъ това усѣтилъ страшни болки въ стомаха. Сладкото било, очевидно, отровно. Цѣли две седмици Салемъ-Сима висѣлъ между живота и смъртъта. Презъ това време султанътъ започналъ нови разпити, за да узнає по чия заповѣдь е дадено на любимєца му отровно сладко. Но сѣмиятъ лѣкарь заявилъ, че сладкото не е отровно: той го билъ опиталъ; опитали го били и другитѣ царедворци. Пакъ не могло да се узнає нищо.

Отъ този день царътъ заповѣдалъ строго да бдятъ надъ престолонаследника. Най-вѣрнитѣ си хора назначилъ за негови тѣлохранители. При княза не пускали никого. И не било позволено да излиза, когато си иска. Дето и да трѣгне, придружавала го силна стража.

Съ това животътъ на Салемъ-Сима станалъ още по-тежъкъ. Чувствувалъ се, като че ли е вързанъ съ вжжета.

— Нѣма по-нешастенъ човѣкъ отъ мене — си казалъ той. — И най-нешастниятъ робъ е много по-честитъ отъ мене. А азъ съмъ ужъ князь и престолонаследникъ! Да не мога никжде да излѣза! Да не мога съ никого да се срещна! Животъ ли е това?

Минала още година.

Една нощъ Салемъ-Сима се събудилъ отъ нѣкакви страшни вико̀ве. Въ двореца се водѣла ожесточена борба. Князътъ скочилъ отъ леглото си, облѣкълъ се на бързо и грабналъ сабята си.

Вратата била заключена, но онѣзи, които били отъ вѣнъ, я разбили. Предъ Салемъ-Сима се изправили шестима души, въоръжени съ брадви. Тѣ се хвърлили върху княза. Завързала се борба. Князътъ се билъ смѣло, но единъ силенъ ударъ съ брадва по главата го повалилъ и той падналъ безъ съзнание.

Убийцитѣ му вързали ржцетѣ и нозетѣ и го понесли. Салемъ-Сима се опомнилъ, чакъ когато го хвърлили въ затвора.

Той не можелъ да разбере, що е станало.

А ето що било станало. Гуранъ-Сима подкупилъ войници да нападнатъ дворцовата стража и да я избиятъ. Измѣнниците били повече отъ пазачитѣ на двореца. Тѣ надвили. Много трупове паднали по коридоритѣ на двореца и по стайтѣ. Самъ султанътъ Симеръ-Сима падналъ, пронизанъ отъ мечъ на измѣнникъ.

Гуранъ-Сима се качилъ на престола.

На сутринята новиятъ султанъ отишелъ съ лѣкаря Бирка въ тъмницата — да види княза.

Чакъ тогава Салемъ-Сима разбралъ, що се е случило презъ нощта.

Гуранъ-Сима казалъ на лѣкаря :

— Прегледай тогова и ми кажи, ще ли се излѣкува отъ раната си или ще умре.

Бирка прегледалъ княза и казалъ :

— Радвай се, господарю! Раната е толкова тежка, че до утре заранъ ще умре. Ударенъ е въ главата и то много дълбоко. Само нѣкакво чудо може да го отърве отъ умиралка.

— Добре, — казалъ султанътъ. — Щомъ е тъй, нѣма да заповѣдамъ да го удушатъ съ копринено вѣже, както би трѣбвало да направя. Но ако се окаже утре заранъ, че е живъ, ще пратя веднага удушвача. Що се отнася до тебе, макаръ че си ми билъ полезенъ много пжти, ще заповѣдамъ да ти ударятъ дванадесетъ тояги по ходилата, като на човѣкъ, който си не разбира отъ занаята.

Султанътъ и придворниятъ лѣкарь си отишли. Салемъ-Сима останалъ да лежи въ затвора, на каменния подъ. Главата го болѣла страшно. Вжжетата му стѣгали ржцетѣ и краката. Накждето и да се обърне, изпитвалъ голѣми болки.

— Дано дойде по-скоро смъртта! — си казвал той. — Нали лѣкарътъ каза, че ще умра? Дано умра по-скоро!

Дълго лежалъ той, охкайки, плачейки и викайки смъртта да го отърве отъ мжкитѣ. По едно време му се мѣрнало смжтно презъ ума, че нѣкога си, преди много много време, той билъ нѣкжде другаде и е живѣлъ другояче. Спомнилъ си зелено бърдо съ дървета, храсти и трева. После — стадо, което пасе, и той го наглежда. Най-сетне единъ свѣтлоокъ джинъ, който слиза отъ небето, казва му нѣщо, докосва го съ жезъла си и се изгубва.

Рекълъ си князътъ тогава:

— Ехъ, да можеше животътъ ми да се промѣни! Да можехъ да изчезна отъ тукъ и да се намѣря на онова бърдо, което ми се мѣрна презъ ума преди малко! Тогава бихъ билъ наистина щастливъ.

И викналъ той съ отчаянъ гласъ:

— Аллахъ, Аллахъ! Прати ми нѣкой свѣтълъ джинъ да ме измъкне отъ тая тъмница и да ме развърже! Съжали ме, Аллахъ! Не ща да бжда князъ, ни царь. Стига ми е да бжда селянинъ. Но да бжда здравъ и свободенъ. Помогни ми, всемогщи Аллахъ!

Когато Салемъ-Сима свършилъ молитвата си, въ тъмницата огрѣла силна свѣтлина. Предъ княза застаналъ джинътъ Бемаръ. Безъ да каже дума, той се докосналъ до главата на момъка.

Изведнѣжъ пастирътъ се събудилъ върху зеленото бърдо. Главата го не болѣла. Нито ржцетѣ му били вързани, нито краката. И двореца, и султанитѣ, и убийствата, и тъмницата — всичко това той билъ сънувалъ.

Слънцето все още залѣзвало. Пастирътъ станалъ и подкаралъ стадото си къмъ село.

Вървейки по пжтя, той си казвалъ:

— Тоя сънъ ми показва, колко сж нещастни князетѣ и царетѣ. Ние, селянитѣ, сме много по-щастливи отъ тѣхъ. Не ми трѣбва за напредъ да завиждамъ ни на богатитѣ, ни на първенцитѣ. Богатството минава като сънъ, а властта се топи като облакъ.

Уменъ ловецъ и царь

(персийска приказка)

Имало едно време единъ изкусенъ ловецъ. Той се билъ прочулъ между своитѣ съграждани по това, че никога се не връща ни отъ ловъ, ни отъ риболовство съ праздни ржце. Все ще хване нѣщо.

Веднѣжъ сложилъ мрежи на едно мѣсто въ гората и се скрилъ подъ едно дърво да гледа, ще ли се хване нѣкоя птица. По едно време видѣлъ, че цѣло ято птици прилетѣли, примамени отъ стрѣвѣта. Но тъкмо въ мига, когато се готвѣлъ да дръпне връвѣта, та да ги хване въ мрежитѣ, задъ дървесата се зачули високи гласове на хора, които се каратъ за нѣщо.

— Ще подплашатъ птицитѣ, — си казалъ ловецѣтъ и отишелъ да види, кои сж тѣзи, които се каратъ.

Видѣлъ, че на поляната стоятъ двама момци, които говорятъ съ високъ гласъ за учени работи, каквито той не разбиралъ.

— Моля ви се, — казалъ имъ ловецѣтъ, — престанете за малко да се препирате. Сложилъ съмъ примки за птици. Страхъ ме е, че ще пропждите лова и ще оставите семейството ми гладно.

— Съгласни сме, — рекли ученитѣ момци. — Нека бжде, както искашъ ти. Но при едно условие: да раздѣлимъ на три лова. Ако си съгласенъ, ние двама не само нѣма да продумама дума, но нѣма дори и да се мръднемъ, додето не приберешъ мрежитѣ.

— Не може тѣй, — казалъ ловецѣтъ. — Това, що искате, не е справедливо. Сами разсждете: вие сте богатски синове, които по цѣлъ день ходятъ нагоре-надолу и приказватъ за учени работи, а азъ съмъ беденъ ловецъ, който изкарва съ трудъ своята прехрана и тая на семейството си. Моето семейство е голѣмо. Ако дамъ дветѣ третини отъ лова вамъ, колко ще

остане зе мене и за семейството ми? Помислете си, па кажете! Вие сте поне умни хора.

— Не сме съгласни, — казали момцитѣ. — Защо ни говоришъ за своето семейство? Семейството на единъ ловець яде постоянно птици и другъ дивечъ, какъвто ние не сме още видѣли. Нека хапнемъ най-после и ние веднъжъ печена птица. Не, не сме съгласни: повтаряме ти. Знай, че — ако не обещаешъ да ни отдѣлишъ по една третинка отъ лова, ще вдигнемъ такава глѣчка, че ни една птица не можешъ хвана.

Ловецьтъ продължавалъ да моли двамата момци да отстѣпятъ, но тѣ се не съгласявали. Най-после имъ обещалъ по една третинка отъ лова.

Що да прави? Ако тѣ вдигнатъ отново глѣчка, нѣма наистина да се улови ни една птица въ мрежитѣ.

Върналъ се той подъ дървото, за да дебне птицитѣ. Тѣ прилетѣли отново. Дръпналъ връвѣта и хваналъ три птици. Другитѣ отлетѣли. Ученитѣ момци дошли и си поискали дѣла. Ловецьтъ имъ казалъ:

— По ваша вина въ мрежитѣ се хванаха само три птици. Значи, на всѣкиго отъ насъ — по една, споредъ условието. Но азъ имамъ жена, двама синове и три дѣщери. Вие сте учени хора. Разсѣдете, дали е справедливо — да получите по птица, когато ние — седмина — ще трѣбва заедно да получимъ една. Вие сте двама. Азъ, жена ми, синовеѣ ми и дѣщеритѣ ми, сме седмина. Заедно съ васъ ставаме деветима. А птицитѣ сж всичко три. Значи, ако ги раздѣлимъ на деветъ, на всѣкиго ще се падне по една третина отъ птицата, сиречь — една птица ще се падне на трима души. И тъй, вие двама нѣмате право дори и на една птица, а искате две. Не е ли тъй?

— Не е, не е тъй, — викнали момцитѣ. — Ние се спогодихме съ тебе, а не съ семейството ти. Ще ни дадешъ дветѣ птици, а едната ще си задържишъ.

Нѣмало що да прави ловецьтъ. Далъ на двамата момци по птица, па си прибралъ мрежитѣ.

Но преди да си отиде, той полюбопитствувалъ да узнае, защо се е водила разпрата между двамата момци.

— Кажете ми, — рекълъ имъ той, — кое ви накара да се препирате тъй разгорещено, когато се готвѣхъ да дръпна връвѣта? И мене се иска да науча нѣщо отъ вашата наука.

— Нищо не можешъ разбра, — казалъ единиятъ момъкъ. — Защо питашъ? Това, за което се препирахме, не е за всѣка уста лъжица.

— Каквото ще да е, кажете ми го на простъ езикъ: дано разбера и азъ нѣщо.

Тогава другиятъ момъкъ казалъ:

— Ние се препирахме за това, мъжко ли е божеството, което е създадо свѣта, женско ли е или е хермафродитъ.

Първитѣ две разбрахъ, — казалъ ловецътъ. — Вие сте се карали, значи, мъжки ли е Богъ или е женски. А третото какво бѣше? Него не можахъ да разбера. Какъ го казахте?

— Хермафродитъ. То значи — ни мъжъ, ни жена. Разбра ли?

— Да, сега вече разбрахъ.

Ловецътъ запомнилъ думата „хермафродитъ“. Той си отишелъ въ къщи. Разказалъ на домашнитѣ си, какъ — по вина на двама учени бездѣлници — трѣбвало да остане само съ една птица. Опекли птицата и я изели.

На дртгия денъ той излѣзълъ рано-рано на риболовъ. Спусналъ мрежата и седналъ да чака. Когато я измъкналъ, тя била пълна съ риба. Това го зарадвало много. Но още повече се зарадвалъ ловецътъ, като видѣлъ между многото риби една, каквата не билъ улавялъ до тогава. Тя била едра, червена съ люспици, които изглеждали ту златни, ту сребърни, ту червени, ту зелени.

— Чудна риба! — рекълъ той. — Тя ще да е царица на рибитѣ. Толкова хубава и блѣскава риба не съмъ виждалъ, макаръ ча ловя риби отъ четиридесетъ години. Па едва ли и другъ рибаръ на свѣта ще да е улавялъ такава чудесия. Ще гледамъ да я запазя жива, че да я отнеса на царя. Чухъ, че той си е направилъ виръ и купува живи риби за разплодъ. Навѣрно, ще получа добра награда.

И наистина, царътъ обичалъ рибитѣ. Въ неговия виръ имало всѣкакви: златисти, сребристи, черни като катранъ, бѣли като памукъ, на шарки, на капки, и какви ли не още. Той се качвалъ всѣка заранъ и всѣка вечеръ на лодка — да плува по езерото и да се радва на рибитѣ си.

Ловецът сложилъ рибата въ ведро съ вода и я отнесълъ на царя, тъкмо когато той се разхождалъ по вира съ лодката. Царътъ останалъ възхитенъ, като видѣлъ рѣдката риба. Той не знаелъ, какъ да награди рибаря. Свикалъ своитѣ царедворци и ги запиталъ, колко пари да му даде, за да го възнагради справедливо.

Повечето казали, че ще трѣбва да му се даде два пжти повече, отколкото струватъ всички риби въ езерото. А то правѣло около хиляда жълтици.

— И азъ мислѣхъ да му дамъ толкова. — рекълъ царътъ.

Но единъ отъ по-старитѣ царедворци, за да се хареса на своя господарь, казалъ:

— Не ще и дума, тая риба е много хубава. Тя има висока цена. Но да не забравяме и друго. Въ царството на Негово Величество текатъ много рѣки и въ тѣхъ се въдятъ всѣкакви риби. Мнозина сж ония подданици на Негово Величество, които живѣятъ отъ риболовъ. Разнесе ли се между риболовцитѣ вестта, че Негово Величество е броилъ хиляда жълтици за една риба, каквато и да е тя, толкова риболовци ще надойдатъ и толкова риби ще надонесатъ, че и всички държавни съкровища да имъ дадемъ, пакъ не ще ги възнаградимъ. Всжщностъ, и тая риба, колкото и да е хубава, е риба и нищо друго. А всѣки знае, колко струва една риба: на пазара се продаватъ по грошъ килото. Тая риба не бѣше по-тежка отъ кило. Хайде, нека бжде — да се плати за нея грошъ. Да кажемъ, че може да се дадатъ на рибаря десетъ, двадесетъ или петдесетъ гроша. Дори най-сетне дайте му жълтица. Но повече не ми се вижда справедливо.

Царътъ изслушалъ дългата речъ на придворния, па казалъ:

— Всичко това е право. Ако бѣше риба, каквато се продава на пазара, не жълтица, а и десетъ гроша сж много. Мене ако питашъ, не бихъ я и купилъ, защото риби, каквито има по пазара, азъ си имамъ въ езерото. Но тая риба е друга, и цената ѝ е друга.

И той викналъ на своя съкровищникъ:

— Наброй на тоя рибарь хиляда жълтици!

Обаче, царедворецътъ пришепналъ на царя:

— Позволи ми, господарю, да ти спестя отъ обе-

щанитѣ хиляда жълтици поне деветстотинъ и петдесетъ и петъ.

— Късно е, — казалъ царьтъ. — Рибарьтъ чу вече моята повеля. Царска дума се не връща назадъ.

— Ето що съмъ намислилъ. Ще попитаме рибаря, мжжка ли е рибата, що ти е донесълъ, или женска. Ако каже, че е мжжка, ще му поржчаме да ни улови женската. Каже ли пъкъ, че е женска, ще му заповѣдаме да донесе мжжката. Той нѣма да знае, що да каже. Ще му дадемъ петъ жълтици и той ще се задоволи съ тѣхъ.

— Добре, — казалъ царьтъ. — Направи тѣй, както казвашъ.

Тогава царедворецьтъ запиталъ рибаря:

— Рибарю, кажи ми, мжжка ли е рибата, що си донесълъ на нашия господарь, или женска?

Рибарьтъ отвърналъ:

— Не е ни мжжка, ни женска, ами е хермафродитъ.

Тоя неочакванъ отговоръ размѣлъ всички събрани. Царьтъ не само далъ на рибаря обещанитѣ хиляда жълтици, но го и назначилъ придворенъ риболовецъ.

Човѣкъ и тигъръ

(персийска приказка)

Единъ ловець на лисици и вълци, като ходѣлъ веднѣжъ по гората да дебне дивечъ, проследилъ една едра и хубава лисица. Тя му се толкова харесала, че решилъ — каквото ще да стане — да я хване.

— Чудесна кожа има тая лисица, — си казалъ той. — Много пари ще взема за нея, стига да я пипна.

Като я проследилъ, той видѣлъ дупката, въ която се крие. На пжтеката, що извеждала отъ лисичата дупка, ловецьтъ изкопалъ дълбокъ трапъ и го покрилъ съ клончета, листа и сухи пржчки. На единъ отъ клонитѣ той завързалъ едъръ кжсъ прѣсно месо.

Следъ това се скрилъ задъ едно голѣмо дърво и зачакалъ да мине лисицата и да падне въ ямата. Както я чакалъ, ловецьтъ задрѣмалъ.

А въ това време лисицата излѣзла отъ своето скривалище и трѣгнала по пжтеката. Миризма на прѣсна кръвь я привлѣкла още отъ далече. Лисицата се спрѣла на доста голѣмъ раздалечъ отъ стрѣвѣта и си казала:

— Нѣщо вкусно изпуска миризма насамъ. Тя иде хей отъ ония клонища, които изглеждатъ нападали отъ скоро, защото снощи ги нѣмаше. Миризмата ме блазни силно. Лигитѣ ми потичатъ отъ нея. Много ми се иска да грабна онова, което е тамъ. И не е мжно: съ единъ скокъ ще се намѣря на купа, ще грабна месото и ще го отнеса въ дупката си.

И лисицата се приближила още малко къмъ купчината отъ пржчки, листа и гранки. Но пакъ се спрѣла и си казала:

— Не е ли по-умно да бжда предпазлива, отколкото да се хвърлямъ съ затворени очи право къмъ опасността? А че има опасностъ, това е очевидно. Навѣрно подъ пржкитѣ зѣе трапъ, изкопанъ отъ нѣкого. Нека послушамъ мждрия съветъ на оногова,

който е казалъ: „Ако подозрешъ, че може да те сполети нещастие, въздръжъ се отъ онова, което те блазни!“ Виждамъ, че надъ кръстосанитѣ клонки има прѣсно месо. Но ме е страхъ, че въ ямата подъ тѣхъ има клопка или човѣкъ. Азъ съмъ въ гората. А мждриятъ Саади е казалъ: „Недей вѣрва, ако нѣкой ти каже, че гората се е превърнала на пустиня; тъкмо когато никакъ не очаквашъ, отъ нѣкой потаенъ кжтъ ще изкочи срещу тебе тигъръ“. Най-добре ще бжде, ако оставя стрѣвѣта дв си лежи тамъ, дето сж я сложили. Нека я вземе другъ.

И, като рекла това, лисицата се отстранила отъ пжтеката и тръгнала по друга посока да си търси храна.

Въ това време миналъ по пжтеката тигъръ. Той вървѣлъ толкова леко, че заспалиятъ ловець го не чулъ. И тигърътъ помирисалъ месото. Той не билъ уменъ колкото лисицата. Безъ да мисли, хвърлилъ се да грабне месото и, разбира се, падналъ въ дълбокия трапъ.

Шумътъ отъ падането събудилъ ловеца. Той скочилъ и се затекълъ къмъ ямата. Презъ листовината, която още стоела надъ трапа, той видѣлъ, че на дъното се движи нѣщо червенишкаво.

— Пипнахъ те най-после! — извикалъ ловецътъ, като ималъ на ума си лисицата. — Ей сега ще те хвана и одера.

Въ своя захласъ, че лисицата се е хванала въ примката, ловецътъ излѣзълъ по-глупавъ не само отъ нея, но и отъ тигъра. Той скочилъ въ трапа. А гладниятъ тигъръ се хвърлилъ върху него и го разкжсалъ.

Малко следъ това лисицата се върнала. Тя носѣла едно зайче въ устата си. Като се приближила до края на ямата, тя разбрала, що е станало.

Отишла си въ дупката и — като се намѣрила вънъ отъ всѣка опасностъ — казала си:

— Добре сторихъ, че се не полъгахъ по проклетата стрѣвъ. Иначе азъ щѣхъ да лежа въ ямата, а човѣкътъ щѣше да слѣзе и да ми одере кожата. Падамъ се да нахрани съ кръвѣта и месото си тигъра. Който копае другиму яма, самъ пада въ нея.

Върностъ къмъ господаря

(персийска приказка)

Въ едно царство живѣлъ царь, който билъ страстенъ ловець. Той ималъ, като повечето източни царе, соколи, съ които отивалъ на ловъ. Най-много обичалъ той единъ соколъ, нареченъ Пламъкъ, който не изпускалъ никакъвъ дивечъ. Царьтъ го хранѣлъ самъ, гледалъ го като зеницитъ на очитъ си.

Веднъжъ царьтъ излѣзълъ на ловъ съ Пламъка. Показала се една хубва антилопа. Царьтъ препусналъ коня си подиръ нея. Гонилъ я два-три часа. Но коньтъ му билъ много по-бръзъ отъ конетъ на царедворцитъ, па и царьтъ се отдалечилъ толкова навжтре въ гората, че никой отъ неговитъ придружници не можалъ да го настигне.

По едно време и антилопата, гонѣлъ царьтъ която се изгубила. Той трѣбвало да прѣкъсне гонитбата. Спрѣлъ коня си всрѣдъ гората. Отъ лудото препускане подиръ бързоного то животно царьтъ се изморилъ и усѣтилъ силна жажда.

Но кжде да намѣри вода? Наоколо се невиджалъ никжде изворъ. Не се чувало и поточе да шурти. Царьтъ подкаралъ коня си още напредъ и най-сетне стигналъ до една скала, отъ чиято пукнатина видѣлъ да се струи бистра вода.

Струята била тънка. Царьтъ сложилъ чашата си да се напълни, но трѣбвало да чака дълго. Най-сетне, когато чашата се напълнила и той предвкусалъ наслада, която ще изпита, като изпие водата, поднасяйки чашата къмъ устнитъ си, соколътъ извършилъ една глупостъ: толкова силно перналъ чашата съ крилото си, че водата се разлѣла до капка.

Царьтъ се ядосалъ, но — като си спомнилъ пословицата: „Търпението е най-хубавата корона на царя,“ — не наказалъ обичната си птица, а само я погледналъ и й рекълъ:

— Пламъче, отваряй си очитѣ! Твоятъ господарь е жаденъ: недей му прѣчи да се напие!

И почналъ отново да пълни чашата.

Пакъ трѣбвало да държи дълго време сѣдината подъ тънката струя, докле я напълни. То се знае, че тоя пжтъ тоя предвкусвалъ още по-голѣма наслада.

Но палавиятъ соколъ, като че ли нарочно, пакъ се разпърхалъ и толкова силно ударилъ чашата съ крилото си, че отъ водата не останала ни капка.

Сега вече царьтъ се ядосалъ не на шега. Той замахналъ да удари птицата, а тя хвъркнала и почнала да пърха надъ него.

— Ахъ ти, проклета птицо! Полудѣла ли си? — викналъ царьтъ. — Идва ми на умъ старата пословица: „Първи пжтъ крадеца открадва отъ любопитство, ала втори пжтъ — отъ лошъ навикъ.“ Дано само ми не попрѣчишъ и трети пжтъ да утоля жаждата си.

И той подложилъ отново чашата подъ слабата водна струя.

Напълнила се. Поднесълъ я царьтъ до устнитѣ си. Но ето че соколътъ мигомъ долетѣлъ и перналъ чашата толкова силно, че паднала отъ ржката на царя.

— Тѣй ли? — викналъ разярениятъ царь и хваналъ дрѣзката птица.

Стисналъ я, извилъ ѝ врата, откъсналъ ѝ главата и я хвърлилъ мъртва на земята, при чашата.

Сетне си рекълъ:

— Можехъ ли да постѣпя другояче? Древната пословица гласи: „Ако не накажешъ на време престѣпника, цѣлиятъ народъ ще се обърне на престѣпници.“

Въ това време дошелъ съ коня си единъ отъ царедворцитѣ. Видѣлъ мъртвия соколъ, чашата, царя. Запиталъ, що е станало.

Царьтъ му казалъ всичко. Придворниятъ извадилъ манерката си, пълна съ вода, и я подалъ на господаря си.

Но царьтъ рекълъ:

— Твоята вода е, навѣрно, топла. Не ща я. Много чакахъ, ще почакамъ още малко. Я се покачи на скалата, па налѣй отъ извора студена вода. Вземи чашата: тя е златна, не се е счупила. Напълни я, па я донеси. Нали знаешъ, какво казватъ свещенитѣ книги? „Бла-

женъ е онзи, който пие вода отъ извора; пиещитѣ отъ вади и блата страдатъ“. Нека се съобразимъ съ това мждро изречение.

Придворниятъ слѣзълъ отъ коня си и се покате-рилъ по скалата. Що да види? Въ една широка вдлб-натина лежела огромна мъртва змия, презъ чийго полу-разложенъ трупъ течела водата. Отишелъ малко по-горе — тамъ дето билъ изворътъ. Тамъ пъкъ видѣлъ цѣло блато: всрѣдъ него лежела мърша на умрѣло или убито животно, а наоколо растѣли отровни гджи.

Царедворецътъ се уплашилъ. Той побързалъ да слѣзе и да разкаже на царя, що е видѣлъ.

— Дай ми манерката си, да пия! — казалъ царътъ.

Като се напилъ, погледътъ му падналъ върху мърт-вия соколъ и тежка сълза се търкулнала по бузата му.

Царедворецътъ разбралъ, защо тжи неговиятъ господарь.

— Ти си седѣлъ на коня, — рекълъ той, — а со-кольтъ е летѣлъ и е можалъ да види това, което е било скрито за твоя погледъ. Поради това те е и пре-дупреждавалъ три пжти подъ редъ. Сокольтъ — кле-тиятъ — спаси твоя животъ. Съ това направи голѣма услуга и на цѣлата държава. Ако бѣше пилъ отъ во-дата, щѣше да се отровишь.

— Да, — рекълъ скръбно царътъ, — нещастната птица загина поради своята вѣрность къмъ мене. А азъ бѣхъ страшно несправедливъ къмъ Пламъка. Ни-кога нѣма да си простя това, че се ядосахъ и не мо-жахъ да обмисля постжпката си.

Тѣ подкарали конетѣ си назадъ, къмъ двореца. По пжтя царътъ си мислѣлъ:

— Не изпада ли човѣкъ понѣкога въ такава глу-дость, че никое животно не може да се сравни съ него? Ето, тоя соколъ излѣзе сто пжти по-уменъ отъ мене. Той виждаше, що трѣбва да направи и що не трѣбва, а азъ повтаряхъ, що казватъ мждритѣ изречения, за да оправдая своя гнѣвъ.

Съ такива мисли влѣзълъ царътъ въ двореца и се зарекълъ — за напредъ никога да не се разгнѣвява.

Лжчезерната княгиня и князът-ловецъ

(персийска приказка)

Имало едно време въ едно далечно царство князъ, който билъ едничко чедо на баща си и майка си. Князътъ билъ страстенъ ловецъ. Като излѣзе отъ кжщи, понѣкога се не връщаль и по цѣли дни.

Царьтъ и царицата седѣли веднѣжъ и си приказвали.

— Много надалечъ отива нашиятъ синъ, — казала царицата. — Сртахъ ме е да му се не случи нѣкакво нещастие.

— Най-голѣмото нещастие, което би могло ди му се случи, — рекълъ царьтъ, — е да отиде къмъ югъ и да попадне случайно въ царството на Лжчезарната Княгиня.

— Че какво ще му направи тя?

— Казватъ, че баща ѝ убиваль всички, които поискать да се оженятъ за нея.

На сутриньта царицата казала на княза:

— Ще те помоля за нѣщо, сине мой. Обещавашъ ли да ме слушашъ?

— Обещавамъ, мамо.

— Когато излизашъ по ловъ, върви накждето желашъ, само недей отива къмъ югъ.

— Защо, мамо?

— Недей ме пита, защо.

— Добре, нѣма да отивамъ.

И наистина, князътъ се пазѣлъ да не отива въ забранената посока, макаръ че любопитството го карало да отиде натамъ, за да узнае, що има.

Ала единъ день, като подгонилъ една сърна, той се отдалечилъ въ гората много навжтре. Стигналъ до единъ гжсталакъ, отъ който се напраздно мжчилъ да излѣзе. Като се луталь, той се толкова забъркалъ, че

не можелъ вече да опредѣли, кжде е изтокъ, западъ северъ, югъ. Тръгналъ на кждето му видятъ очитѣ.

По едно време излѣзълъ на широка поляна, заобиколена отъ дървета. По тѣхъ били накацали сума папагали: брой нѣмали. Всички били хубави, пѣстри и едри. Князътъ решилъ да убие единъ. Помѣрилъ и пусналъ една стрела. Но — напраздно. Стрелата не ударила птица. Всички папагали хврѣкнали, само единъ останалъ.

Тоя папагалъ билъ царь на папагалитѣ.

Съ ядовитъ гласъ крѣсналъ той на отлитащото ято.

— Хей, безобразници! Не ви ли е срамъ — да оставяте царя си въ опасностъ? Намѣсто всички да се грижите за мене, вие гледате да избѣгате, а мене да оставите. Разбойници!

Като се раздалъ тоя гнѣвенъ гласъ, папагалитѣ се опомнили и почнали да се връщатъ единъ по единъ назадъ и да кацатъ по дърветата около поляната.

Тогавъ царьтъ — папагалъ имъ казалъ:

— Ако се не бѣхте прибрали, щѣхъ да ви наклеветя на Лжчезарната Княгиня и тя щѣше да ви накаже. На едни щѣше да отрѣже кълвунитѣ, на други — опашкитѣ, а на трети — крилата.

Князътъ се зачудилъ, като чулъ, че птица говори съ човѣшки гласъ. Наистина, той билъ виждалъ не веднѣжъ папагали да говорятъ, но тѣ говорѣли безсмислици, каквито сж научили отъ хората. А тоя папагалски царь говорѣлъ като сжщински човѣкъ — той изказвалъ свои думи, не научени отъ никого.

Па и коя ще бжде тая Лжчезарна Княгиня? Кжде живѣе тя?

Князътъ отишелъ подъ дървото, на което билъ кацналъ папагалскиятъ царь, и го запиталъ:

— Коя е тая Лжчезарна Княгиня, която спомена преди малко? Кжде ѝ е царството? По кой пжтъ се отива тамъ?

Царьтъ — папагалъ отговорилъ надменно:

— Ти не можешъ отиде тамъ, дето живѣе Лжчезарната Княгиня. Нито пжкъ, ако отидешъ, ще те пуснатъ, да я видишъ. Дори и въ царството ѝ не можешъ припари. Най-добре ще направишъ, ако се върнешъ тамъ, отдето си дошелъ.

Но князътъ настоялъ:

— Ако ми не кажешъ, по кой пжть се отива въ царството на Лжчезарната Княгиня, ще избия съ стрели всичкитѣ ти поданици.

— Другого плаши! — рекълъ папагалтъ гордо. — Твоитѣ стрели не могатъ направи нищо на нашето племе. Нали хвърли една? Удари ли папагалъ? Толкова ще ударишъ, ако пуснешъ и още толкова стрели. Но азъ ще ти кажа по кой пжть се отива въ земята на Лжчезарната Княгиня, та дано намѣришъ тамъ смъртта си, както сж я намѣрили сума момци преди тебе. Ако тръгнешъ натамъ, дето се изправя слънцето на пладне, и вървишъ все направо, ще стигнешъ въ царството, за което питашъ.

Царскиятъ синъ се върналъ въ двореца и казалъ на родителитѣ си, че ще тръгне да търси Лжчезарната Княгиня.

И царьтъ и царицата викнали изъ единъ гласъ:

— Синко, не ти трѣбва да отивашъ въ онова проклето царство. Който е тръгналъ за тамъ, не се е върналъ. Ти си ни едничка рожба. Що ще правимъ безъ тебе?

Но князьтъ настоялъ на своето: ще върви, та ще върви. Трѣбвало да го справятъ за пжть. Царьтъ му далъ най-хубавия си конь и най-доброто оржие, а царицата му омѣсила сладки банички -- за по пжть.

Князьтъ яхналъ коня и потеглилъ къмъ югъ. На пладне стигналъ до една горичка. Слѣзълъ да си почине и да закуси. Извадилъ баничкитѣ, но не можалъ да хапне отъ тѣхъ, понеже били пълни съ мравки.

Хвърлилъ ги и рекълъ:

— Щомъ се толкова харесватъ на мравкитѣ, нека ги изедатъ.

Като казалъ тия думи, предъ него излѣзълъ единъ едъръ мравей, който билъ царь на мравкитѣ.

— Княже, — казалъ той, — ти ни направи голѣмо добро. Никога не ще го забравимъ. Да бѣше другъ на твое мѣсто, щѣше да избие мравкитѣ и да изеде млинчетата. А ти не само пожали моя народъ, но му даде и много храна. Ако ти потрѣбва нѣкога нашата помощ, извикай ме. Азъ ще дойда веднага.

— Благодаря ти, — рекълъ князьтъ и тръгналъ по-натамъ.

Стигналъ до една гъста гора. Тамъ видѣлъ единъ тигъръ, който се тръшкалъ отъ болки и ревълъ, та цепѣлъ гората.

Момъкътъ го запиталъ:

— Какво ти е, тигре, та ревешъ тъй?

— Въ крака ми има трънъ, — отвърналъ звѣрътъ, — затова рева. Не знамъ, къде да се дѣна отъ болки. Не мога да стпя. Лежа и се търкалямъ, а жена ми ми носи храна.

— Азъ ще ти помогна, — рекълъ князътъ, — но не знамъ, дали следъ това нѣма да ме изедешъ. Хората казватъ: „На тигъръ вѣра да нѣмашъ.“

— Ахъ, момко, — казалъ звѣрътъ, — моля ти се, помогни ми! Никога не ще ти забравя добрината, която ще ми направишъ. Не само нѣма да те разкъсамъ, но и ще гледамъ да ти се отплатя съ каквото мога.

— Дай си тогава лапата — да видя.

Тигърътъ си протегналъ лапата и князътъ извадилъ тръна.

Като вървѣлъ все на югъ, момъкътъ видѣлъ на една поляна четирима момци, че се каратъ за нѣщо.

— Защо се карате? — запиталъ ги той.

Единъ отъ момцитѣ му отговорилъ:

— Да ти кажемъ право, нападнахме хижата на единъ старъ факиръ (чудотворецъ) и откраднахме четири нѣща. Ето ги тукъ: килимъ, който лети, като седнешъ на него; торба, отъ която можешъ да извадишъ всичко, що поискашъ; кофа, която се напълва съ вода, щомъ пожелаешъ, и тояга, която брани човѣка отъ врагове. Още отъ сутринята се караме за тия четири нѣща и не знаемъ, какъ да си ги подѣлимъ. Всѣки отъ насъ иска да вземе всичкитѣ, защото съ тѣхна помощъ ще може да открадне, каквото си иска, да избѣга и да се отърве отъ преследване.

Князътъ си казалъ на ума:

„Тия хора сж опасни. Ако имъ оставя вълшебнитѣ предмети, ще извършатъ съ тѣхна помощъ голѣми престѣпления. Най-добре ще направя, ако имъ ги отнема.“

— Знаете ли, какво ще направимъ? — рекълъ той на крадцитѣ. — Азъ ще хвърля четири стрели, а вие ще ги потърсите да ми ги донесете. Който намѣри първата, ще вземе килима, който намѣри втората — торбата,

който намѣри третата — кофата, а който намѣри четвъртата — тоягата. Струва ми се, че тъй ще бжде най-справедливо. Съгласни ли сте?

— Съгласни сме, — отвърнали крадцитѣ.

Царскиятъ синъ пусналъ една стрела, която се издигнала много на високо и се изгубила. И четиримата крадци се затекли подире ѝ, а князътъ слѣзълъ отъ коня, седналъ на килима, прибралъ торбата, кофата и казалъ: „Искамъ да отида въ царството на Лжчезарната Княгиня“.

Килимътъ се издигналъ бързо въ въздуха и се понесълъ къмъ югъ. Не следъ дългъ летежъ, князътъ видѣлъ единъ много голѣмъ градъ, съ високи кѣщи, кули, храмове и дворци. Килимътъ забавилъ летежа си и слѣзълъ.

Князътъ прибралъ всичко въ килима, свързалъ го на вързопъ и го метналъ на гърба си, па тръгналъ къмъ града. На края на града видѣлъ една колиба. Една бабичка седѣла на прага и кърпѣла дрехи.

Царскиятъ синъ се спрѣлъ и поздравилъ бабата.

Тя му отвърнала на поздрава и го попитала, отде е.

— Отъ далеко ида, бабо, — отвърналъ той. — Уморенъ съмъ. Би ли ме пустила да преспя въ твоята колиба?

— Не мога — рекла бабата. — Царътъ на тая земя не пуска чужденци. Ако узнае, че съмъ те прибрала, ще ме убие.

— Никой нищо нѣма да узнае, бабо. Ще пренощувамъ, па ще си вървя.

— Добре тогава. Но утре трѣбва да станешъ рано и да си вървишъ още предъ изгрѣвъ-слънце.

Влѣзълъ въ колибата. Бабата се запретнала да готви вечеря.

— Недей се мжчи, бабо, — ѝ казалъ князътъ. — Ядене има и за двама ни.

Извадилъ торбата, па рекълъ:

— Я да видимъ, торбичке, съ какво ще ни нагостишъ.

Отъ торбата се подали две златни блюда, пълни до горе съ вкусна гозба.

— Заповѣдай, бабо, да вечеряме!

Бабата се зачудила на тая вълшебна торба, отъ която излизатъ готови гозби, но не рекла нищо.

Следъ вечерята тя станала и взела менцитѣ — да иде за вода.

— Нѣма нужда, бабо, — рекълъ царскитѣ синѣ.
— Вода има.

Извадилъ кофата, па ѝ рекълъ:

— Я да видимъ, кофичке, пълна ли си, или праздна!
И кофата се напълнила до горе съ вода.

Тогава бабата се не стърпѣла и рекла:

— Ти, синко, трѣбва да си магьосникъ. Другъ не може да има такава торба и такава кофа.

А царскитѣ синѣ ѝ отвърналъ:

— Не съмъ магьосникъ, бабо, но тия нѣща сж наистина вълшебни. Тѣ сж били на единъ факиръ.

Мръкнало се. Бабата не запалвала ни огънь, ни свѣщъ.

Момъкътъ казалъ:

— Ако нѣмашъ свѣщъ, бабо, да извадя ли отъ торбата? Нима цѣла нощъ ще стоимъ на тъмно?

— Царътъ не дава да се пали вечеръ огънь. Когато се мръкне съвсемъ, неговата дъщеря излиза на чардака предъ двореца и сѣда да плете. Тя свѣти толкова силно, че освѣтява цѣлия градъ съ околността му. Става свѣтло, като че ли е день.

Малко следъ това наистина въ колибата нахлула силна свѣтлина. Князътъ се не стърпѣлъ: излѣзълъ да види. Вsrѣдъ града се издигало високо бърдо. Наврѣхъ него билъ съграденъ царскитѣ дворецъ. На единъ чардакъ седѣла на златенъ престолъ млада хубавица. Дрехитѣ ѝ били изтъкани отъ златни и сребърни жици, дългата ѝ златиста коса се спускала чакъ до земята, а на главата ѝ блестяла корона отъ скъпоценни камъни и бисеръ. Лицето на момата свѣтѣло, като месечина, дори и по-силно. Свѣтѣли и дрехитѣ ѝ, и короната, и косата. Подъ сиянието на нейната хубостъ нощта се превърнала на день.

Дълго я гледалъ князътъ. После се прибралъ въ колибата и запиталъ бабата:

— Какъ се казва тая хубавица?

— Името ѝ е Лабамъ, — отвърнала бабата, — но всички я наричатъ Лжчезарната Княгиня. Цѣлъ день тя прекарва въ двореца. Никой я не вижда. Мръкне ли се, излиза на чардака и тогава, който не си е свършилъ

дневната работа, довършва я на свѣтло. Къмъ полунощъ княгинята се прибира и тогава всички заспиватъ. Такъвъ е обичаятъ въ нашия градъ.

И наистина, когато настъпила полунощъ, Лжчезарната Княгиня изчезнала. Въ града притъмнѣло. Настъпила отново нощъ.

Бабата рекла на княза:

— Хайде, синко, да спимъ, че утре ще ставашъ рано.

И легнала, та заспала като мъртва.

Но на царския синъ се не спѣло.

Той седналъ на килима и казалъ:

— Искамъ да се намѣря при Лжчезарната Княгиня.

Следъ мигъ той билъ вече въ покоитѣ на Лабамъ.

Момата спѣла дълбоко. Около нея спѣли дванадесетъ хубави моми — нейни робини.

Момъкътъ взелъ торбата и казалъ тихо:

— Торбичке, можешъ ли напълни стаята съ цвѣтя?

Но гледай да бждатъ най-хубавитѣ и най-миризливитѣ, каквито има по свѣта.

Следъ малко отъ торбата почнали да излизатъ голѣми саксии съ цвѣтя, кое отъ кое по-хубави и по-миризливи. Тѣ се наредили на пода, по полицитѣ и дори на леглото — навсѣкжде, дето намѣрили праздно мѣсто.

А князътъ се върналъ съ килима въ колибата на бабата.

На заранята робинитѣ на княгинята станали първи. Съ голѣма почуда видѣли тѣ много цвѣтя въ стаята. Но никоя не можала да разбере, кой ги е донесълъ. И никой въ двореца не можелъ да имъ каже.

Събудила се и Лжчезарната Княгиня.

— Отде сж тия хубави цвѣтя? — попитала тя.

— Не знаемъ, — отвърнали момитѣ-робини. — Когато се събудихме, видѣхме ги наредени по стаята.

— Трѣбва да ги е купилъ баща ми, — рекла княгинята.

Запитали царя. Той дошелъ да види цвѣтята и останалъ възхитенъ отъ тѣхната хубостъ.

— Кой ли ще ги е донесълъ? — рекълъ той. —

Запитайте стражитѣ, кой е влѣзълъ тази нощъ въ двореца.

Стражитѣ отговорили, че не е влизалъ никой.

Въ това време бабата събудила своя гостенинъ и му напомнила, че трѣбва да си върви.

— Ако царьтъ узнае, че си нощувалъ въ моята колиба, ще ме накаже съ смъртъ. Ставай скоро да си вървишъ.

Но царскиятъ синъ ѝ се примоллилъ да го остави.

— Много съмъ уморенъ, — казалъ той, — па съмъ и боленъ. Остави ме още единъ день и една нощъ да си почина.

Бабата се съгласила. Тя и не мислѣла вече следъ това да подканва царския синъ да си отива, защото той плащалъ скжпо-прескжпо за нощувката. Отъ торбата той вадѣлъ и храна, и дрехи, и всичко друго, каквото потрѣбва.

Когато се мръкнало, Лжчезарната Княгиня излѣзла отново да свѣти на гражданитѣ. Следъ полунощъ, когато се прибирала, князьтъ се отново озовалъ въ покоитѣ ѝ. Тоя пжтъ той извадилъ отъ торбата едно голѣмо було — толкова голѣмо, че можело да покрие не спалнята на княгинята, а и цѣлия дворець. То било изтъкано отъ най-тънки златни жици и извезано съ сребърна везба, представляща пеперуди, цвѣтя, охлювчета и риби. За да се побере въ стаята, трѣбвало да се огъне на четиридесетъ и осемъ пжти. Но и тогава то си останало прозрачно, като въздуха. Князьтъ го метналъ върху спящитѣ моми и си отишелъ.

На зараньта княгинята се събудила съ приятна изненада, като видѣла скжпоценното було, съ което била замегната. Тя извикала майка си и ѝ казала:

— Виждашъ ли, какво хубаво нѣщо намѣрихъ, като се събудихъ тая сутринь? Не знамъ, кой ми го е пратилъ, както не знамъ и отде сж се взели хубавитѣ цвѣтя, що намѣрихъ вчера заранъ въ стаята. Навѣрно, боговетѣ сж ми пратили всички тия подаръци. Тѣ искатъ, може би, да ми кажатъ нѣщо. Какво искатъ да ми кажатъ, мамо?

— Не знамъ, дъще, — рекла царицата. — Може би искатъ да ти кажатъ, че скоро ще се омжжишъ.

Бабата тоя день не напомнила на царския синъ, че е обещалъ да си отиде. Следъ полунощъ той се озовалъ за трети пжтъ въ покоитѣ на Лжчезарната Княгиня. Но тоя пжтъ той билъ облѣченъ въ разкошна

премѣна, която извадилъ преди това отъ вълшебната торба.

Княгиня Лабамъ спѣла дълбоко. Князътъ искалъ отъ торбата да му даде единъ вълшебенъ пръстенъ отъ злато, украсенъ съ много скъпоценни камъни. Сложилъ го внимателно на прѣста на спящата мома. Но пръстенътъ билъ толкова тежъкъ, а прѣстътъ на княгинята — толкова нѣженъ, че китката ѝ увиснала, както увисва крѣхко цвѣте, на което е кацнала едра пчела.

Княгинята се пробудила и, като видѣла предъ себе си непознатъ мжжъ, уплашила се.

— Не бой се, княгиньо, — казалъ ѝ кротко момъкътъ. — Азъ не съмъ лошъ човѣкъ.

— А кой си ти и отъ къде си?

— Азъ съмъ царски синъ. Баща ми живѣе много далече отъ тукъ. Дошелъ съмъ да те искамъ за съпруга. Ако си съгласна, приеми тоя пръстенъ, що сложихъ на ржката ти.

— Ти ли си донесълъ цвѣтята и булото?

— Да, азъ ги донесохъ, за да ти ги подаря. Понеже спѣше, оставихъ ги.

— Благодаря ти. Приемамъ пръстена. Но ще те предупредя, че баща ми е много строгъ. Той ще се ядоса, като узнае, че е дошелъ чужденецъ въ царството му, и ще иска да те накаже. Ще гледамъ да го убедя да те прости. Хайде сега си върви — да те не видятъ робинитѣ. Ако те види нѣкоя отъ тѣхъ, ще се развика, стражитѣ ще те уловятъ и баща ми ще те убие.

Следъ като си отишелъ царскиятъ синъ, княгинята повикала майка си.

— Мамо, — рекла, — твоитѣ думи начеватъ да се сбждватъ. Синътъ на единъ далеченъ царъ е дошелъ да ме иска за жена. Даде ми тоя пръстенъ. Отъ него сж и цвѣтята, па и булото. Моля те, иди при царя и му обади. Страхъ ме е — да не поиска да убие момъка. Князътъ се крие въ колибата на една бабичка, на край града.

Като се съмнало, царицата отишла при мжжа си и му разказала всичко.

Царътъ билъ наистина строгъ човѣкъ.

— Щомъ ме толкова молите, — рекълъ, — найсетне нѣма да придирямъ твърде. Ще му простя, че е

дошелъ, въпрѣки моята зоповѣдь. Но ако иска да му дамъ Лабамъ, ще трѣбва — или да извърши всичко, което ще му поржчамъ, или да бжде наказанъ съ смъртъ. Такива сж моитѣ условия. Пратете хора да му кажатъ това.

Царскитѣ пратеници отишли въ колибата и предали на момъка царската повеля. Бабата, като разбрала, че гостенинътъ ѝ е дошелъ да иска Лжчезарната Княгиня, почнала да го увещава да се откаже отъ тая мисль.

— Много царе и князе сж идвали да искатъ княгинята, но всички сж изгубвали живота си. Царьтъ е много хитъръ; той измисля такива нѣща, че никой не може да ги направи. И тебе ще погуби.

Но князътъ се не разколебалъ.

Като отишелъ въ двореца, царьтъ го посрещналъ прекалено любезно и казалъ :

— Княже, щомъ толкова ти се иска да ми станешъ зеть, съ радость ще те приема. Но преди това ще трѣбва да свършишъ една малка работа. Ще ти дадатъ триста кила сусамено семе. До довечера ще трѣбва да извадишъ отъ него всичкото масло, що съдържа. Не направишъ ли това, ще бждешъ обезглавенъ.

Отвели княза въ единъ дворъ. Тамъ лежели човали, пълни съ сусамено семе. Имало и голѣми стискалата за масло. Царскитѣ слуги изсипали семето въ стискалата и си отишли.

Князътъ се замислилъ. Не за единъ день, а и за десетъ не би можалъ той да изстиска всичкото семе, дори и да би ималъ силата на исполинъ.

Но ето, че си спомнилъ за царя на мравкитѣ. Повикалъ го. Мравиятъ царъ дошелъ.

— Моля ти се, — рекълъ му князътъ, — помогни ми. Каратъ ме да изстискамъ маслото отъ всичкия тоя сусамъ. Това не е работа като за мене: до довечера трѣбва да я свърша, а азъ до сега не съмъ вадилъ масло отъ сусамено семе.

— Остави тая работа на мене, — казалъ мравиятъ царъ. — Следъ два-три часа ще я свърша.

Той повикалъ всички мравки, които били свободни въ това време. Тѣ полазили въ стискалата, прояли зърната и маслото потекло отъ тѣхъ. Сждоветѣ за масло се напълнили. Когато мравкитѣ си отишли, кня-

зтът натисналь по веднѣжъ-дваждъ всѣко стискало и изцедиль останалото масло.

На мрѣкване царѣтъ отишелъ да види, шо е направиль князѣтъ. Той се очудиль, като видѣль, че работата е свършена.

— Добре, — казалъ, — ти изглеждашъ, че си трудолюбивъ момѣкъ. Но не знамъ, дали си смѣль. Утре заранъ ще дойдешъ пакъ. Чака те втора работа.

Каква била тая работа?

Бащата на Лабамъ се занимавалъ съ магьосничество. Той билъ хваналъ два дявола, прилични на чудовища: съ глави на змейове, съ крила на прилепи, съ тѣла на крокодили и съ лѣвски нозе. Съ тия два дявола трѣбвало да се бори князѣтъ и да ги убие.

Но още като излѣзълъ отъ колибата на бабата, момѣкътъ извикаль тигѣра. Звѣрѣтъ се явилъ и князѣтъ го помолилъ да му помогне въ борбата.

— На драго сърдце, — отвѣрналъ тигѣрѣтъ, — но трѣбва да извикамъ и тигрицата: самъ не мога да се боря съ двама дявола. Па и ти ще помагашъ съ вълшебната тояга.

Момѣкътъ поискаль отъ торбата да му даде две златни огърлици и ги сложиль на двата звѣра, па ги повелъ къмъ двореца.

— Ето ме, — рекълъ на царя, — идвамъ да се боря съ дяволитѣ. Можешъ да ги пуснешъ. Както виждашъ, вода си и ловджийскитѣ кучета.

Царѣтъ заповѣдалъ да отключатъ вратата на онази килия, дето били затворени чудовищата. Тигѣрѣтъ и тигрицата ги посрещнали яростно, а князѣтъ пусналъ вълшебната тояга и ѝ заповѣдалъ да удря дяволитѣ, додето ги пребие. Не трѣбвало много време, за да се свърши тая работа.

Но Лабаминиятъ баща не далъ и тоя пжтъ дѣщеря си на княза.

— Още една работа те чака, — рекълъ. — Ела утре пакъ.

Когато князѣтъ отишелъ въ двореца, царѣтъ му казалъ:

— Въ голѣмия дворъ на моя лѣтенъ дворецъ, който се намира на седемъ деня пжтъ отъ тука, съмъ заповѣдалъ да изкопаятъ едно езеро. Почвата е пѣськ-

лива, та не попива вода. Но много ми се иска — езерото да се напълни съ вода и да има въ него риба. Твоята последна работа ще бжде тая: да напълнишъ езерото съ вода и да пуснешъ въ него по два чифта отъ всички риби, каквито се вѣдятъ въ езерата по цѣлата земя. Това трѣбва да направишъ за единъ день и една нощъ.

Князътъ побързалъ да се качи на вълшебния климъ, като взелъ съ себе си и другитѣ предмети. Следъ мигъ се намѣрилъ въ лѣтния дворець. Най-напредъ заповѣдалъ на торбата да изтърси толкова глина, че да се покрие цѣлото езеро. После накаралъ тоягата да набие яко глината, че да се залепи о пѣска. Следъ това кофата трѣбвало да напълни езерото съ вода, а най-сетне отъ торбата трѣбвало да излѣзатъ всички риби, които желаелъ да има царътъ, и да скочатъ въ езерото.

Тая работа се свършила още сжщия день. Преди да се свечери, момъкътъ се намѣрилъ въ колибата на бабата и легналъ спокойно да спи.

На другата заранъ отишелъ при царя.

— Слушай, приятелю! — рекълъ му царътъ. — Какво се базишъ още? Нали трѣбваше да заминешъ за лѣтния дворець? Бързай, че не ще успѣешъ до до-вечера да свършишъ работата.

— О, азъ я свършихъ вече! — казалъ князътъ. — Иди да видишъ.

Царътъ пратилъ хора да провѣрятъ, дали наистина езерото е готово и има ли въ него риба. Следъ две седмици пратеницитѣ се върнали и казали на своя господарь:

— Царю честити, да видишъ чудо невидено! Езерото е пълно до горе съ бистра вода. Всѣкакви водни растения цвѣтятъ въ него. Какви ли не цвѣтя има: румени лотусти, бѣли водни перуники, синкави звънчета и всѣкакви зелени водорасли. А рибитѣ, които плуватъ, не могатъ се описа: толкова сж много и тѣй сж хубави тѣ! Едни сж сребристи, като лунна свѣтлина; други — златисти; трети — червени; четвърти — черни като абаносъ; пети — пѣстри като тигъръ. Като ги загледа човѣкъ, не може да си откъсне очитѣ отъ тѣхъ.

— Щомъ това е истина, — казалъ царътъ, — този момъкъ заслужава да му дамъ княгиня Лабамъ.

Сватбата станала съ голѣмо тържество. Като се минали нѣколко месеца, Лжецарната Княгиня се качила съ своя съпругъ на вълшебния килимъ, за да отидатъ въ царството, одето билъ родомъ князътъ.

И много години следъ това тя живѣла, за да свѣти надъ това царство и да носи щастие на всички подданици.

Чуднитѣ приключения на абул- фауариса, нареченъ „великиятъ пжтешественикъ“

(персийска приказка)

Имало едно време въ града Басора единъ корабоначалникъ. Дето и да пжтувалъ, той водѣлъ съ себе си своя синъ, който се казвалъ Абулфауарисъ. Момчето още отъ малко свикнало на пжтешествия. То отрасло — може да се каже — въ морето. Още на дванадесетъ години знаело повечето острови, разположени въ Индийското море.

Корабоначалникътъ спечелилъ много пари. Той се заловилъ за търговия и за нѣкакви десетина години станалъ най-богатъ отъ търговцитѣ въ Басора.

Единъ день той казалъ на сина си:

— Имамъ да уреждамъ голѣми смѣтки съ Хабиба — търговецъ въ Серендибъ. Тебе упълномощавамъ да отидешъ и ги уредишъ. Време е да почнешъ да се учишъ на търговски работи.

На момъка било мжчно да се раздѣли съ баща си, но — отъ друга страна — му се много искало да види още веднѣжъ Серендибъ — градъ прочутъ по своитѣ хубости. Той го билъ виждалъ въ детинството си, когато не разбиралъ още нищо.

Абулфауарисъ се качилъ на единъ корабъ, който трѣгвалъ отъ пристанището на Басора за Суратъ и островъ Серендибъ.

Като стигнали на острова, първата работа на Абулфауариса била да запита, кжде живѣе Хабибъ. Казали му. Нѣмало човѣкъ — да не знае, кой е Хабибъ и кжде е кжщата му.

Оказало се, че Хабибъ е не само единъ отъ най-богатитѣ търговци въ Серендибъ, но и единъ отъ най-

добритѣ приятели на баща му. При това, човѣкъ много честенъ и любезенъ. Той приелъ Абулфауариса като свой синъ и го настанилъ въ кжщата си.

— Ще ме оскърбишь, — рекълъ, — ако отидешъ да живѣешъ другаде. Додето си въ града, моята кжща ще бжде и твоя.

Тѣ си уредили смѣткитѣ за два-три деня. Въ свободното си време Абулфауарисъ ходѣлъ по града — да разглежда неговитѣ забележителности и да изучва законитѣ на страната, както и нравитѣ и обичаитѣ на народа. Петъ-шестъ седмици минали тѣй. Момъкътъ си свършилъ всички работи и само чакалъ корабъ, за да се върне въ родината си.

Единъ день му съобщили, че е пристигналъ корабъ отъ Суратъ, който щѣлъ да трѣгне обратно на другия день. Момъкътъ наредилъ да му запазятъ мѣсто.

Когато се връщалъ за обѣдъ къмъ кжщата на Хабиба, Абулфауарисъ миналъ край една златарница и се спрѣлъ да погледа изложенитѣ работи. Додето зяпалъ, видѣлъ, че по улицата минава жена, облѣчена разкошно, последвана отъ робъ, който носѣлъ покупкитѣ ѝ. Макаръ че била забулена съ прозрачно фередже, момъкътъ забележилъ необикновената ѝ хубостъ. Тя вървѣла величествено. Пристѣпвала като царица.

Абулфауарисъ се обърналъ да я изгледа. Той се захласналъ въ нея и неволно казалъ, когато тя минавала край него :

— Каква хубава жена! Трѣбва да е отъ царския харемъ.

Жената го изгледала внимателно, па отминала. А той останалъ предъ златарницата и следѣлъ съ очи отминаващата хубавица. Когато се запжтилъ къмъ кжщата на Хабиба, настигналъ го единъ робъ. Той билъ робътъ на жената.

— Какво искашь ? — запиталъ Абулфауарисъ.

— Господарю, — отвърналъ робътъ почтително, — заповѣдаха ми да те помоля да дойдешъ съ мене.

— Кой ти заповѣда ?

— Господарката ми.

— За добро ли ме вика, или за зло ?

— Тя ми не каза нищо, но бжди увѣренъ, че въ дома на моята господарка те чака само добро. Ела : нѣма да съжالياвашъ ! Увѣрвамъ те.

Абулфауарисъ си спомнилъ, че на другия день ще трѣбва да заминава. Но — имало време. Можелъ да отиде и да се върне. Рано било още. Той тръгналъ подиръ роба.

Минали презъ много заплетени улички. Стигнали най-сетне до единъ голѣмъ дворецъ съ разкошенъ и величественъ изгледъ. Момъкътъ билъ въведенъ въ широкъ и хубавъ салонъ, дето го помолили да почака.

Въ салона имало толкова хубави нѣща, че другъ пжтъ Абулфауарисъ би ги гледалъ цѣлъ день едно по едно: толкова билъ любопитенъ. Ала сега не му било до гледане. Той стоелъ като на трѣни. Не знаелъ, що го очаква.

По едно време надошли въ салона жени — все млади и хубави, облѣчени разкошно — не като робини, а като царици. Момъкътъ ги погледналъ, но — като не видѣлъ между тѣхъ господарката имъ, отвърналъ очи.

Най-после дошла и тя. Той я позналъ веднага. Тя била по-висока отъ другитѣ и се държела не само гиздаво, но и благородно. Фередже нѣмала. Хубостъта ѝ сияела, като слънце. Разкошнитѣ дрехи и накититѣ съ скъпоценни камъни изтъквали още повече нейната хубостъ. Абулфауарисъ билъ обаянъ. Той стоелъ и не знаелъ, що да каже.

Жената му се усмихнала. Тя седнала на една софа, прилична на престолъ, а другитѣ жени се наредили около нея, отъ лѣво и отъ дѣсно, на две редици.

— Приблѣжи се, млади момко! — рекла тя. — Да бѣше другъ на мое мѣсто, би се оскърбилъ, че подхвърляшъ думи за него на улицата. Би те наказалъ. Но азъ видѣхъ че си чужденецъ, и пратихъ да те повикатъ, за да ти кажа, че постѣпката ти не е похвална. Имай предъ видъ думитѣ ми и другъ пжтъ се дръжъ прилично! А понеже ме помисли за нѣкоя отъ женитѣ на царя, ще ти кажа, че азъ съмъ още мома и ще си остана мома, додето не намѣря мжжъ, достоенъ за мене. До сега не съмъ намѣрила.

Момъкътъ мълчелъ и се червѣлъ.

Чулъ се отново гласътъ на жената:

— Кажи ми, кой си, отъ коя земя идешъ, чий синъ си и що те е накарало да дойдешъ въ Серендибъ.

Абулфауарисъ ѝ отговорилъ на въпроситѣ и добавилъ, че на другия день си заминавалъ за Басора.

— Това нѣма да стане, — рекла съ усмивка жената. — За наказание, ти ще останешъ тукъ, додето азъ ти позволя да си отидешъ.

Тя го поканила да седне на една софа до нея и му казала, че се казва Канзада; тя е дъщеря на великия визиръ на Серендибския царъ; следъ смъртъта на баща си, е свободна да разполага съ сждбата си. Найпървитъ царедворци искали ржката ѝ, но тя имъ отказала. Баща ѝ е натрупалъ голѣми богатства. Тя нѣма съ кого да ги харчи. Абулфауарисъ ѝ се харесва и тя мисли да се омжи за него, ако той се окаже достоенъ да ѝ бжде другаръ и съпругъ.

Следъ това сложили обѣдъ. Канзада хванала момъка за ржка и го отвела въ трапезарията. Поканила го да седне отъ дѣсната ѝ страна. Никога презъ живота си Абулфауарисъ не билъ виждалъ толкова вкусни ястия и толкова сладки вина.

Като се свършилъ обѣдътъ, робинитъ почнали да пѣятъ, свирятъ и танцуватъ. Пѣла и самата имъ господарка, — и, разбира се, много по хубаво отъ тѣхъ.

Увеселението траяло до мръкване. Абулфауарисъ поискалъ да си тръгне.

— Господинъ Хабибъ ме чака съ нетърпение, — рекълъ той. — Никога не съмъ закъснявалъ. Той ще се безпокои. Защо да тревожа добрия човѣкъ?

— Ако е само това, работата ще се нареди много лесно. Ще напишешъ на Хабиба писмо, въ което ще му се извинишъ. Една много важна работа те кара да си промѣнишъ за нѣколко деня жилището. Да се не безпокои.

Момъкътъ написалъ писмото, което било веднага занесено отъ единъ робъ на Хабиба.

Следъ вечерята, робитъ отвели момъка въ една спалня, отредена за него. Тя била една отъ най-хубавитѣ стаи въ двореца. На сутринята му донесли разкошни дрехи. Той се облѣкълъ и отишелъ въ салона, дето го чакала домакинята. И тоя день прекарали въ веселба, пѣсни, танци и угощение. Па и не само тоя: осемъ деня престоялъ момъкътъ въ двореца — и не само му не досадило, но дори и не забелязалъ, какъ минали днитѣ.

На деветия день Канзада му казала:

— Абулфауарисе, ако ме обичашъ, ти ще се оженишъ за мене. Ала ти си мохамеданинъ, а азъ съмъ отъ гебритъ, които почитатъ огъня и слънцето. Ще трѣбва да приемешъ моята вѣра, па после да се вѣнчеемъ. Съгласенъ ли си?

Момъкътъ замълчалъ. Не подозиралъ, че е огнепоклонка. Още по-малко очаквалъ — да му предложи да се отметне отъ бащината си вѣра.

— Не мога, — отговорилъ той. — Никога не бихъ измѣнилъ на клетвата, що съмъ далъ: да умра мохамеданинъ.

— Ти си неблагодарникъ! — викнала Канзада. — Ти ме не обичашъ. Давамъ ти осемъ деня — да си помислишъ. Сигурна съмъ, че ще си промѣнишъ решението.

Цѣли осемъ деня той не видѣлъ домакинята. Носѣли му храна и вода въ стаята. Отнасяли се къмъ него, като къмъ затворникъ. И той разбралъ, че — да бждешъ затворенъ дори и въ най-богатия дворецъ — все пакъ си оставашъ затворникъ. Тръгне ли на нѣкъде, четирима роби го следѣли. Поискали ли да излѣзе отъ двореца, намиралъ всички врати заключени.

На деветия день отъ своето затворничество, той билъ отведенъ отново предъ Канзада. Тя го запитала кротко, промѣнилъ ли си е решението. Той отговорилъ, че ще си остане мохамеданинъ, на каквито мъжи и да го подложатъ.

— Добре, — казала господарката. — Още осемъ деня срокъ ти давамъ. Помисли си!

Минали още осемъ деня въ тежко затворничество. На деветия день Абулфауарисъ се показалъ все тъй непоколебимъ, както билъ по-рано.

Тогава Канзада му рекла строго:

— Момко, ти си не само неблагодаренъ, но и неблагоприятенъ. Никога не съмъ очаквала такова оскърбление отъ мъжъ. Още осемъ деня ти давамъ да си помислишъ, като се надявамъ, че ще станешъ по-уменъ. Ала те предупреждавамъ, че — ако и тогава откажешъ — ще бжда принудена да те накажа, както заслужавашъ.

Тия осемъ деня се сторила на Абулфауариса най-страшнитѣ дни презъ живота му. Той се питалъ, какъ може жена, която му казва, че го обича и че иска да се ожени за него, да бжде толкова жестока, че да го

лиши отъ свсбодата му и да го заплашва съ тежки наказания. Обичѣта, която той самъ хранѣлъ до тогава въ душата си къмъ Канзада, почнала да се превръща въ омраза.

На деветия день го извели за трети пжтъ предъ господарката на двореца. Тя седѣла на единъ високъ престолъ, заобиколена отъ много роби и робини.

— Е, Абулфауарисе, — вразуми ли се най-сетне? — запитала го тя. — Кое ти е по-скжпо: вѣрата ли, или азъ?

— Господарке, — отвѣрналъ момъкътъ, — ти си ми по-скжпа отъ всичко. Но ще ли бжда достоенъ за тебе, ако опетня честѣта си, като се откажа отъ вѣрата на своитѣ дѣди и бащи?

— Млъкни, хитрецо! Ако си не промѣнишъ вѣрата заради мене, ще докажешъ, че ме не обичашъ. Върви си! Нѣма вече да те насилвамъ. Да не си посмѣлъ да се явявашъ предъ лицето ми! Ще бждешъ наказанъ, както заслужавашъ. Цѣлъ животъ има да съжالياвашъ за своята гордостъ.

Извели Абулфауариса, но го не пуснали да си отиде, а го затворили въ стаята му. Той отдавна билъ намислилъ да избѣга, но не можель. А тоя пжтъ се налагало да употрѣби всички срѣдства. Вратата на стаята му била заключена. Потропалъ. Влѣзълъ единъ робъ и го запиталъ, що желае.

— Искамъ да занесешъ едно писмо на Хабиба, — рекълъ момъкътъ. — Ще те възнагардя богато.

— Не мога, — отговорилъ робътъ. — Господарката ми е забранила да нося твои писма комуго и да е. Когато две робини му донесли обѣдъ, Абулфауарисъ се опиталъ да ги подкупи. Но тѣ не приели подкупа. Строго било въ двореца на Канзада. За бѣгство не можело и да се мисли.

Тѣй минали нѣколко дня.

Една заранъ рано-рано влѣзли въ стаята шестима роби, които водѣли подире си двадесетина други мжже, облѣчени не тѣй, както се обличать серендибцитѣ. Лицата имъ били жълти. Дрехигѣ — червени. Носѣли високи зелени чалми.

Оня, който изглеждалъ, че имъ е началникъ, се спрѣлъ предъ Абулфауариса и го погледалъ внимателно нѣколко време. После му казалъ тежко и строго:

— Тръгвай следъ мене!

Излъзли. Прекосили двореца. Намѣрили се предъ една вратичка, която водѣла къмъ морския брѣгъ.

— Накжде сте ме повели? — запиталъ момакътъ.

— Забранено ние е да ти казваме, — отвърналъ единъ отъ мъжетъ. — После ще узнаешъ.

Отишли на пристанището. Качили се на единъ корабъ, вдигнали котва, опнали платната и потеглили.

Серендибъ се скоро изгубилъ отъ очитѣ имъ.

Когато се намѣрили въ открито море, корабоначалникътъ казалъ на Абулфауариса:

— Азъ съмъ отъ Голконда. Нашето царство е далечъ отъ тукъ. Много пжтъ ни чака. Канзада те подари на мене да ми робувашъ до животъ. Тя ме задължи никога да ти не позволявамъ да отивашъ въ Басора, дето е твоята родина.

Тежко станало на момъка. Значи, такова е отмъщението на хубавицата: да го направи робъ и да му не даде да види ни родния си градъ, ни баша си!

Нѣмало що да прави: трѣбвало да се покори на сждбата си. Абулфауарисъ почналъ да работи прилежно и да изпълнява всѣка заповѣдъ на своя господаръ. Понеже билъ свикналъ още отъ малкъ съ моряшката работа, той вършелъ бързо и пѣргаво всичко. Господарътъ му излъзълъ добъръ човѣкъ. Той билъ доволенъ отъ младия си робъ.

Като се отдалечили отъ островъ Серендибъ, моряцитѣ насочили кораба къмъ северъ, дето е Бенгалскиятъ заливъ. Отъ тамъ се отивало къмъ две царства: бенгалското и голкондското.

Но ето, че преди още да влѣзатъ въ голѣмия заливъ, се вдигнала силна буря. Корабътъ станалъ плячка на вълнитѣ: тѣ го подмѣтали и мѣкнѣли, накждето искатъ. Задали се два голѣми острова: Ява и Суматра. Корабътъ миналъ далече отъ тѣхъ. Той летѣлъ като лудъ къмъ непознати морета.

И наистина, следъ день-два моряцитѣ се озовали въ единъ океанъ, дето не били навлизали до тогава. Тѣ не знаели, що да правятъ. Оставили се пакъ на вълнитѣ и вѣтъра. Бурята утихнала. Задухалъ вѣтъръ, който — по думитѣ на корабоначалника — щѣлъ да ги изведе къмъ тѣхната цель.

Но тогава станало нѣщо друго, което никой не очаквалъ.

Тъкмо когато се приближавали отново къмъ островъ Ява, макаръ и отъ друга страна, тѣ забележили въ водата, доста наблизо, единъ голъ мжжъ; той се билъ вчепкалъ за една дъска и имъ правѣлъ знакъ да му помогнатъ.

Отвързали ладията, стигнали до човѣка, качили го и го пренесли на кораба.

Мжжътъ билъ на около четиридесетъ години, много високъ и едъръ. цѣлъ исполинъ. Главата му била по-голѣма отъ ной-едрата тиква. Косата му — кжса, остра и гжста. Очитѣ — сжщо като на тигъръ. Ноздритѣ — широки и отворени. Въ устата му, разцепена чакъ до ушитѣ, блестяли — когато я отвори — много дълги и остри зжби. Ржцетѣ му били жилести, киткитѣ му широки и яки. Накрай прѣститѣ му се извивали дълги нокти — закривени, като нокти на орелъ.

Тоя човѣкъ се не харесалъ на своитѣ спасители.

Щомъ се озовалъ на кораба, той казалъ на Дехауша (тѣй било името на корабначалника):

— Господарю, азъ ти дължа живота си. Безъ твоята помощъ бихъ загиналъ.

— Не ще и дума, — отвърналъ Дехаушъ. — Ако те не бѣхме извадили, ти щѣше да се удавишъ.

— О, много се лъжешъ. Не отъ това ме бѣше страхъ. Цѣли години бихъ можалъ да прекарамъ въ водата, безъ да ми стане нѣщо. Работата е другаде. Ако ме мжчи нѣщо, то е гладътъ. Знаете ли, че отъ цѣли два деня не съмъ ялъ нищо? А пъкъ азъ съмъ такъвъ, че ямъ — да ви кажа право — много. Ямъ безъ насита. Дайте ми да се наямъ най-после! Не важи, какво ще ми дадете. Азъ не съмъ придириливъ: ямъ всичко.

Дехаушъ заповѣдалъ да му дадатъ храна, колкото за шестима души, и дрехи — да се облѣче.

— Дрехи ли? А, не! Не трѣбватъ дрехи. Азъ съмъ свикналъ голъ. Тѣй ми е най-добре. Па и едвали ще намѣрите дрехи, като за мене. Всички вие ми се виждате като мухи.

Отишли да му приготвятъ храна. Но той билъ гладенъ и страшно нетърпеливъ.

— Хайде, по-скоро, де! — викалъ съ гръмливия

си гласъ и риталь, каквото му попадне, скърцаль съ зжби и въртѣль очитѣ си.

Когато му донесли ястие, той за мигъ изялъ всичкото.

— Дайте още! Два пжти по толкова!

Дехаушъ поискалъ да види, колко би изялъ чудовищниятъ човѣкъ.

— Дайте му два пжти повече ястие! — заповѣдалъ той.

Донесли му. Той изялъ и него — пакъ за единъ мигъ. Моряцитѣ си помислили, че исполинътъ — поне отъ благоприличие — ще се задоволи за сега съ толкова. Но той не билъ благовъзпитанъ: поискалъ още.

Тогава единъ отъ робитѣ, докаченъ отъ това безсрамие, му казалъ:

— Стига ти толкова! Ти ще изедешъ всичката ни храна. Засрами се!

— Ти ли ще ме учишъ, колко да ямъ? — викналь великанътъ, па хваналь роба за дветѣ ржце само съ едната си китка и го разкжсаль съ остритѣ си нокти, па почналь да го яде.

Всички моряци извадили сабитѣ си — да накажатъ дрѣзкия и безочливъ човѣкоядецъ. Но той и не обърналь внимание на това: продължаваль да си яде.

И имало защо да бжде спокоенъ: сабитѣ не можели да сторятъ нищо на кожата му, по твърда и отъ алмазъ. Хиляди удари се изсипали по гърба му, по главата, по лицето, по ржцетѣ. Едни саби се изкривили, а други се счупили.

Като свършилъ съ роба, исполинътъ хваналь единъ отъ моряцитѣ — оня, който най-ожесточено го удряль съ сабята, — и го разкжсаль, па почналь да го яде. Тогава всички моряци се хвърлили върху него — да го уловятъ и метнатъ въ морето. Но тѣ не могли дори да го помръднатъ. И кожата, и мишцитѣ, и жилитѣ на великана били твърди, като желѣзо. Освенъ това, той си забилъ кривигѣ нокти въ мачтата на кораба и никой не можель да го откжсне отъ нея.

Когато всички се изморили въ тая страшна борба, исполинътъ се заловиль отново за разкжсания морякъ — да продължи обѣда си. Като изгледалъ своитѣ вагове, засмѣль се и казалъ спокойно:

— Сами видѣхте, приятели, че сте сбъркали. Съ мене не можете се бори. По-добре ще бжде, ако ме слушате и ми се покорявате. Азъ съмъ надвивалъ много по-силни отъ васъ. Ако нѣкой отъ васъ ме закачи, кълна се предъ всички ви, че ще го разкъсамъ и изямъ на часа.

При тия думи кръвта замръзнала въ жилитѣ на моряцитѣ. Всички изгледали човѣкоядеца уплашено.

— Какво ме гледате? — викналъ имъ той. — Дайте ми да си доямъ!

Дали му веднага още ястие. Той го изгълталъ съ такава бързина, сякашъ не е хапналъ нищо преди това. Като го изялъ, казалъ на корабоначалника:

— Васъ ви плаши моето лакомство: виждамъ това. Страхъ ви е, че — колкото да сж много припаситѣ ви — азъ ще ги изямъ за день-два и вие ще трѣбва да гладувате. На другитѣ кораби, дето съмъ попадалъ, се е случвало и такава нѣщо. Затова се молете — колкото се може по-скоро да се покаже отнѣкжде новъ корабъ. Азъ ще се прехвърля на него и ще ви оставя на мира.

Следъ тия думи той поискалъ още веднѣжъ ястие и обещалъ за часъ-два да не безпокои вече корабоначалника. Дали му. Тоя пжтъ вече се надявали, че като си е напълнилъ трбуха — великанътъ ще заспи. Наговорили се — щомъ заспи дълбоко — да го хвърлятъ въ морето.

Но той като че ли разбралъ намѣренията имъ. Следъ като изялъ донесеното, заявилъ на моряцитѣ, че му се не спи и че изобщо той не спи никога:

— Храната ми стига, — рекълъ. — И безъ съмъ си живѣя много добре. Никой не ме е видѣлъ още да спя.

И, като легналъ край мачтата, почналъ да разпитва моряцитѣ, кой отъ кжде е, що има въ родината му, кжде е пжтувалъ и що е видѣлъ тамъ. Всички разказвали единъ по единъ, като се стараели нарочно да приспятъ човѣкоядеца съ дълги и уморителни разкази. Но той все пакъ не заспивалъ. Само укорявалъ моряцитѣ, че не умѣятъ да разказватъ, както трѣбва.

Корабоначалникътъ се отчаялъ. Той се не надявалъ да се върне въ Голконда. И моряцитѣ му невѣрвали да останатъ живи. Свърши ли се храната, чудовищниятъ човѣкъ ще ги изеде единъ по единъ.

Но изведнъжъ се затъмнило цѣлото небе. Огромень черень облакъ го покрилъ. Моряцитѣ помислили, че се явява отново буря. Ала, като се загледали нагоре, видѣли, че онова, което изглеждало като черень облакъ, било птица.

Да, птица. Но каква птица? Огромень рокъ — толкова голѣмъ, че рокривалъ съ крилата и трупа си небето.

Исполинската птица се извила, спуснала се и кацнала на мачтата. Сетне грабнала съ ноктитѣ великана и полетѣла къмъ небето.

Всичко това станало толкова бърже, че исполинътъ не успѣлъ да се защити. Но когато се озовалъ въ ноктитѣ на рока, той впилъ своитѣ прѣсти въ тѣлото му и почналъ да му разкъсва корема и гърдитѣ.

Птицата изпищѣла отъ мъжа. Писъкътъ ѝ билъ толкова силенъ, че цѣлото море кипнало. Сетне, за да си отмъсти — извадила и дветѣ очи на великана съ единъ замахъ на крака си. Ослѣпениятъ исполинъ се докопалъ до сърдцето на птицата и го захапалъ. Тогава рокътъ събралъ последнитѣ си сили и разбилъ черепа на своята жертва съ единъ ударъ на кълвуна си.

И човѣкътъ и птицата паднали въ морето, близо до кораба.

Като се отървали отъ човѣкоядеца, моряцитѣ продължили пътя си. Вѣтърътъ билъ попътенъ. Следъ много дни пътуване, тѣ излѣзли най-сетне на суша. Оказало се, че сж въ пристанището на града Бантамъ.

Слѣзли въ града — да си подновятъ и обогатятъ припаситѣ. После потеглили пакъ. Стигнали въ Батавия, дето корабначалникътъ ималъ жена и дъщеря. Тѣго посрещнали радостно: отъ дълго време го не били виждали.

Като отвелъ Абулфауариса у дома си, той го представилъ на домашнитѣ си и имъ казалъ:

— Тоя момъкъ е мой робъ, но е много уменъ и ученъ. Азъ го ценя високо. Недейте се отнася къмъ него, като къмъ слуга.

За малко време робътъ спечелилъ довѣрието на всички въ къщата. Корабначалникътъ го направилъ управителъ на своитѣ имоти. Обикналъ го много. И жена му го обикнала.

Като минали нѣколко месеца, Дехаушъ казалъ на Абулфауариса:

— Ти си забелязалъ, че те обичамъ повече отъ синь. Искамъ да ти покажа съ нѣщо своята голѣма обичь. Нали познавашъ дъщеря ми Факриниса? Намислиль съмъ да те ожена за нея. Що ще кажешъ?

— Господарю, — рекълъ момъкътъ, — много ти благодаря за високата честь. Но никакъ не знамъ, дали дъщеря ти би се съгласила да стане моя съпруга.

— О, за това не се безпокой! Доколкото съмъ забележилъ, тя изглежда да те харесва.

— Но има и друго. Азъ съмъ мохамеданинъ, а ти и дъщеря ти сте езичници.

— И това е лесна работа. Азъ съмъ отдавна намислиль да се помохамеднанча. И дъщеря ми ще стане мохамеданка.

Следъ тия думи, Абулфауарисъ не можель вече нищо да каже, ако не иска да оскърби господаря си. Да се ожени за дъщеря му — значело да му върнатъ свободата и да го направятъ много богатъ наследникъ. Но нему се все пакъ неискало да се жени. Откакъ станали неприятноститѣ между него и Канзада, страхъ го било и да помисли за женитба. Отъ друга страна, нѣкакъвъ вжтрешенъ гласъ му казвалъ, че Факриниса не е жана като за него.

Но той не рекълъ нищо. Бащата отишелъ при жена си и дъщеря си и имъ съобшиль, че ще омжи Факриниса за домоуправителя.

Цѣлото семейство приело мохамеданската вѣра.

Малко преди сватбата, Факриниса повикала момъка на саме и му казала:

— Абулфауарисе, искашъ ли да ми направишъ една голѣма услуга?

— На драго сърдце, — отговориль момъкътъ.

— Чуй ме тогава! Азъ обичамъ сина на единъ търговецъ отъ нашия градъ. И той ме обича. Много пжти ме е искаль за жена, но баща ми все не се е съгласявалъ, тѣй като момъкътъ е отъ семейство, което се мрази съ нашето. Ти ще се оженишъ за мене. Още на другия день ще намѣришъ нѣкоя причина да се престоришъ на ядосанъ и да ме оставишъ. Ще кажешъ това на баща ми. Като минатъ нѣколко деня, той ще настои да ме приберешъ отново: за него ще бжде позоръ — дъщеря му да бжде напусната отъ мъжа си.

Ти ще се съ согласишъ да ме приберешъ. Но затова ще трѣбва предварително другъ да се ожени за мене: такъвъ е мюсюлманскиятъ обичай. Добре. Ще отидешъ при оня момъкъ, за когото ти казахъ, и ще му предложишъ да ме вземе.

Абулфауарисъ рекълъ:

— Всичко това е много добре за тебе. Но какъ ще погледна баща ти? Той ще се изненада и ще ме укори. Па и ще има право. Азъ му дължа твърде много.

— За това се не безпокой! — рекла момата. — Направи, както ти казвамъ, па остави другото на мене!

Факриниса отишла при баща се и му казала, че годеникътъ ѝ бърза съ сватбата. И самъ Абулфауарисъ му казалъ сжщото. Сватбата станала.

Но нѣколко дня следъ това младоженецътъ изпхдилъ булката. Баща ѝ отишелъ да му иска обяснения.

Абулфауарисъ казалъ:

— Дехауше, мой тъсте. Ти ми даде за жена своята дъщеря и ми каза, че ме обичала. Азъ повѣрвахъ това, макаръ че се боехъ — да не би да излѣзе, че ме не обича. Самъ ти казахъ. Ти ме увѣри въ нейната обичъ. Но днесъ узнахъ, че тя обичала тайно единъ момъкъ — не знамъ, кой е той. Мога ли да имамъ за съпруга жена, която копнѣе по другиго? Това ще бжде жестоко отъ моя страна. Не искамъ да причиня такава мъка на дъщеря ти. Отъ почитъ къмъ тебе не бива да го правя.

Тъстътъ се изсмѣлъ.

— Съ женитѣ. — рекълъ, — не бива да бждемъ толкова изтънчени. Бжди увѣренъ, че следъ време тя ще те обикне малко по малко. Прибери я. Бива ли да се каже, че Дехаушовата дъщеря е напусната? Прибери я: нѣма да се каешъ!

Абулфауарисъ отговорилъ:

— Мене ако питашъ, азъ не бихъ я напускалъ. Да Да ти призная, не мога да живѣя безъ нея. Но азъ гледахъ да постѣпя справедливо. Щомъ и ти ми казвашъ, че ще ме обикне, на драго сърдце ще я прибера, стига преди това да я вземе нѣкой момъкъ, който после да я напусне.

— Поразходи се по пазара, зетко! Все ще намѣришъ нѣкого.

Абулфауарисъ намѣрилъ оня момъкъ, когото му

била посочила Факриниса. Въ присъствието на помощника на сждията и на самия Абулфауарисъ двамата млади се вѣнчали.

Но нито на другия день, нито на третия, нито пъкъ на четвъртия мжжътъ не изпждилъ жена си.

Абулфауарисъ се престорилъ на много натженъ. Той отишелъ при Дехауша и му казалъ:

— Знаешъ ли, отъ що се боя? Страхъ ме е, че оня, който се ожени за Факриниса, ще излѣзе сжщиятъ, когото тя е обичала. Четири деня има, откакъ сж ожениени, а той я още не напуска. Кажу ми, що да правя!

— Чакай да видя, кой е той, — рекълъ Дехаушъ. — Ако е нѣкой беднякъ, ще му платя и ще го накарамъ да я напусне. Това е много лесна работа.

Той пратилъ да повикатъ помощника на сждията.

— Кой е онзи момъкъ, когото си вѣнчалъ за моята напусната дъщеря?

— Той е синъ на търговеца Амеръ.

— Тъй ли? Пита ли го, кога мисли да я напуска?

— Питалъ го и той ми каза, че нѣма такива намѣрения. Той ще живѣе съ нея. Не ще да я отстѣпи на първия ѝ мжжъ. Па и тя изглежда, че е много доволна отъ новия си бракъ.

— Ахъ, тоя проклетникъ! — викналъ Дехаушъ.

— Знамъ, че вашиятъ родъ се мрази съ тѣхния, — рекълъ помощникътъ на сждията, — но времето поправя всичко. Тъкмо сега е случай да се помирите съ Амерови. Това те и съветвамъ да направишъ. Азъ ще ти стана посрѣдникъ.

Дехаушъ размислилъ и видѣлъ, че това предложение разрешава най-добре въпроса. Съгласилъ се.

Излѣзло, че и Амеръ желае да се помири съ Дехауша. Двамата бащи се срещнали и се помирили.

Разбира се, Дехаушъ си помислилъ, че Абулфауарисъ е станалъ жертва на това помирение. За да го утеши донѣкъде, той му далъ много пари и му казалъ, че може — ако иска — да се върне въ родината си.

Още сжщия день Абулфауарисъ тръгналъ за Суратъ, съ намѣрение — отъ тамъ да замине за Басора.

Но въ Суратъ нѣмало по това време корабъ за Басора и момъкътъ трѣбвало да остане да почака.

Като всички хора безъ работа, Абулфауарисъ се

разхождалъ по цѣль денъ въ хубавитѣ градини на тоя градъ. Веднѣжъ дошелъ при него единъ старъ човѣкъ, облѣченъ разкошно и много почтенъ на видъ. Поздравилъ го и поискалъ позволение да седне на сжщата пейка.

Заприказвали се. Старецътъ казалъ, че се именува Хизумъ. Той билъ езичникъ. Ималъ си корабъ и често пѣтувалъ. Абулфауарисъ си сжщо казалъ името, безъ да скрие, че е мохамеданинъ. По настояване на стареца, той му разказалъ нѣкои отъ своитѣ приключения.

Хизумъ се показалъ дълбоко трогнатъ отъ разказа и отъ довѣрието на момъка. Абулфауарисъ забележилъ това.

— Може да ти е чудно, сине мой, — казалъ Хизумъ, — че азъ вземамъ тѣй присърдце твоитѣ минали страдания. Не се диви на това! Азъ съмъ по сърдце много жалостивъ. Освенъ това, къмъ тебе храня приятелски чувства, още откакъ те видѣхъ. Макаръ че не сме отъ една и сжща вѣра, обикнахъ те, да ти кажа право.

— Не мога да скрия, — призналъ си Абулфауарисъ, — че и азъ чувствувамъ къмъ тебе — ако не обичъ, поне дълбоко уважение.

— Това ме трогва, — рекълъ старецътъ. — Моля ти се, ела да живѣшеш у дома. Азъ съмъ богатъ и бездетенъ. Искамъ да те осиновя.

И той го пригърналъ при тия думи, като свой рожденъ синъ.

Тия прекалени доказателства на обичъ не пробудили никакви подозрения у Абулфауариса. Той тръгналъ съ Хизума.

Отишли въ кжщата на стареца. Тя била хубава, макаръ и не разкошна. Въ двора имало голѣми лехи, засадени съ шарени цвѣтя. Покжщнината била избрана съ добъръ вкусъ, но скжпа не била.

Следъ като се изкжпали, седнали да се нахранятъ. Ястията и вината били отлични.

Сетне Хизумъ заповѣдалъ на двамата слуги, които имъ прислужвали, да си излѣзатъ, и почналъ да говори на момъка тихо.

Ето що му казалъ той:

— Ще ти повѣря една голѣма тайна и по това ще разберешъ, колко те обичамъ. Следъ нѣколко деня азъ ще трѣбва да замина за единъ островъ, дето отивамъ отъ време на време. Тоя островъ е пустъ. Не живеятъ на него хора, понеже има много тигри. Тамъ се намиратъ повече отъ двеста кладенеца, въ всѣки отъ които има бисери — извънредно едри. Само азъ знамъ това. Но — ще запиташъ — отде го знамъ? Каза ми го нѣкога си единъ корабоначалникъ, при когото работѣхъ като морякъ. Той ме много обичаше. Той ме научи и какъ да се пазя отъ тигритъ, които сж — както знаешъ — кървожадни животни. Ще слѣземъ на острова презъ нощъта и ще запалимъ факли. Видятъ ли огнь, звѣроветъ бѣгатъ. Отъ кладенцитъ ще извадимъ много бисери и ще ги продадемъ, следъ като се върнемъ въ Суратъ. Като се прибавятъ паритъ, които ще вземемъ, къмъ тия, които вече съмъ натрупалъ по сжщия начинъ, ти ще наследишъ отъ мене голѣмо богатство. За да убеди Абулфауариса въ правотата на думитъ си, Хизумъ го завелъ въ своята стая и му показалъ много купчини жълтици.

— Какъ ти се струва? — рекълъ. — Не заслужава ли да дойдешъ съ мене?

— Ще дойда, — казалъ Абулфауарисъ, — но преди това би трѣбвало да пиша на баща си, та да му обясня, какви причини ме заставятъ да остана за известно време въ Суратъ.

— То се знае, — казалъ старецътъ — Щомъ свършишъ писмото, дай ми го. Азъ ще го пратя.

Писмото било написано и предадено на Хизума. Когато дошелъ опредѣлениятъ за трѣгване день, отишли на пристанището. Качили се на малкъ корабъ, който ги отнесълъ подиръ три седмици до единъ пустиненъ островъ.

— Това е моето островче, — казалъ тихо старецътъ на Абулфауариса. — Ще спремъ до брѣга, а до вечера ще слѣземъ.

Моряцитъ останали на кораба. Слѣзли само старецътъ и момъкътъ. Тѣ носѣли голѣми торби — да ги напълнятъ съ бисери. Всѣки държелъ по единъ запаленъ факелъ, а подъ мишниците имъ имало други — за запасъ.

Като излѣзли на брѣга, почнали да търсятъ кладенци. Стигнали до единъ, който изглеждалъ много дълбокъ.

— Слѣзъ въ тоя кладенецъ, синко, — рекълъ тихо Хизумъ. — Въ него ще да има хубави бисери.

Абулфауарисъ се спусналъ по едно вжже, другия край на което държелъ старецътъ. Щомъ слѣзълъ на дъното на кладенеца, той усѣтилъ, че стѣпва на седефи. Насъбралъ сума миди и напълнилъ една торба, която вързалъ съ вжжето и старецътъ я изтеглилъ.

Хизумъ почналъ да отваря мидитѣ и да разглежда бисеритѣ. Тѣ били още малки, като зрънца. Старецътъ вързалъ отново торбата съ вжжето и я спусналъ на Абулфауариса, като му казалъ :

— Бисеритѣ отъ тоя кладенецъ не сж още за проданъ. Покрий ги съ прѣстъ! Тѣ ще порастатъ и ние ще ги съберемъ догодина. Тогава ще бждатъ петъ пѣти по-едри.

Абулфауарисъ направилъ, каквото му казалъ старецътъ. После се покатерилъ съ помощта на вжжето и излѣзълъ отъ кладенеца. Отишли при другъ кладенецъ, още по-дълбокъ. Той се губѣлъ подъ една планина, що се издигала къмъ срѣдата на острова.

Бисеритѣ въ тоя кладенецъ били много едри и необикновено хубави. Много пѣти подъ редъ пълнилъ Абулфауарисъ торбата на Хизума.

Когато старецътъ натрупалъ толкова бисери, колкото можелъ да понесе, той изтеглилъ вжжето и казалъ съ смѣхъ на момъка :

— Сбогомъ, глупаво момче! Благодаря ти за услугата.

Чакъ тогава разбралъ Абулфауарисъ, каква клопка сж му сложили.

Той почналъ да вика отчаяно отъ дъното на кладенеца :

— Татко, извади ме, моля ти се! Избави ме! Недей се шегува!

Но Хаузумъ му рекълъ :

— И тамъ ти е добре. Легни си и заспи на бисеритѣ! Обзалагамъ се, че до сега не си спалъ на таква скжпо легло. Знай, че поне веднѣжъ презъ годината азъ довеждамъ тукъ по едно мохамеданче, като тебе,

младо и глупаво. Помоли се на своя пророкъ и той ще те извади. Нали казваше, че правѣлъ чудеса? Бжди сигуренъ, че не ще те остави въ кладенеца.

Следъ тия жестоки думи старецътъ си отишелъ.

Абулфауарисъ дълго плакалъ, викалъ и въздишалъ въ кладенеца.

— Кой ме караше да вѣрвамъ на тоя езичникъ? — си казвалъ той. — Самъ съмъ си виновенъ. Ако не бѣхъ толкова лековѣренъ, сега щѣхъ да си бжда въ кжши при своя баща, а не — да гния въ кладенеца съ проклетитѣ бисери. Малко ли ми бѣха паритѣ, които имахъ, та се полакомихъ за наследството на тоя езичникъ?

Но, като постоялъ въ кладенеца, Абулфауарисъ почналъ да мисли, какъ да излѣзе отъ него. Той тръгналъ по дъното му, което изглеждало много широко. Отъ време на време усѣщаль, че стѣпва по кости. Тогава си спомнялъ думитѣ на Хизума за момцитѣ, които сж намѣрили смъртта си въ тоя кладенецъ.

Подземието било страшно, но Абулфауарисъ вървѣлъ смѣло напредъ. Той се намѣрилъ въ пълна мрачина. Нищо се не виждало. Като пипалъ грапавитѣ стени на подземната пещара, той продължавалъ да върви.

Най-после стигналъ до едно мѣсто, дето се чувалъ силенъ гърмежъ. Предъ него се разтворила огромна дупка и отъ нея именно се чувалъ шумътъ. Момъкътъ се спрѣлъ. Той разбралъ, че на това мѣсто се събиратъ водитѣ, които се втичатъ отъ разни страни въ подземие-то и, образувайки водопадъ, се изтичатъ въ морето.

Друго сръдство за спасение Абулфауарисъ не виждалъ. Оставало му да се хвърли въ водата и да се остави на вълнитѣ да го изхвърлятъ нѣкъде на брѣга, ако се не удави, разбира се.

Така и направилъ. Спусналъ се въ водопада. Водата го грабнала и понесла. Той правѣлъ движения съ ржцетѣ и краката, за да се държи на повърхността. Малко следъ това водата го изхвърлила на пѣсъчния брѣгъ.

Абулфауарисъ билъ много ослабналъ. Дълго трѣбвало да лежи, докле се съвземе. Като дошелъ на себе си, почналъ да обикаля острова, безъ да навлиза навътре.

Отъ Хизумовия корабъ нѣмало и следа: очевидно, той билъ отдавна заминалъ. Нѣмало и тигри. за каквито билъ говорилъ Хизумъ.

По едно време се задалъ отъ далечъ корабъ.

Като го видѣлъ, Абулфауарисъ си развилъ чалмата и почналъ да маха съ нея. Когато корабътъ понаближилъ, моряцитѣ забележили момъка и пратили лодка — да го прибере.

Колко голѣма била радостъта на Абулфауриса, като видѣлъ на кораба нѣколцина моряци — все мжже отъ Басора — и позналъ въ лицето на корабоначаника единъ приятелъ на своя баща!

Заприказвали се. Той имъ разказалъ за своитѣ приключения и тѣ почнали, заедно съ него да проклинатъ жестокия и хитъръ старецъ, който искалъ да го остави да умре на пустинния островъ. Момъкътъ запиталъ какъ е баща му. Отговорили му, че е живъ и здравъ.

Разказътъ на Абулфауариса възбудилъ любопитството на пжтниците. Тѣ решили да слѣзатъ на острова, за да видятъ кладенцитѣ съ бисери. Факли не взели, но се въоръжили съ саби и стрели — да се бранятъ отъ звѣрове, ако се покажатъ.

Тѣ слѣзли въ много кладенци и насѣбрали толкова бисери, че всѣки ималъ по цѣла торба.

Следъ това насочили кораба къмъ Серендибъ, дето търговцитѣ мислѣли да продадатъ платоветѣ, що били купили въ Суратъ, и да закупятъ канела. Но ето че се повдигнала буря. Тя ги отбила отъ пжтя имъ и тѣ трѣбвало цѣли шестъ деня да се лутатъ безъ посока.

На следния день времето се оправило. Изгрѣло слънце. Но нѣщо чудно станало: корабътъ летѣлъ. сякашъ увлѣченъ отъ силно морско течение. На осмия день, въпрѣки всички усилия отъ страна на моряцитѣ, корабътъ продължавалъ да лети въ сжщата посока. Оказало се, че той се плъзга къмъ една много висока и стрѣмна планина.

Самиятъ изгледъ на планината билъ чудноватъ: приличала на нѣкакво животно, което се е свило и е зинало съ уста. Скалитѣ били толкова гладки и лъскави, че изглеждало да сж отъ стомана.

Най-стариятъ морякъ въздъхнлъ и рекълъ:

— Охъ, ние сме изгубени! Знаете ли, къде сме? Слушалъ ли е нѣкой нѣщо за Магнитната планина? Тази е тя. Азъ си спомнямъ, че сж ми говорили за нея често. Тя е най-опасната отъ всички планини. Приближили се до нея корабъ, привлича го, и той не може вече да се отдѣли отъ нея.

Като чули това, всички надали скръбни викове.

— Уви! — казали едни, — каква полза, че натрупахме толкова бисери, когато ще трѣбва да изгубимъ не само тѣхъ, но и живота си?

А други думали:

— Какъ така се случи, че никой не можа да предвиди опасността, на която се излагаме?

Нѣкои плачели и въздишали, че не ще видятъ вече женитѣ и децата си. Други падали на колѣне и се молѣли на пророка да ги спаси. Трети чакали смъртта си, безъ да издадатъ викъ.

Абулфауарисъ отишелъ при корабоначалника и му казалъ, че ще бжде най-добре да отидатъ нѣколцина души съ лодка на планината и да разбератъ, нѣма ли нѣкакво срѣдство за спасение.

Корабоначалникътъ се съгласилъ. На лодката се качили двама моряци и Абулфауарисъ. Стигнали до планината. Съ голѣма мъжа се изкачили на върха ѝ. Тамъ видѣли едно зелено кубе. Подъ него стърчалъ желѣзенъ стълбъ, високъ десетъ лакти. За него били закачени единъ тжпанъ и една тояга съ топка на края. Подъ тжпана висѣла златна плочка съ следния надписъ:

„Ако нѣкой корабъ изпадне въ нещастието да го привлече тая планина, той не би можалъ да излѣзе на открито море, освенъ ако се постъпи по следния начинъ.“

„Трѣбва нѣкой човѣкъ отъ кораба да удари три пѣти съ тояжката по тжпана. Следъ първия ударъ, корабътъ ще се отдалечи на една стрела мѣсто. Следъ втория, той ще отиде толкова далеко, че отъ него не ще се вижда вече планината. Следъ третия, корабътъ ще трѣгне по-пѣтя си.“

„Но човѣкътъ, който ще удари тжпана, ще трѣбва доброволно да остане тукъ и да остави другитѣ да заминатъ.“

Когато Абулфауарисъ и двамата моряци се върнали на кориба, тѣ казали, какво сръдство има да се спасятъ пжтниците и моряцитѣ. Всички се зарадвали, но никой не желаелъ да стане жертва. Всички мълчели.

Като видѣлъ, че никой се не обажда, Абулфауарисъ казалъ:

— Азъ съмъ най-младъ отъ всички на кораба. Готовъ съмъ до остана на острова, за да се избавите вие. Само за едно ще ви моля: като се върнете въ Басора, поздравете баща ми и му отнесете моята торба съ бисери.

Следъ това се сбогувалъ съ своитѣ спжтници и отишелъ отново на острова. Лодката се върнала, а той се отправилъ къмъ върха на Магнитната планина.

Като стигналъ тамъ, грабналъ тояжката и ударилъ тжпана. Следъ първия ударъ, корабътъ се отдалечилъ на такова разстояние, каквото изминава хвърлена стрела. При втория, изчезналъ съвсемъ. При третия, навѣрно, ще да се е отправилъ по-пжтя си. Поне тѣй предположилъ Абулфауарисъ.

Като изгубилъ кораба изъ предъ очитѣ си, момъкътъ се помолилъ на пророка да го закрия и тръгналъ по пжтеката, що водѣла надолу, къмъ сръдата на острова.

Следъ единъ часъ пжтъ, той видѣлъ единъ прегърбенъ старецъ, съ оголѣла глава, съ дълга бѣла брада, полуослепѣлъ, треперещъ отъ слабостъ. Подпренъ на тояга, той седѣлъ на единъ голѣмъ камъкъ, предъ входа на малка хижа отъ дървета и пръстъ. Абулфауарисъ го поздравилъ и попиталъ, кой е издигналъ стълба съ кубето и тояжката.

Старецътъ се изправилъ съ мжка. Опрѣлъ се съ две ржце на тоягата, загледалъ се въ момъка и, като примижалъ, казалъ съ слабия си гласъ:

— Синко, тая планина, която наричатъ магнитна, не привлича корабитѣ. Името ѝ не е право. Не тя притегля корабитѣ, а тѣ биватъ тласкани къмъ нея отъ силни морски течения. Що се отнася до стълба съ кубето, както и до тжпана и тояжката, не мога ти каза, отъ кого и кога сж поставени наврѣхъ пканината. Ако искашъ да узнаешъ това, продължавай да вървишъ все по тая пжтека. Следъ единъ часъ ще видишъ другъ

мжжъ — той е мой братъ, но е по-старъ отъ мене. Него питай: навърно, той ще ти каже.

Следъ единъ часъ вървежъ, Абулфауарисъ стигналь при втория старецъ. Той билъ на гледъ по-младъ отъ първия. Коситѣ му били прошарени, ясно виждалъ съ очитѣ си и гръбнакътъ му билъ изправенъ. Излъзло, че и той не знае, но казалъ, че навърно ще да знае братъ му, който е по-старъ отъ него и живѣе на единъ часъ пжтъ отъ това мѣсто.

Още единъ часъ вървѣлъ момъкътъ. Стигналь до една градина. Тамъ копаель единъ мжжъ на срѣдна възраст, силенъ, съ черна коса, едъръ и строенъ. Той изглеждалъ много по-младъ отъ брата си.

Абулфауарисъ му казалъ, защо иде и кой го е пратилъ при него.

— Много ми е криво — рекълъ, — че твоитѣ братя се подиграха съ мене. Казаха ми, че ти си най-старъ отъ трима ви, а излъзе въ сжщность, че си най-младъ.

— Не, сине, не сж те излъгали. Азъ съмъ наистина най-стариятъ братъ. Най-малкиятъ е петдесетъ годишенъ, но има бѣла брада и косата му е окапала. Слабъ и съсипанъ е. Цѣлъ се е прегърбилъ. То е за това, че се ожени за зла жена и му се народиха лоши деца. По-голѣмиятъ братъ е седемдесетъ и петъ годишенъ. Той се още крепи и не сж го налегнали старини. Причината за това е, че се ожени за добра жена и нѣма деца. Азъ пкъъ, както ме виждашъ, съмъ съвсемъ якъ и държеливъ. Не се и познава, че съмъ миналь стотѣхъ години. То е затуй, че не съмъ се женилъ.

— Чудна работа! — рекълъ Абулфауарисъ. — Ами кой е издигналь стълба съ кубето и е закачилъ тжпана и тояжката?

— Когато бѣхъ дете, слушахъ да казватъ, че то е работа на единъ индиець-магьосникъ. Повече нищо не знамъ.

— Ами има ли нѣкжде наблизо градъ или село?

— Има, но не съвсемъ наблизо. Върви все по този пжтъ. Ще стигнешъ до едно поле. То се простира между тая планина и друга една, още по-висока. Въ политѣ на планината ще видишъ два пжтя. Ако тръгнешъ по дѣсния, ще отидешъ въ единъ голѣмъ градъ.

Тамъ има хубаво пристанище. По лѣвия недеѣ трѣгва. Той ще те изведе въ една гора, населена съ много зли хора. Тѣ варятъ сапунъ и хвърлятъ въ котлитѣ всички чужденци, които минаватъ презъ тамъ. Казватъ, че отъ това сапунътъ ставалъ много хубавъ. Струва ми се, че тово е право.

Абулфауарисъ поблагодарилъ на стогодишника и поелъ показаня пѣтъ. Следъ продължителенъ ходъ, той стигналъ до голѣмия градъ. Населението му било многобройно. Пристанището гъмжело отъ кораби. Едни, идващи отъ канарското царство и отъ визапурското, били натоварени съ черенъ пиперъ. Други, пристигащи отъ кананорското царство, носѣли канела и всѣкакви други миризми. Имало търговци отъ цѣлъ свѣтъ.

Додето момъкътъ разглеждалъ пристанището, извикалъ го единъ човѣкъ, който го позналъ. Абулфауарисъ се обърналъ. Кого да види? Задъ него стоелъ Хабибъ, бащиниятъ му приятель отъ Серендибъ!

Следъ като се пригърнали и цѣлунвали на нѣколко пѣти, Хабибъ казалъ:

— Можехъ ли да очаквамъ, че ще да те срещна тукъ, Абулфауарисе? Защо замина отъ Серендибъ, безъ да ми се обадишъ? И какъ се е случило, че те намирамъ тукъ?

Абулфауарисъ му разказалъ за случката съ Канзада и за по-сетнешнитѣ си приключения. Отъ своя страна пѣкъ Хабибъ казалъ на момъка, че билъ пристигналъ въ това пристанище съ кораба си, за да продава канела; продалъ билъ всичката си стока и се готвѣлъ да трѣгне следъ нѣколко часа обратно за Серендибъ.

Абулфауарисъ се качилъ на Хабибовия корабъ и заедно съ стопанина му отпѣтували за Серендибъ.

Момъкътъ искалъ да узнае нѣщо за Канзада. Макарь че тя се отнесла жестоко къмъ него, той я все обичалъ. Една сутринъ, като излизалъ отъ кѣщата на Хабиба, спрѣлъ го единъ робъ.

— Не ме ли познавашъ, господарю? — запиталъ робътъ.

— Не, — отвърналъ момъкътъ, — макарь че ми се струва да съмъ те виждалъ. Кѣде сме се срещали? Напомни ми!

— Азъ те помня добре. Ти си мохамеданинъ. Азъ имахъ честта да ти служа, когато живѣеше у княгиня Канзада, на която съмъ още робъ. Много време се мина отъ тогава. Помнишь ли?

— Помня. Какъ да не помня? Но що стана съ твоята господарка? Още ли е мома, или се е омжила?

— О, господарю, много вода изтече отъ тогава. Преди два месеца господарката ми се омжи за единъ старъ царедворецъ, по настояване на царя. Не и се никакъ искаше, но нѣмаше що да прави: царьова воля се не чупи. А она старецъ я много искаше. Тя сега е омжена.

— Е, поне щастлива ли е?

— Не е, господарю, никакъ не е. Ти сбърка, че се не отказа отъ вѣрата въ пророка. Да бѣше се отказалъ, щѣше да се оженишь за най-хубавата жена на свѣта и щѣше да имашъ безбройно богатство. Не знамъ, какъ си прекаралъ ти, следъ като те изведоха отъ двореца на господарката, но тя падна болна и щѣше да умре отъ скръбъ и мжка по тебе. Много тежко и бѣше.

— Кажй и, че я съжالياвамъ, но и се не сърдя. Тежко ми е, че не е щастлива следъ женитбата си.

На момъка се отворила въ Серендибъ много работа. Като я попривършилъ, оттеглилъ се на почивка въ лѣтната къща на Хабиба, разположена далекъ отъ града.

Веднѣжъ, както се разхождалъ край рѣката, момъкътъ стигналъ до едно много хубаво капище, построено на брѣга. Предъ него се били събрали езичници, които правѣли нѣщо като колиба отъ трѣстика и дървета.

— Що правите тукъ? — запиталъ ги Абулфауарисъ. Единъ отъ тѣхъ му отговорилъ:

— Тукъ, на това мѣсто, става погребението на езичниците-слънцепоклонници. Единъ отъ най-славнитѣ царедворци на нашия царъ умръ. Следъ петъ-шестъ часа неговото тѣло ще бжде изгорено на брѣга. Върната му съпруга, за да спечели вѣчна слава, ще влѣзе също въ пламъцитѣ и ще изгори.

— Тази жена е, навѣрно, нѣкоя благочестива бабичка, — забележилъ Абулфауарисъ.

— О, не, — отвърналъ езичникътъ. — Тя е съвсемъ млада. Омъжи се за него преди нѣколко месеца.

Момъкътъ решилъ да почака, за да види, какъ ще стане обредътъ. Почнали да приждатъ хора отъ всѣкъде. Насъбралъ се — може да се каже — цѣлиятъ градъ. Едни идвали пеша, други — на коне, трети — на носилки. Царътъ сѣщо дошелъ. Той билъ яхналъ слонъ, а около него се били наредили дванадесетина придворни въ нѣщо като шатра.

Дванадесетина жреци, съ книги въ рѣце, излѣзли напредъ и почнали да четатъ и пѣятъ. Къмъ полунощъ дошла и жената на покойника, яхнала бѣлъ конъ, богато украсенъ, оседланъ и обузданъ. Шестима души носѣли предъ нея трупа на мъжа ѝ, покритъ съ цвѣтя и сложенъ на носилка отъ скъпо дърво. Следъ жената яздѣли на коне други дванадесетъ жени, все съ дълги коси, съ тежки огърлици, прѣстени, гривни, обеци и други накити. Лицата на всички били закрити наполювина отъ сребърни плочки, слоени съ рубини и злато. На главитѣ имъ имало корони. Подире имъ вървѣли свирачи и свирачки. Сетне идѣли роднинитѣ и приятелитѣ на жената, които пѣели и свирѣли, за да изкажатъ своята радостъ, поради доброволната жертва на съпругата.

Двама жреци помогнали на жената да слѣзе и я отвели при кладата, където било отнесено и сложено тѣлото на мъжа ѝ. Тя се покачила на кладата съ усмивка, сякашъ я чака не смъртъ, а веселба. Роднинитѣ, приятелитѣ и приятелкитѣ ѝ се приближили да се простятъ съ нея. Дошли и робинитѣ, на които тя раздавала всичкитѣ си скъпоценности и заявила, че имъ връща свободата. Сетне си свалила фереджето и украсението отъ сребърни плочки, що закривало лицето ѝ.

Абулфауарисъ останалъ като гръмнатъ, като видѣлъ това лице: Канзада — тя, и никоя друга! Да, Канзада!

Запалили огъня на кладата. За малко време всичко изгорѣло.

Абулфауарисъ билъ потресенъ отъ това, що видѣлъ. Като се върналъ въ лѣтната къща на Хабиба, сякашъ още продължавалъ да вижда пламъцитѣ, какъ поглъщатъ живата, заедно съ умрѣлия.

Скоро следъ това дошелъ и Хабибъ.

— Чудя се, — рекълъ той, — защо Канзада отиде да изгори съ трупа на оногова, когото — всички знаятъ това — тя не обичаше никакъ.

— Че отъ нея ли е зависѣло — дали да стори това, или — не? — запиталъ момъкътъ. — Не сж ли длъжни всички жени-огнепоклонки да последватъ труповетъ на мжжетъ си въ пламъцитъ?

— Съвсемъ не. Напротивъ, по заповѣдь отъ царя, управительтъ на града повика женитъ, чиито мжже сж починали, и ги моли настоятелно да не правятъ тази глупава жертва. Само най-упорититъ отиватъ да умратъ на кладата. Сигурно, и Канзада, като другитъ слѣповѣрни жени, е мислѣла, че съ такава смъртъ ще си спечели вѣчно блаженство.

Нѣколко дня следъ тая случка, единъ робъ дошелъ да търси Абулфауариса. Той билъ сжщиятъ, когото момъкътъ срещналъ, когато пристигналъ въ Серендибъ.

— Господарю, — казалъ робътъ, — моята бивша господарка отиде на кладата, за да бжде изгорена, заедно съ трупа на своя съпругъ. Сега азъ съмъ на служба при друга господарка, все тѣй млада и хубава, която те е видѣла и те обича повече отъ Канзада. Много ѝ се иска да се срещнете. Ако желаешъ, довчера мога да дойда да те отведа.

— Не желая, — отвърналъ Абулфауарисъ. — Откакъ загина Канзада, азъ не мога да се утеша.

— То е поради това, че не познавашъ моята нова господарка. Тя ѝ твърде много прилича. Нѣма да се каешъ, ако дойдешъ.

— Не, не желая.

Робътъ си отишелъ. Но вечерята дошелъ пакъ и донесълъ на момъка писмо.

Тамъ пишело:

„Рзговорътъ ти съ моя робъ не само ме не наскърби, а — напротивъ — ме много зарадва. Той усили нетърпението ми да те видя. Ако ти наистина мислишъ постоянно за Канзада, ние и двама ще бждемъ доволни единъ отъ другъ.“

Писмото нѣмало подпись.

Но тайнственитѣ думи, съ които било изпълнено, накарали Абулфауариса да се замисли.

— Добре, — казалъ той на роба. — Води ме при господарката си.

Робътъ отвелъ момъка въ малка, скромно наредена кѣща, и го поканилъ да почака въ една стаичка.

Той не чакалъ дълго. Малко следъ това се явила господарката. Като я видѣлъ, момъкътъ не можалъ да повѣрва на очитѣ си: предъ него стоела сама Канзада. . .

Той си помислилъ, че е видѣлъ духъ, призракъ, сѣнка. Разтреперилъ съ дори. Жената забележила това и се изсмѣла.

— Абулфауарисе, — рекла тя, — азъ не съмъ дошла да те плаша. Предъ тебе не стои призракътъ на Канзада, а самата тя. Както ме виждашъ, азъ съмъ жива — все тъй жива, както бѣхъ, когато се раздѣлихме съ тебе.

И тя му казала, че била дала много злато на жрецитѣ, за да я спасятъ отъ пламъцитѣ. Тѣ изкопали тайно едно подземие, надъ чийто отворъ натрупали кладата. Следъ като запалили трѣстиката, Канзада, укрита отъ гжстия димъ, се спуснала въ това подземие. Когато зрителитѣ се разотишли, жрецитѣ я отвели до кѣщата, която била наела преди това за нея една отъ вѣрнитѣ ѝ робини.

Абулфауарисъ изслушалъ тоя разказъ съ очудване.

— Добре, — казалъ той, следъ като Канзада свършила, — но защо ти трѣбваше да лъжешъ свѣта, че ужъ искашъ да те изгорятъ и че сж те наистина изгорили? Никой не те е каралъ да отивашъ на смъртъ заедно съ мъжа си.

— Не, — отвърнала жената, — това бѣше необходимо. Казаха ми, че царътъ се готвѣлъ, следъ смъртъта на мъжа ми да ме даде на другъ придворенъ — все тъй старъ. Защо ми е такъвъ животъ? И азъ намислихъ да спечеля свободата си чрезъ тая лъжовна смъртъ на кладата, после да стана мохамеданка и да се омъжа за тебе, следъ като отидемъ въ Басора. Сега всичко е готово. Азъ прибрахъ тукъ своитѣ съкровища, а имотитѣ си разпродадохъ още преди да тръгна за кладата. Ние можемъ да потеглимъ за Басора.

Тѣ тръгнали още на другия день. Въ Суратъ при-

стигнали благополучно. Отъ тамъ заминали за Басора, дете сжщо пристигнали, безъ каквито и да е промеждия.

Не може да се опише радостъта на бащата, който — следъ толкова дълго отсъствие на сина — го видѣлъ най-сетне живъ и здравъ.

Канзада се помохамеданчила и омъжила за Абул-фауариса. Устроили разкошно угощение, на което поканили всички сродници и приятели.

Радостъта и веселбата траяли цѣли две седмици: толкова продължавалъ пирътъ. А що се отнася до щастието на Абулфауариса и на Канзада, то продължавало цѣлъ животъ.

Харунъ Алъ-Рашидъ и сждията

(арабска приказка)

Жвѣлъ едно време въ Багдате единъ търговецъ, който продавалъ стоки по всички голѣми градове на царството. Като всички търговци, и той ималъ длъжности. Най-много му дължелъ единъ търговецъ отъ града Дамаскъ. Много пжти багдатчанинътъ си искалъ паритъ, но оня все обещавалъ да му ги прати, а ги не пращалъ. Най-сетне престаналъ дори и да му отговаря на писмата.

Загрижилъ се багдатскиятъ търговецъ.

— Живъ ли е или е умрѣлъ? — почналъ да се запитва той. — Трѣбва да разбере това, защото инкъкъ съмъ съсипанъ: той ми дължи много пари, а и сума моя стока стои у него. Ще трѣбва да отида — да видя какво може да се направи.

Той привършилъ по-важнитѣ си работи и се приготвилъ за пжтъ. Всичко натъкмилъ, само едно го безпокоело още: не знаелъ, кому да повѣри съкровищата си. Той ималъ десетъ хиляди жълтици, много скъпоценни камъни и разни накити отъ злато, украсени съ алмази, рубини, сапфири и други скъпи камъни. Кому да ги повѣри? Ако вземе съ себе си ковчега, който билъ много тежъкъ, ще му прѣчи при пжтуването, а може и разбойници да го нападнатъ и да му го взематъ. Роднини той нѣмалъ, па и вѣрни приятели сжщо.

Дълго мислилъ търговецътъ и найсетне решилъ да отиде при сждията и нему да предаде своитѣ съкровища.

— Моля ти се, — рекълъ, — господине сждия, приеми да пазишъ единъ ковчегъ съ пари и скъпоценности, докле се върна отъ дълго пжтуване. Много ще ти благодаря за услугата.

— Що има въ ковчегата?

Търговецътъ му казалъ. Обещалъ да му остави и ключа. Но сждията помислилъ, па рекълъ:

— Тая работа не е за мене. Що би станало, ако пламне въ кжщи пожаръ? Или ако влѣзатъ крадци и ме обератъ? Или ако стане земетръсъ? Всичко се случва. Какъ да ти заплатя после скжпоценноститѣ? Ти знаешъ, че не съмъ богатъ.

— Работата е по-лесна, отколкото я преставяшъ, — възразилъ търговецътъ. — Крадци нѣма никога да влѣзатъ въ кжщата на сждия: отъ това нѣма защо да се боишъ. А земетръсъ и пожаръ могатъ разруши и моята кжща. Ако стане, недай Боже нѣщо такова, нѣма да искамъ отъ тебе нищо: станалото — станало.

Търговецътъ толкова дълго и настойчиво увещавалъ сждията, че оня се съгласилъ. Приелъ ковчега и ключа.

Цѣли две години отъ търговеца не дошло никакво известие. Сждията си помислилъ, че е умрѣлъ или сж го убили разбойници. И поради това смѣтналъ, че може да разполага съ повѣреното му съкровище, като съ свое. Почналъ да харчи отъ жълтицитѣ. Досто много похарчилъ. Но каква била изненадата му, когато единъ день дошелъ при него търговецътъ!

— Добъръ день, господине сждия.

— Добъръ день, непознатъ човѣче.

— Защо ме наричашъ непознатъ? Наистина, азъ се бавихъ цѣли две години, но ти не си съ кжса паметъ: мисля, че би позналъ човѣка и следъ двадесетъ годинъ.

— А пъкъ азъ ти казвамъ, че те виждамъ за пръвъ пжтъ. По каква работа си дошелъ?

— Идвамъ за ковчега съ скжпоценноститѣ.

— Какъвъ ковчегъ, каза?

— Оня, който ти бѣхъ далъ, преди да тръгна за Дамаскъ.

— Никакъвъ ковчегъ не си ми давалъ. Повтарямъ ти, че те виждамъ за пръвъ пжтъ. Ако си дошелъ да се шегувашъ съ мене, остави ме, че имамъ работа.

Търговецътъ разбралъ, че сждията е присвоилъ съкровището му. Що да прави? Решилъ да се оплаче на великия визиръ, който билъ мждъръ и справедливъ човѣкъ.

Отишелъ при него и му разказалъ всичко.

— Видѣ ли те нѣкой, че давашъ ковчега на сждията? — запиталъ го визирътъ.

— Никой не ме е видѣлъ. Сами бѣхме. Но азъ бѣхъ увѣренъ, че единъ сѣдия не може да не бѣде честенъ човѣкъ.

— Добре си мислилъ, но ако повикамъ сѣдията, той ще откаже, че си му повѣрилъ ковчегъ за пазене. И, като нѣма свидетели, ти не можешъ доказа съ нищо, че си правъ. Иди си сега! Ще видя, какво може да се направи, и ще те повикамъ.

Визирътъ отишелъ при халифа Харунъ-аль-Рашидъ и му разправилъ всичко, що научилъ отъ търговеца. Мъдриятъ царъ казалъ:

— Тая работа ще се нареди лесно. Стани приятель на сѣдията. Узнай, кѣде му сѣ слабитъ страни. Разбери, отъ две години насамъ харчилъ ли е повече, отколкото може да спечели като сѣдия. Вижъ, дали е скжперникъ, или славолубивъ, или чревоугодникъ, или пъкъ обича да играе на комаръ. После ми кажи.

Следъ нѣкое време великиятъ визиръ се явилъ предъ халифа и му казалъ:

— О, слънце на правовѣрнитѣ. Голѣма е твоята мъдрость, наистина. Ти познавашъ сърдцата на хората. Ето що узнахъ. Сѣдията си е купилъ преди година голѣма кжща и чифликъ. Има и три коня, каквито нѣма никой другъ, освенъ тебе. Толкова пари той не би можалъ да спечели като сѣдия и следъ двадесетъ годинъ работа. Но лакомъ не е: нито е пияница, нито — чревоугодникъ. И комаръ не играе. Но е много властолюбивъ и обича да го хвалять.

— Добре, — казалъ халифътъ. — Извикай сега търговеца.

Търговецътъ дошелъ и падналъ, та се поклонилъ на царя дѣземи.

— Стани, — рекълъ халифътъ, — и ни кажи, що имаше въ ковчегъ, който казвашъ, че си билъ повѣрилъ на сѣдията.

— Имаше десетъ хиляди жълтици. После . . .

— Какви жълтици? Съ моя образъ ли?

— Петъ хиляди съ твоя свѣгълъ образъ и други петъ — съ образа на твоя баща, премъдрия халифъ Аль-Махди — да бѣде вѣчна паметъта му между правовѣрнитѣ.

— Друго?

— Тридесетъ рубина, едри и тежки, изсѣчени въ видъ на звезда. Петдесетъ алмаза, блѣскиви, прозрачни и безъ петно. Двадесетъ и петъ сапфира, едни кржгли, други четвъртити, тъмно сини. После . . .

И той продължавалъ да описва скъпоценноститѣ. Най-сетне преминалъ къмъ накититѣ: пръстени, гривни, обеци и други.

— Кой накитъ бѣше най-скъпъ споредъ тебе?

— Единъ голѣмъ пръстенъ, украсенъ съ едъръ алмазъ въ срѣдата, а наоколо — съ тридесетъ рубина и шестнадесетъ изумруда. Отвѣтре на кржжилото му има буквитѣ О и П: тѣ значатъ „Обичѣта побеждава“. Тоя пръстенъ е останалъ още отъ предѣдо ми.

— Добре. Върви си сега и недей казва никому нищо.

Следъ като търговецътъ си отишелъ, халифътъ казалъ на великия визиръ:

— Помжчи се по нѣкакъвъ начинъ да видишъ скъпоценноститѣ на сждията и да разберешъ, откъде има толкова пари.

Визирътъ започналъ да се срѣща честичко съ сждията. Но она билъ хитъръ: не се издавалъ. Веднѣжъ визирътъ го запиталъ:

— Стига ли ти заплатата, която получавашъ?

— Стига ми и престига, — отвърналъ сждията. — Съ паритѣ, които бѣхъ спестилъ, си купихъ кжща и чифликъ. Защо питашъ?

— Азъ пъкъ мислѣхъ, че тая плата ти се вижда малка, та имахъ намѣрение да отворя предъ халифа дума за тебе — дано те назначи на по-висока длѣжностъ. Но щомъ казвашъ самъ, че ти стига и престига . . .

— Вѣрно е, че казахъ тѣй, но азъ поизлѣгахъ малко. Нали знаешъ, че хора като мене не обичатъ — другитѣ да ги съжаляватъ: затова казахъ тѣй. Но щомъ падишахътъ може да ми даде по-висока длѣжностъ . . . много ще ти бѣда благодаренъ, ако настоишъ предъ него. Кжщата и чифликътъ не сж още изплатени: имамъ дългове.

— Тая работа може лесно да се нареди, но трѣбва да ти кажа преди това нѣщо, което ще си остане между насъ. Всички граждани сж доволни отъ тебе, понеже си и уменъ и справедливъ. Азъ приказвахъ и на халифа за тебе. Той ми каза, че търсѣлъ отдавна човѣкъ за

началникъ на сждиитѣ — да се допитва до него при заплетени работи. Имало мнозина, а той не знаелъ, на кого да се спре.

— Моля ти се тогава, кажи му още две-три думи за мене: дано ме назначи.

— Ще му кажа, но и ти трѣбва да ми помогнешъ съ една дребна услуга. Братовчедътъ на нашия господаръ ще се жени. Халифътъ иска да му подари огърлица отъ скъпоценни камъни за невѣстата. Извика всички златари, но се оказа, че камънитѣ имъ сж дребни — не сж каквито ги желае халифътъ. Мене натовари да му намѣря. Та рекохъ пъкъ азъ да те запитамъ, не знаешъ ли нѣкого, който има скъпоценни камъни, но едри, по-едри отъ тия на златаритѣ.

Сждията се хваналъ тоя пжтъ въ клопката.

— Знамъ единъ човѣкъ, — рекълъ, — който има. Ще ги взема отъ него и ще ти ги донеса да ги видишъ.

И той му донесълъ още на другия день скъпоценнитѣ камъни. Визирътъ видѣлъ, че сж сжщитѣ, каквито ги описвалъ търговецътъ.

— Добре — казалъ, — ще кажа на халифа, че съмъ намѣрилъ. Той ще те назначи навѣрно.

И наистина, халифътъ го назначилъ началникъ на сждиитѣ. Сждията билъ извънъ себе си отъ радост. Не знаелъ, какъ да се отблагодари на великия везиръ за препоржката. Нали е началникъ на всички сждии, търговецътъ не ще посмѣе да се оплаче никому. Па и да се оплаче, кжде му сж свидетелитѣ? Никой нѣма да му повѣрва. Избралъ той нѣколко отъ най-едритѣ скъпоценни камъни, отнесълъ ги на визира и му казалъ, че му ги подарява за споменъ.

— Купихъ ги рекълъ отъ оня приятелъ, за когото ти говорѣхъ по-рано.

Визирътъ отнесълъ скъпоценноститѣ на халифа. Повикали търговеца. Той ги позналъ. Но халифътъ му казалъ:

— Твоето дѣло още не е заведено. Ще си отидешъ въ кжщи и ще си мълчишъ, додето се не свърши цѣлата работа.

А на визира поржчалъ да измъкне нѣкакъ оня скъпъ прѣстенъ, който билъ останалъ отъ предѣдото на търговеца.

Великиятъ визиръ отишелъ при сждията на гости. Отъ дума на дума, той му казалъ, че халифътъ ималъ намѣрение да смѣни министра на правосъдието, но не знае, кого да назначи вмѣсто него.

— Трудното е, — рекълъ, — че има мнозина желеещи, и то все хора достойни за такова мѣсто. Азъ му подхвърлихъ нѣколко думи за тебе, но той не отсѣче. Каза, че щѣлъ да си помисли. Очевидно е, че ти имашъ много съперници. Що да направимъ?

Сждията се замислилъ. Много му се приискало да стане министръ. Съкровището на търговеца той отдавна вече смѣталъ за свое собствено. Гордостъта му била порасла много отъ деня, когато го назначили главенъ сждия. Властъта му се видѣла нѣщо много хубаво и привлекателно. Защо пъкъ да не стане и министръ? Доста е да угоди съ нѣщо на халифа — и той ще го назначи. Решилъ да му подари скъпоценния прѣстенъ,

— Изглежда, — казалъ, — че нашиятъ господарь иска отъ насъ да му покажемъ, кой колко го обича. Азъ имамъ единъ много хубавъ и скъпъ прѣстенъ, достоенъ само за царска рѣка. Всрѣдъ вѣнецъ отъ рубини и смарагди блѣсти на него едъръ алмазъ. Дали би го приелъ халифътъ, ако му го подарѣхъ? Какъ мислишь ти.

— Ако смѣташь, че прѣстенътъ е като за царь, подари му го. Но подаръкътъ на халифа трѣбва да бжде нѣщо наистина извънредно рѣдко, скъпо и хубаво. Инакъ нѣма да бжде приетъ.

— О, колкото за това, бжди спокоенъ! Втори прѣстенъ съ такава хубостъ нѣма, увѣренъ съмъ, на свѣта. Ей сега ще ти го покажа.

И той донесълъ прѣстена. Визирътъ го разгледалъ най-внимателно. Той го обърналъ и видѣлъ буквитѣ Ои П.

— Прѣстенътъ е много хубавъ, — рекълъ. — Не се съмнявамъ никакъ, че нашиятъ господарь ще го приеме съ удоволствие. Но що значатъ тия две букви? Той ще ме запита, навѣрно, и азъ ще трѣбва да му дамъ отговоръ.

Сждията не билъ обърналъ до тогава внимание на буквитѣ. Забъркалъ се. Помълчалъ, па казалъ:

— Тия букви означаватъ Омаръ Правовѣрниятъ. Тѣй се е казвалъ моятъ вуйчо, който е подарилъ тоя прѣстенъ на майка ми.

— Добре, — рекълъ визирътъ. — Азъ ще занеса подаръка на халифа и ще му кажа това. Той ще те повика, за да ти поблагодари.

Сждиятъ день халифътъ извикалъ главния сждия въ своя чертогъ. Търговецътъ билъ сждо повиканъ въ двореца, но му казали да почака въ друга стая. Когато влѣзълъ и направилъ предписанитѣ поклони, сждията казалъ на халифа:

— Моля слънцето на правовърнитѣ да се не окървява отъ моя нищоженъ подаръкъ. Не хубостъта на дара ще покаже, колко обичамъ своя господаръ и колко съмъ му благодаренъ за неговитѣ милости къмъ мене, а моето желание да му направя малка радостъ.

— Благодаря за скжпия подаръкъ, — рекълъ Харунъ Алъ-Рәшидъ — Пръстенътъ е наистина много хубавъ и азъ го приемамъ съ голѣма радостъ. Но азъ те не повикахъ само, за да ти благодаря. Има нѣщо поважно. Тия дни ми предстои да смѣня министра на правосждието, който е вече старъ и желае да си прекара въ почивка останалитѣ дни отъ живота. Мнозина сж желаещитѣ това мѣсто; за да се спра на одного, решихъ да повикамъ всички и да имъ предложи да решатъ едно дѣло. Който го реши най-справедливо, него ще назнача. Другитѣ изпитахъ. Само ти оставашъ.

Сждията се поклонилъ отновс.

— Ето каква е работата, — казалъ халифътъ. — Единъ богатъ гражданинъ далъ на нѣкой си свой познатъ или приятель голѣма сума пари — да ги пази докле се върне отъ Мека, дето отишелъ на поклонение. Свидетели нѣмало. Когато се върналъ и си поискалъ паритѣ, она му казалъ, че не е получавалъ отъ него никакви пари. Какъ мислишъ ти: виновенъ ли е гоя човѣкъ?

Сждията не подозрѣлъ нищо. Той си казалъ на ума:

— Халифътъ ще назначи оногова, който се покаже най-строгъ.

И, като погледналъ халифа право въ очитѣ, отговорилъ:

— Не ще и дума, виновенъ е, свѣтило на правовърнитѣ. И много е виновенъ.

— Да, тъй отговориха всички. Но нали нѣма свидетели? Правъ ли ще бжде сѣдѣята, ако го накаже? Никой не е видѣлъ гражданина, когато е давалъ паритѣ на познатия си.

— Ако хората не сж видѣли, видѣлъ е Аллахъ — да бжде прославяно името Му на вѣчни времена.

— Добре, — казалъ Харунъ Аль-Рашидъ. — Какво наказание мислишъ, че заслужава тоя виновникъ?

— Смъртъ чрезъ обесване.

Халифътъ заповѣдалъ да повикатъ търговеца. Оня се явилъ.

— Познавашъ ли тия скъпоценни камъни? — го запиталъ царътъ, като му показалъ ония, които сѣдѣята билъ подарилъ на визира.

Познавамъ ги. Тѣ бѣха преди време мои, но оня, комуто ги бѣхъ повѣрилъ да ги пази, ги е присвоилъ, както се вижда.

— Ами тоя пръстенъ познавашъ ли?

— Познавамъ го. И той е отъ моето съкровище. На вътрешната страна на крѣжилото му има две букви: О, и П.

— Що значатъ тѣ?

— „Обичѣта побеждава“.

— Защо сж писани тамъ?

— Пръстенътъ е останалъ отъ моя предѣдо. Казватъ, че той обичалъ една мома отъ богато семейство, но тѣхнитѣ не му я давали. И той трѣгналъ по чужбина да работи, за да спечели пари, та да вземе момата. Цѣли десетъ години работилъ, натрупалъ пари и тогава му дали момата. Той подарилъ на жена си тоя пръстенъ, като поржчалъ да издѣлбятъ на него дветѣ букви: за споменъ.

— Добре, — казалъ халифътъ. — Иди на страна. Нека дойде чиновникътъ, който държи списъцитѣ на гражданитѣ.

Когато чиновникътъ дошелъ, царътъ го запиталъ:

— Има ли въ семейството на главния сѣдия нѣкой човѣкъ по име Омаръ, съ прозвище Правовѣрниятъ.

— Нѣма, — отвърналъ оня. — Въ цѣлия му родъ, отъ седемъ колѣна насамъ, не е записано такова име.

— Да дойде сега чиновникътъ, който държи списъка на имотитѣ.

Дошелъ и тоя чиновникъ.

— Има ли извадено свидетелство, че новата къща на сждията и чифликътъ му сж заплатени напълно?

— Тъ сж заплатени въ брой, и то веднага. На продавача не дължи нищо.

— Добре. А записано ли е — сждията да е получилъ голъмо наследство или много пари отъ нѣкой свой роднина.

— Не е записано. Той е наследилъ отъ баща си само една малка къща.

— Вървете си всички. Нека остане само сждията. Когато всички си излѣзли, халифътъ казалъ на главния сждия:

— Ти реши дѣлото отлично и съвсемъ справедливо, безъ да подозирашъ, че осжди самъ себе си. Ти ще бждешъ обесенъ, а имотътъ ти разпродаденъ, за да се заплати всичко, що си присвоилъ отъ търговеца.

Така и станало.

Нечестниятъ сждия не можалъ да каже ни дума, за да се защити.

Хвърчащиятъ ковчегъ

(персийска приказка)

Имало нѣкога си въ града Суратъ единъ богатъ търговецъ. Едничкиятъ му синъ — Сюлейманъ — билъ ленивъ момъкъ, па и разгаленъ отъ баща и майка. Когато родителитѣ му умрѣли, той наследилъ много пари и още повече имоти.

За Сюлеймана настъпили дни и нощи, на непрекъснатата веселба. Неговитѣ приятели се отведнѣжъ умножили: знайно е, че сж безъ брой онѣзи, които обичатъ да пиятъ и ядатъ на чужда смѣтка, а малцина сж тѣзи, които помагатъ на човѣка, когато изпадне въ беда. За нѣколко години, съ помощта на своитѣ приятели, богатиятъ наследникъ успѣлъ да прахоса току-речи всичкото си наследство.

Тогава той се сепналъ. Решилъ да се залови на работа. Баща му го билъ научилъ на единъ занаятъ — да тъче килими. Додето билъ богатъ, момъкътъ не работѣлъ. Но, като почналъ да обеднява, купилъ си станъ и преди и се заловилъ за занаята.

Приятелитѣ му го изоставили: каква полза — да дружишъ съ нѣкакъвъ си тъкачъ, който изкарва тъкмо толкова, колкото му трѣбва, за да преживѣе?

Все пакъ, Сюлейманъ се не отказвалъ отъ прежня веселъ животъ. Отъ време на време той свиквалъ нѣколцина приятели и ги угощавалъ. На едно подобно скромно угощение билъ поканенъ и нѣкакъвъ чужденецъ, който минавалъ презъ Суратъ, на пжтъ за островъ Серендибъ.

Заприказвали за пжтешествия.

Едни хвалѣли ползата и приятността на пжтуването, а други — напротивъ — говорѣли за много опасности, съ които е свързано всѣко пжтешествие. Сюлейманъ не билъ никога пжтувалъ. Той не знаелъ, на кои да вѣрва.

Следъ като се изказали всички, взелъ думата и той.

— Обичимъ меда на пчелитѣ, но не и жилото имъ. До днесъ не съмъ излизалъ отъ Суратъ. Все съмъ се плашелъ отъ разбойници, люти звѣрове, опасни бolestи. Да знаехъ, че има срѣдство да се обиколи земята отъ край до край. безъ да се изложи човѣкъ на опасностъ, още утре бихъ тръгналъ да пжтувамъ. Но, както казвате всички, такава срѣдство нѣма. Наистина, всичко зивиси отъ късмета на човѣка: моятъ баща, покойниятъ Малекъ, бѣ пжтувалъ много и никога не му се бѣ случило нищо лошо. Но знамъ ли азъ, че и съ сина му Сюлейманъ ще стане сжщото?

Тогава чужденецътъ казалъ:

— Господине, ако искашъ да знаешъ, има ли срѣдство да се пжтува безопасно, ще ти кажа, че има. Но, разбира се, това срѣдство не бива да се знае отъ мнозина.

Всички сътрапезници на Сюлейманъ Малека взели тия думи за шега. За шега ги взелъ и самиятъ домакинъ. Но когато се свършило угощението, чужденецътъ казалъ на Сюлеймана, сбогувайки се съ него:

— Ако искашъ да узнаешъ срѣдството, за което отворихъ дума, утре бихъ дошелъ да ти го кажа.

— Заповѣдай! — рекълъ домакинътъ.

— На другата сутринъ чужденецътъ дошелъ. Той носѣлъ въ една торба разни желѣза и всѣкави сѣчива и уреди.

— Слушай! — казалъ той на Сюлеймана. — Срѣдството, за което приказвахме, е машина, нагласена по особенъ начинъ. Азъ ще я направя предъ тебе, за да разберешъ, кое какъ става. Повикай нѣкой дърводѣлецъ и му поржчай да си донесе дѣски и сѣчива.

Дърводѣлецътъ дошелъ. — Чужденецътъ му заповѣдалъ да изработи ковчегъ, дългъ два метра и половина и широкъ метъръ и половина. А самъ той презъ това време се заелъ да прави разни витла и пружини отъ желѣзата, що билъ донесълъ.

Работата продължавла цѣлъ день. Вечерта ковчегътъ билъ готовъ. Платили на дърводѣлеца и го изпратили.

На другия день чужденецътъ се заелъ да нагажда витлати и пружинитѣ и да ги забива въ разни мѣста на дървения ковчегъ.

На третия день чакъ ковчегътъ билъ готовъ.

Тогава чужденецът рекъл:

— Можем вече да го изпитаме. Но това ще стоим нѣкѣде извън града. Кѣде мислишъ, че ще бѣде най-добре? Трѣбва никой да не ни види.

Сюлейманъ Малекъ предложилъ да отидатъ на чифлика му, който билъ доста далече отъ града и на отстранено мѣсто.

Завили ковчега въ единъ персийски килимъ, дали го на двама роби да го носятъ и тръгнали къмъ чифлика. Сюлейманъ заповѣдалъ на робитѣ да си отидатъ. Дватама мъже отнесли ковчега въ градината. Тамъ нѣмало кой да гледа опититѣ имъ.

Додето домакинътъ се чудѣлъ, защо би можалъ да послужи ковчегътъ, чужденецътъ махналъ килима, отворилъ капака на ковчега и влѣзълъ въ него. Току речи въ сѣщото време ковчегътъ се вдигналъ въ въздуха и полетѣлъ съ невѣроятна бързина. Следъ мигъ се изгубилъ въ въздуха. Сюлейманъ го не видѣлъ, кѣде е отишелъ.

Но ето, че следъ минута-две ковчегътъ се показалъ отново на небето, надъ главата на Сюлеймана. Като направилъ нѣколко кръга, бързо слѣзълъ и кацналъ на земята, тъкмо предъ домакина.

Сюлейминъ не знаелъ, съ какви думи да изкаже голѣмата си почуда.

А чужденецътъ му казалъ:

— Не се чуди! Самъ виждашъ, че срѣдството, за което ти приказвахъ, не е нѣкаква магия, а проста машина, направена майсторски. Съ тоя ковчегъ ти ще можешъ да пѣтувашъ, безъ да се боишъ отъ разбойници и звѣрове. Той пѣтува бързо и сигурно. Подарявамъ ти го. Служи си съ него, ако искашъ.

— Много ти благодаря, — казалъ Сюлейманъ Малекъ. — Тоя подаръкъ струва милиони и азъ се чудя съ що да ти се отплатя. Но едно ми кажи: какви тайствени думи казвашъ, когато трѣбва да полети ковчегътъ, и какви други — когато трѣбва да слѣзе? Това не знамъ.

При тия думи чужденецътъ се размѣлъ.

— Нали ти казахъ, — рекълъ той, — че тукъ нѣма нищо тайствено? Никакви думи се не казватъ. Ако тоя ковчегъ лети по-бързо отъ птица, то се дължи на при-

роднитѣ вдигателни сили. Азъ дълго съмъ се занимавалъ съ механика, та знамъ тая наука. Правилъ съмъ и други машини още по чудни отъ тая.

Сюлейманъ поблагодарилъ на чужданеца още веднъжъ и — като го видѣлъ, че не е богатъ човѣкъ, — предложилъ му една кесия съ жълтици.

— Не, рекълъ оня, — бл. годаря ти, но азъ не съмъ толкова беденъ, че да имамъ нужда отъ твоитѣ пари. Знай, че онѣзи, които иматъ такива голѣми знания, каквито имамъ азъ, ще смогнатъ винаги да си доставятъ малкото, безъ което е невъзможно на човѣка да живѣе.

Тая скромность учудила още повече Сюлеймана.

— Добре — казалъ той. — Това си е вече твоя работа. Но покажи ми поне, какъ да си служи съ ковчега.

— Ей сега ще научишъ всичко. Ще видишъ колко е лесно.

Двамата влѣзли въ ковчега. Чужденецътъ натисналъ една пружина, и машината се вдигнала въ въздуха. После почналъ да разправа на Сюлеймана, кое витло за какво служи.

— Завъртишъ ли ей това витло, ще тръгнешъ на дѣсно. Завъртишъ ли онова, — ще полетишъ на лѣво. Ако натиснешъ ей тая пружина, ще полетишъ на дѣсно. Натиснешъ ли пѣкъ оная — ще почнешъ да слизашъ. Желашъ ли да летишъ бързо, ще навиешъ ей тоя винтъ. Ако ли желашъ да забавишъ летежа, ще развиешъ сжщия винтъ. Както виждашъ, и едно дете може да управлява машината: толкова е проста. Запомни, че най-чуднитѣ нагледъ нѣща сж винаги много прости.

Както летѣли, Сюлейманъ почналъ да опитва пружинитѣ, витлата и винтоветѣ. Той разбралъ, че има работа съ великолепна машина, която го слуша повече отъ най-послушния конь. Освенъ това по-всички стени на ковчега, както и на дъното му, имало дупки, презъ които може да се гледа на вси страни. Човѣкъ можель винаги да знае, кжде се намира.

Следъ като полетѣли доста, Сюлейманъ насочилъ хвърчащия ковчегъ къмъ своята кжща. Слѣзли въ градината. Ковчегътъ билъ пренесенъ въ стаята на домакина. Чужденецътъ се сбгувалъ съ него и си отишелъ.

Отъ тоя день на Сюлеймана се не работѣло вече. Обзела го предишната леностъ. Защо му е да виси прегърбенъ по цѣли дни надъ стана, когато може да пжтува по цѣлъ свѣтъ?

И ето, че единъ день той разпродалъ всичко, що ималъ (а то не било много), и решилъ да се махне отъ родния си градъ. За своитѣ намѣрения, обаче, не казалъ никому нищо. Вечеръта накупилъ храна и други припаси — толкова, колкото можелъ да побере ковчегътъ, — сложилъ въ една преграда на дъното паритѣ си и принесълъ машината въ своята градина. Щомъ се мръкнало, полетѣлъ.

Цѣла нощъ пжтувалъ той, като все повече и повече натискалъ ония винтове, отъ които зависѣла бързината. Летѣлъ — по-бързо отъ вѣтъра.

Когато се съмнало, почналъ да гледа презъ дупкитѣ — да види, кжде се намира

Подъ него минавали бързо планини, бездни, водопади, пустини, безплодни степи. Никжде се не виждали обитаеми мѣста. И той процѣлжавалъ да лети съ същата бързина още цѣлъ день и цѣла нощъ.

На другата сутринъ се озовалъ надъ нѣкаква гора, край която видѣлъ голѣмъ и хубавъ градъ, разположенъ всрѣдъ плодородна котловина, много широка.

Тогава Сюлейманъ Малекъ намалилъ бързината, за да разгледа града и велкопния дворець, който се издигалъ на единия край на котловината. Много му се искало да знае, кжде се намира. По едно време съзрѣлъ на полето единъ селянинъ, който копаелъ.

Сюлейманъ слѣзълъ въ гората, скрилъ тамъ ковчега и се запжтилъ къмъ селянина.

— Кой е този градъ, добри човѣче, — запиталъ го той.

— Млади чужденецо, — отвърналъ селянинътъ, — това е Газна, столицата на добрия царь Бахаманъ.

— А кой живѣе хей въ оня дворець?

— Княгиня Ширинъ, дъщерята на царя. Както виждашъ, дворецьтъ е много далечъ отъ града. Хубавицата Ширинъ живѣе тамъ, съ нѣколко робини и една стара възпитателка. Баща ѝ я затвори въ тоя дворець, понеже звездобройцитѣ му бѣха предрекли, че единъ непознатъ мжжъ ще се ожени за нея, когато княгината

навърши шестнадесет години. Царь Бахаманъ заповѣда да издигнатъ дворецъ отъ мраморъ и да го заобиколятъ съ дълбоки ровове, които да напълнятъ съ вода. Вратата на двореца е отъ китайско желѣзо. Ключътъ е у царя. Но освенъ това, многобройна стража пази денонощно крепостта около двореца, та не дава никому да се приближи. Веднѣжъ въ седмицата царь Бахаманъ отива да види дъщеря си, а после се връща въ Газна. Тия дни охраната на крепостта е удесеторена, тъй като княгинята скоро ще навърши шестнадесет години. Сюлейманъ поблагодарилъ на селянина и се запжтилъ къмъ града. Тъкмо приближилъ до вратитѣ, зачула се силна глъчка, и малко следъ това се явили конници, разкошно облѣчени. Конетѣ имъ били много хубави, съ скъпи седла и юзди.

На чело на конницата мжжъ на срѣдна възраст, съ златна корона и съ дрехи, украсени съ алмази. Сюлейманъ разбралъ, че царътъ на Газна отива да види дъщеря си.

Като отминали конницитѣ, Сюлейманъ влѣзълъ въ града. Дълго се бавилъ той тамъ — да разглежда улицитѣ, джамиитѣ, хубавитѣ къщи и дворцитѣ на придворнитѣ. Купилъ си и нѣкои нѣща, които му трѣбвали. Сетне се върналъ въ гората — да види, тамъ ли е ковчегътъ. Макаръ че го билъ скрилъ най-грижливо, той се безспокоелъ: ами ако нѣкой го е намѣрилъ и взелъ?

За щастие, ковчегътъ билъ на мѣстото си — подъ едни голѣми дървета, въ най-гжстата частъ на гората. Сюлейманъ се успокоилъ. Той билъ доста изгладнѣлъ.

Нахранилъ се. Когато се мръкнало, влѣзълъ въ ковчега и заспалъ.

Презъ нощта той сънувалъ, че влиза въ двореца на Ширинъ. Княгинята му казала: „Ела, момко! Азъ те чакамъ тукъ толкова години.“ — Тя била много хубава — най-хубава отъ всички жени на свѣта.

Събудилъ се. Било къмъ полунощъ, сънь го не хваналъ следъ това.

Размислилъ се. Отде на кжде да сънува тая непозната княгиня? Навѣрно, разказътъ на селянина е причина.

Но и следъ това обяснение се не успокоилъ.

— Много суевѣренъ трѣбва да е царь Бахаманъ, — си казалъ той. — Само единъ крайно суевѣренъ баща може да си помисли, че звездобройцитѣ ще предскажатъ истинската сѣдба на дъщеря му. Па и защо да затваря момата въ двореца? Ако на дъщеря му е сѣдено да се ожени за непознатъ мжжъ, едва ли нѣкой би можалъ да попрѣчи — да се сбјдне предсказанието.

Въ такива мисли прекаралъ Сюлейманъ нощъта. На сутринъта отишелъ отново въ града и тамъ останалъ до вечеръта. Всички, съ които се срещналъ, хвалѣли хубостъта на Ширинъ и строгостъта на баща ѝ.

Когато се върналъ въ гората, Сюлейманъ се замислилъ отново за княгинята.

— Трѣбва да си опитамъ щастието. Защо да се не издигна съ ковчега надъ града и да не кацна върху покрива на двореца? Все ще успѣя нѣкакъ да се вмъкна въ стаята на Ширинъ. Може пъкъ тя да ме хареса и да се омжжи за мене. Не е чудно — ако е вѣрно предсказанието на звездобройцитѣ — азъ да съмъ оня непознатъ, който ще се ожени за нея.

Сюлейманъ билъ младъ и смѣлъ. Той полетѣлъ съ ковчега и го насочилъ право къмъ двореца на княгинята. Понеже нощъта била тъмна, безъ звезди, той миналъ високо надъ главитѣ на многото стражи, безъ да го забележи нѣкой. Ковчегътъ не издавалъ при своя лежежъ никакъвъ шумъ.

Още отдалекъ момъкътъ забележилъ, че само една частъ отъ двореца свѣти. Той насочилъ ковчега натамъ. Спрѣлъ го на покрива и излѣзълъ. После се спусналъ къмъ единъ прозорецъ, отворенъ — за да се разхлажда стаята презъ нощъта. Миналъ презъ прозореца и влѣзълъ въ една широка стая, богато украсена и снабдена съ разкошна покщщина.

На хубаво легло, всрѣдъ пухъ и коприна, спѣла мома — много по-хубава, отколкото си я мислѣлъ Сюлейманъ. Не може да бжде друга, освенъ Ширинъ. Голѣмъ полилей свѣтѣлъ надъ нея, защото княгинята не била свикнала да спи на тъмно.

Сюлейманъ се приближилъ да я види по-отблизо. Той се сковалъ отъ почуда предъ неописуемата хубостъ.

Стоелъ и гледалъ, като омагьосанъ. Не смѣлъ да се мръдне — да не би да събуди момата.

Но момата се събудила сама. Като видѣла въ стаята си момъкъ, надала викъ. Отъ една съседна стая дотичала старата възпитателка.

— Махпейкеръ, — викнала княгинята, но тоя пжтъ не вече тѣй високо, — какъ е успѣлъ тоя мжжъ да влѣзе тукъ? Да не би ти да си го пуснала?

— Кой? Азъ ли? — викнала възмутено бабата. — Какъ ще го пусна азъ? Не само азъ, но никой другъ не би мажалъ да измами стражитѣ, които кръстосватъ около крепостъта. Па и нали знаешъ, че има двадесетъ врати, все желѣзни, които трѣбва да се отключатъ, за да се влѣзе въ тоя дворецъ? Ключоветѣ се пазятъ отъ царя и неговиятъ печатъ е ударенъ по на четири мѣста на всѣка врата. Не мога да разбера, отде и какъ е влѣзълъ тоя човѣкъ.

Додето княгинята и нейната възпитателка се разговаряли, Сюлейманъ Малекъ намислилъ, какъ да обясни появата си въ спалнята на момата.

— Хубава княгиньо, — рекълъ той на Ширинъ, — не бива ни ти, ни добрата ти възпитателка да се боите отъ мене. Азъ не съмъ отъ ония подли мжже, които подкупватъ стражи и слугини, за да влѣзатъ въ чужда къща, когато спятъ стопанитѣ. Моитѣ намѣрения сж най-чисти и благородни. Не съмъ дошелъ ни да крадя, ни да убивамъ нѣкого.

— Добре, — казала Махпейкеръ; — кажи ни тогава, кой си и защо си дошелъ посрѣдъ нощъ?

— Азъ съмъ пророкъ Мохамедъ, — рекълъ тържествено и тайнствено момъкътъ. — Да, азъ съмъ най-великиятъ отъ пророцитѣ. Не разбрахте ли това отъ моето чудно влизане тукъ? Азъ дойдохъ, защото се съжалихъ надъ тебе, хубава Ширинъ, която седишъ затворена въ тоя камененъ дворецъ отъ години. Тебе е предречено да се омжжишъ за непознатъ мжжъ. Тоя мжжъ съмъ азъ. Нѣма защо баща ти да се плаши отъ предсказанието. Напротивъ, той трѣбва да се радва, че Аллахъ го удостоява съ високата честь да му прати за зеть своя обиченъ пророкъ. Когато се разчуе по цѣлъ свѣтъ, че Мохамедъ се е оженилъ за княгиня Ширинъ, всички царе ще се уплашатъ отъ Бахаманъ и всички царкини ще завидятъ на дъщеря му.

Ширинъ и възпитателката ѝ се спогледали, сякашъ се запитали съ очи, вѣрно ли казва момъкътъ. Той се боелъ, че нѣма да му повѣрватъ, ами ще се развикатъ — да ги чуютъ стражитѣ и да доложатъ на царя. Затова все поглеждалъ къмъ прозореца, отдето се готвѣлъ да избѣга.

Но женитѣ излѣзли много лековѣрни. Тѣ и дветѣ повѣрвали на Сюлеймановитѣ думи. Възпитателката си отишла въ стаята и оставила момъка и княгинята да си приказватъ на саме.

Сюлейманъ прекаралъ въ двореца до зори. Като обещалъ на Ширинъ да я посети и презъ идната нощъ, той се качилъ въ ковчега и се издигналъ благополучно въ гората. Поспалъ до пладне, а сетне отишелъ въ града, дето си накупилъ храна за нѣколко деня. Взелъ си и разкошни дрехи, хубава чалма отъ индийска коприна и златенъ поясъ. Накупилъ и всѣкакви миризми.

Като се върналъ въ гората, облѣкълъ се, накичилъ се и порѣсилъ дрехитѣ и косата си съ миризми. Щомъ се мръкнало съвсемъ, полетѣлъ съ ковчега къмъ двореца.

Ширинъ не спѣла. Тя чакала съ нетѣрпение момъка, облѣчена въ най-хубавитѣ си дрехи, богато натруфена.

— О, велики пророче, — рекла тя, като го видѣла, че влиза презъ прозореца. — Азъ бѣхъ почнала да се безпокоя. Боехъ се, да не би да си забравилъ вече своята съпруга.

— О, може ли такова нѣщо? — казалъ Сюлейманъ. — Щомъ се оженихъ за тебе, азъ ще бѣда твой. Само че презъ деня имамъ много работа на небето, та не мога да слизамъ между хората.

— Тѣй си мислѣхъ и азъ. Но защо ти си толкова младъ? Изглеждашъ ми като осемнадесетъ годишенъ момъкъ. А пъкъ азъ си мислѣхъ, че пророкътъ е старецъ.

— Ти се не лъжешъ, моя Ширинъ. Предъ хората азъ се показвамъ обикновено наистина като бѣлобродъ старецъ съ оголѣла глава. Но пророцитѣ могатъ да взематъ всѣкакъвъ изгледъ. Ако искамъ, азъ мога да се явя и като разяренъ лъвъ.

— Ахъ, моля ти се, — викнала княгинята, — не-

дей се явява предъ мене никога като лъвъ или като друго животно! Страхъ ме е отъ звѣрове.

— Добре. Щомъ не искашъ, нѣма. Ще ти се показвамъ все такъвъ, какъвто ме виждашъ сега.

— Все такъвъ те искамъ. Колко на хубаво миришешъ! Така ли миришатъ всички светии на небето?

— Всички не, но — най-праведнитѣ, а тѣ сж само двама-трима души.

И презъ тая нощъ Сюлейманъ прекаралъ въ стаята на княгинята до зори. Преди още да се съмне, той отлетѣлъ въ гората. Тѣй правѣлъ въ продължение на цѣла седмица.

Но ето, че дошелъ деньтъ, когато трѣбвало царъ Бахаманъ да отиде да посети дъщеря си. Той трѣгналъ за двореца съ нѣколкомина отъ своитѣ придворни. Като видѣлъ, че всички врати сж заключени и печатѣтъ му стои некжтнатъ на тѣхъ, рекълъ:

— Всичко е въ редъ. Макаръ че дъщеря ми навърши шестнадесетъ годинъ, печатитѣ сж здрави и вратитѣ — заключени. Можемъ да бждемъ сигурни, че непознатиятъ мжжъ не е влизалъ.

Царьтъ оставилъ своитѣ придворни въ долния катъ на двореца, а самъ се качилъ на горния и влѣзълъ въ стаята на княгинята.

Като видѣла баща си, Ширинъ се изчервила и навела очи. Царьтъ разбралъ, че е станало нѣщо. Той почналъ да разпитва дъщеря си, но тя се смутила още повече и не казала нищо. Бахаманъ настоялъ и княгинята най-сетне му казала, що е станало.

Царьтъ кипналъ.

— Искамъ да зная, кой е този, който те е излъгалъ, че е Мохамедъ, за да те прелѣсти! — викналъ той. — Чудна работа! Какъ е можалъ да влѣзе тукъ? Навѣрно, е прокопалъ нѣкжде земята подъ рововетѣ и се е вмъкналъ презъ тоя прокопъ. Ще видимъ. Ей сега ще видимъ.

И той излѣзълъ отъ спалнята на дъщеря си и претърсилъ цѣлия дворецъ, заедно съ двора и зимницитѣ. Но никжде се не открила и най-малка следа отъ човѣшки стѣпки. Нѣмало никакъвъ прокопъ. Разпиталъ стражитѣ. Оказало се, че никой отъ тѣхъ не билъ видѣлъ какъвто и да било човѣкъ да влиза въ двореца отъ кждето и да било.

— Страшно нѣщо е — да не може човѣкъ да избѣгне сѣдбата си! — рекълъ отчаяно Бахаманъ. — Каквото и да прави човѣкъ, — онова, що е писано, ще се сбждне.

Той свикалъ най-довѣренитѣ си царедворци. Казалъ имъ, що се е случило, и ги запиталъ, какво мислятъ за станалото.

— Азъ не мога да повѣрвамъ, — рекълъ той, — че самъ пророкътъ е наистина влѣзълъ по нѣкакъвъ тайнственъ начинъ въ двореца. Но очевидно е, че нѣкакъвъ момъкъ или младъ мъжъ е влизалъ и то не веднѣжъ, а петъ-шестъ пжти. Какъ да се обясни това? Отде е успѣлъ да се вмѣкне той?

Прѣвъ заговорилъ великиятъ визиръ. Той билъ старъ и разуменъ човѣкъ. Разбралъ, че злото не може да се поправи вече съ нищо. Ако хората узнаятъ, че нѣкакъвъ неизвестенъ човѣкъ се е подигралъ съ довѣрието на княгинята, и тя ще стане за смѣхъ, па и баша и. Оставало само едно срѣдство: всичко да се прикрие по нѣкакъвъ начинъ.

И той рекълъ:

— Царю честити, никакъ не е чудно — онзи, който е посещавалъ княгинята, да е наистина великиятъ пророкъ. Та малко ли царе има, които казватъ, че водѣли потекло отъ свети и пророци?

Другитѣ визири, за да угодятъ на царя и на великия визиръ, потвърдили това.

Само единъ, най-младиятъ, се не съгласилъ.

— Не, — рекълъ той. — Умень човѣкъ не може да допуска такива глупости. Нашиятъ великъ пророкъ има на небето за свои съпруги най хубавитѣ хурии. Защо му е да слиза на земята — да се жени за смъртни мими? Азъ бихъ посѣветвалъ Негово Величество да не слуша подобни смѣшни приказки, а да разследва работата. Ние ще успѣемъ да пипнемъ оня дързкъ и безочливъ човѣкъ, който се подиграва и съ наша царь, па и съ великия пророкъ, като маме княгинята, че ужъ билъ Мохамедъ.

Царь Бахаманъ послушалъ тоя съветъ — не за друга, а понеже се боелъ — да не би да го смѣтнатъ за глупакъ.

Той изпратилъ визиритѣ въ Газна, като имъ поръчалъ да дойдатъ пакъ на другия день.

За да знае, какъ да разследва работата, той отишелъ при царкинята и почналъ да я разпитва отново.

— Като идваше тукъ, пророкътъ ядѣше ли съ тебе ?

— Не, татко. Азъ съмъ му нѣколко пжти предлагала да вечеря съ мене, но той не е желалъ да вземе ни ястие, ни питие. Не се и допира до храна. Никога не съмъ го видѣла ни да хапне, ни да пийне нѣщо.

— Я ми разкажи още веднѣжъ, какъ ти се е явявалъ, що сте приказвали и правила и какъ изглежда тоя пророкъ.

Ширинъ разказала на баща си всичко, безъ да скрие и най-дребнитѣ подробности.

— Все отъ прозореца ли влиза той ?

— Да, татко, все отъ тамъ.

Когато се мръкнало, Бахаманъ заповѣдалъ да запалятъ свѣщи и да ги сложатъ на мраморната маса. Той седналъ на една софа, извадилъ си сабята и зачакалъ. Разбира се, неговото намѣрение било — щомъ се покаже непознатиятъ, да го прониге съ сабята. Но оня все не идвалъ. Царьтъ чакалъ и мърморѣлъ отъ нетърпение.

А Сюлейманъ не идвалъ, защото тая нощъ излѣзла буря. Той се колебаелъ — дали да отиде въ двореца, или — не. Най-сетне решилъ — каквото ще да става — да отиде.

Както чакалъ до прозореца, царьтъ чулъ страшенъ гръмъ. Свѣткавици прорѣзали небето. Блѣсъкътъ имъ билъ толкова силенъ, че Бахаманъ щѣлъ да ослѣпѣе. Цѣлиятъ дворецъ се разтърсилъ. Царьтъ се разтреперилъ.

Ширинъ каза тихо, съ страхопочитание:

— Татко, великиятъ пророкъ иде.

И наистина, тъкмо рекла това, презъ прозореца влетѣлъ въ стаята момъкъ, облѣченъ въ дрехи отъ златна сърма. Свѣткавицитѣ го освѣтявали, та изглеждалъ лжчезаренъ. И цѣлото небе свѣтѣло, сякашъ се е разтворило, за да излѣзе отъ тамъ пророкътъ.

Суевѣрниятъ Бахаманъ се уплашилъ.

Той хвърлилъ сабята си, падналъ предъ нозетѣ на момъка, цѣлуналъ му дрехата и рекълъ съ слабъ гласъ:

— О, велики пророче, съ що съмъ заслужилъ високата честь да ти стана тѣстъ ?

— О, честити царю, — отвърналъ Сюлейманъ, — отъ всички мюсюлмански царе ти си най-привѣрзанъ

къмъ мене, затова си ми и най-милъ. На плочата на сждбата бѣ писано — дъщеря ти да бжде съблазнена отъ неизвестенъ човѣкъ. Но азъ помолихъ Аллага да ти не навлича на главата тоя позоръ. Той се съгласи. „Добре, Мохамеде“, — рече; — „но писаното все ще трѣбва да се изпълни нѣкакъ; най-добре ще бжде, ако ти се съгласишъ да вземешъ княгиня Ширинъ за жена“.

Царьтъ падналъ втори пжтъ при нозетѣ на мнимия Мохамедъ, за да му благодари. Сюлейманъ го вдигналъ и го увѣрилъ, че ще го закриля винаги и ще му помага. Като си поговорили малко, царьтъ се прибралъ въ друга стая да спи, а младитѣ останали сами.

Тая нощъ Сюлейманъ билъ на тръни. Той не стоялъ дълго въ двореца. Страхъ го било — да не би нѣкакъ царьтъ да открие измамата. Затова си отишелъ по-рано отъ другъ пжтъ, макаръ че царкинята го спирала.

Когато, на зараньта, царедворцитѣ дошли въ двореца, Бахаманъ имъ казалъ, че оня, който се е оженилъ за дъщеря му, е наистина пророкътъ.

— Азъ имамъ доказателства за това, — рекълъ той съ увѣреностъ. — Пророкътъ се яви отъ небето съ гръмотевици и свѣткавици. Очевидно, той се бѣ малко нѣщо ядосалъ, че ние му не вѣрваме. Той е хубавъ и младъ, като ангелъ. Гласътъ му е сладъкъ, като на славей. Той ми обеща своята закрила.

Тогава всички се нахвърляли съ най-остри думи върху оня младъ царедворецъ, който изказалъ по-рано съмнението си. Почнали да го наричатъ невѣрникъ, безбожникъ и богохулецъ. Той не казалъ нищо, но въ душата си запазилъ увѣреностъта, че всички тия царедворци — заедно съ царя — сж измамени.

Ала сжция день станало нѣщо, което усилило вѣрвата на визиритѣ, че Мохамедъ е наистина зетъ на Бахамана.

Когато царедворцитѣ, на чело съ царя, се връщали къмъ Газна, дигнала се страшна буря. Свѣткавици почнали да порягътъ небето. Ужасни гръмотевици разтърсвали земята. Визиритѣ се изплашили. Конетѣ имъ, заслѣпени и заглушени отъ грѣма и свѣткавицата, почнали да скачатъ. Само коньтъ на Бахамана се спрѣлъ и застаналъ спокойно. Най-лудъ билъ коньтъ на невѣрника-царедворецъ. Подплашенъ отъ мълнитѣ, той тър-

тилъ на бѣгъ. Напраздно господарьтъ му се опитвалъ да го спре. Пощръклѣлото животно го хвърлило и той си чупилъ единъ кракъ.

— Тъй ти се пада! — рекълъ му царьтъ. — Ето до кжде води невѣрието. Пророкътъ те наказва. А видѣ ли, колко спокоенъ бѣ моятъ конь? Мохамедъ ме закриля, защото съмъ му тъстъ.

Новината се разчула по цѣлия градъ.

Всички почнали да разправягъ за чудната женитба на пророкъ Мохамеда за княгиня Ширинъ. Къмъ пладне излѣзли по града глашатаи да канягъ всички населници на Газна, както и чужденци, намиращи се тамъ, на угощение въ двореца. Понеже царскитѣ градини не стигнали да се побере въ тѣхъ народътъ, сложили трапези и по площадитѣ, па дори и на полето.

Събранигъ ядѣли, пиели и току се провиквали:

— Да живѣе царьтъ! Да живѣе Бахаманъ, тъстътъ на пророкъ Мохамеда! Да живѣе княгиня Ширинъ, съпругата на великия пророкъ!

Когато Сюлейманъ Малекъ излѣзълъ да се разходи по града, и него поканили. Седналъ той между гражданитѣ, ялъ и пилъ съ тѣхъ и научилъ за случката съ младия царедворецъ, когото хвърлилъ коньтъ.

Вечерьта той отишелъ въ двореца на княгинята по-рано отъ другъ пжтъ. Сега вечъ той билъ спокоенъ. Знаелъ, че и царьтъ, па и всички граждани сж увѣрени въ него, че е Мохамедъ.

Княгинята го посрещнала радостно. Той ѝ казалъ:

— Днесъ цѣлиятъ народъ, моя хубавице, празнува нашата сватба. Отъ небето гледахъ голѣмитѣ трапези, наредени и въ царьовитѣ градини, и по площадитѣ, и на полето. Народътъ се весели и пие наздравиици за тебе и за баща ти. Но знаешъ ли, що се случи преди това?

— Що?

— Единъ царедворецъ се съмняваше, че ти си съпруга на пророка. Той изказа своето съмнение предъ баща ти. Азъ повдигнахъ буря, която подплаши коня му. Животното хвърли своя господарь и той си счупи крака. Азъ можехъ, разбира се, да го оставя мъртъвъ на мѣстото му, но го пожалихъ за сега. Ала кълна се въ своя гробъ, който е въ Медина, че — ако за напредъ нѣкой се усъмни, — това ще му струва живота.

На другия денъ Бахаманъ казалъ на всичкитѣ си визири и царедворци:

— Хайде да отидемъ въ двореца на Ширинъ — да изпросимъ чрезъ нея прошка за оня нещастникъ, който не пожела да повѣрва думитѣ ми и пророкътъ го наказа. Дано Мохамедъ му прости.

Яхнали конетѣ и тръгнаха за двореца. Царътъ саморжчно распечаталъ и отключилъ вратитѣ, които билъ заключилъ и запечаталъ на прежния денъ.

Следъ това всички се качили въ стаята на княгинята.

Царътъ казалъ почитателно на дъщеря си:

— Княгиньо, ние сме дошли да те молимъ да се застъпишъ за единъ нашъ човѣкъ, който е привлѣкълъ на себе си гнѣва на великия пророкъ съ свето невѣрие.

— Знамъ, за кого е думата, — казала Ширинъ. — Мохамедъ ми говори снощи за него. Той е повдигналъ буря, та конътъ се е уплашилъ, хвърлил е своя ездачъ и му е счупилъ крака. Мжжъ ми каза, че сега му стигало толкова, но ако за напредъ — било той, било другъ нѣкой — се провини въ такова невѣрие, той ще го убие. И така трѣбва.

Добродушниятъ царъ Бахаманъ се обърналъ къмъ визиритѣ си и имъ казалъ:

— Сега вече и най-голъмиятъ невѣрникъ би повѣрвалъ, че мой зеть е самиятъ Мохамедъ. Не е ли заявилъ самъ той на дъщеря ми, че е повдигналъ бурята нарочно — за да накаже невѣрника? Не ви ли казахъ азъ още вчера, че е тъй?

Убедени окончателно, че Ширинъ е съпруга на великия пророкъ, всички паднали по лицето си предъ нея и я помолили да посрѣдничн предъ своя мжжъ — да прости на другаря имъ. Тя обещала.

Два-три месеца Сюлейманъ отивалъ всѣка нощъ въ двореца на княгиня Ширинъ. Презъ това време той изелъ всичкитѣ си хранителни припаси и похарчилъ паритѣ си. Великиятъ пророкъ Мохамедъ почналъ да гладува.

На гладъ, обаче, той не билъ свикналъ. Една вечеръ, като отишелъ при Ширинъ, казалъ й:

— Моя скъпа съпруго, има едно нѣщо, което ти забрави да сторишъ. Азъ не искахъ да ти напомнямъ

за него. Но дѣдо Господь ми каза днесъ, че — ако то не стане — нѣма да ни подари дете.

— Тѣй ли? — викнала уплашено княгинята. — Какво е това нѣщо?

— Ти не си ми дала зестра. То се знае, че азъ нѣмамъ нужда отъ никакви пари, затова и не ти поискахъ зестра, но дѣдо Господь ми каза, че — ако ми не дадешъ зестра — нѣмало да признае сватбата ни. „Тѣй е обичаятъ“, — каза Той. — „Щешъ, не щешъ, ще поискашъ зестра отъ жена си.“

— Това е много лесна работа. Ще поискамъ отъ тате и той ще ти даде, колкото трѣбва.

— Не, не! Не бива нищо да му казвашъ! Азъ лично се не нуждая отъ никакви съкровища. Богатства ми не трѣбватъ. Доста е да ми дадешъ нѣколко отъ най-хубавитѣ си накити — за споменъ. Друга зестра не ша.

Ширинѣ съ радостъ предложила на мжжа си всички свои накити. А тѣ били толкова много, че — ако ги вземе — само съ тѣхъ щѣлъ да напълни огромния ковчегъ. Отъ тѣхъ Сюлейманъ избралъ най-едритѣ и най-скжпитѣ. Разбира се, и тѣ щѣли да му стигнатъ да преживѣе въ разкошъ сума години.

Нѣколко отъ тия накити Сюлейманъ продалъ още на другия день и си накупилъ храна и нови дрехи.

Но нѣколко деня следъ това се случило нѣщо неприятно. Съседниятъ царь, който се казвалъ Садразалла, пратилъ при Бахамана нѣколцина придворни — да искатъ дъщеря му.

— Моятъ господарь Садразалла ще се смѣта за щастливъ, ако се сроди съ тебе, — казалъ вождътъ на пратеницитѣ. — Той иска дъщеря ти за жена.

— Много съжалявамъ, — рекълъ гордо Бахаманъ — но трѣбва да заявя на почитаемия царь Садразалла, че дъщеря ми е вече оженена: неинъ съпругъ е Мохамедъ, великия пророкъ. Тѣй кажете на своя царь

Върнали се пратеницитѣ. Съобщили на Садразалла онова, що имъ казалъ Бахаманъ.

— Той е полудѣлъ! — рекълъ царьтъ. — Но, лудъ или не лудъ, за мене този отказъ е оскръбление. Ако е лудъ — още по-зле за него. Лудъ човѣкъ не бива да управлява царство.

Още на другия день Садразалла събралъ многобройна войска и нападналъ Бахамановата държава.

Садразалла, нареченъ още Касъмъ, билъ много посиленъ отъ Бахамана. Той разбилъ нѣколко Бахаминови войски, които се изпрѣчили да му преградятъ пътя, и бързо нахлулъ къмъ столнината. Бахамановата войска била разположена на полето, предъ Газна. Неприятелитѣ пристигнали късно вечерята и, понеже били изморени, Садразалла отложилъ напада за другия день.

— Като узналъ, че войската на Касъма е силна и многобройна, Бахаманъ се уплашилъ. Той свикалъ на съветъ своитѣ военоначалници и визири.

— Що да направимъ? — запиталъ ги той. — Войскитѣ на Садразалла сж съ хиляди. Па сж и силни. Да ви кажа право, азъ почвамъ да се побоявамъ.

Визиритѣ мълчали. Военоначалницитѣ — сжщо.

Тогава оня, който си билъ счупилъ крака, се обадилъ:

— Чудно ми е, че Негово Величество се безпокои и дори казва, че се бои. Нима тъстътъ на пророкъ Мохамеда може, да се разтревожи отъ войскитѣ не на Касъма, а дори и на хиляди Касъмовци? Доста е да се обърне къмъ своя зеть — и работата ще се свърши. Пророкътъ може, ако поиска, да изтрѣби не хиляди, а и милиони врагове, само за единъ мигъ. И той, да ви кажа право, е дори длъженъ да стори това, понеже причина за войната е самъ той: ако се не бѣше оженилъ за княгиня Ширинъ, Садразалла нѣмаше да отваря никаква война.

Макаръ че визирътъ приказвалъ нагледъ сериозно, придворнитѣ разбрали, че той се подиграва съ царьовото лековѣрие. Самъ царьтъ, обаче, не погледналъ на работата тъй.

Той отишелъ още вечерята при Ширинъ и ѝ казалъ:

— Дъще моя, ние сме въ голѣма опасностъ. Утре заранъ, щомъ се съмне, Касъмъ ще ни нападне. Че ще ни разбие, въ това не може да има никакво съмнение. Единчкъкъ пророкътъ би можалъ да ни помогне, ако иска. Моля ти се, настой предъ него да се застъпи за насъ. Иначе загиваме.

— Ще опитамъ, татко. Сигурна съмъ, че той би можалъ, ако иска да разбие не само Касъмовата войска, но и всички войски по земята. Но не знамъ, дали ще пожелае. Ще видя.

— Че той ужъ обеща да ме закриля. . .

— Обеща. Но нали следъ това единъ твой царедворецъ се подигра съ него? Пророцитъ не обичатъ подигравкитъ, особно пъкъ когато засъгатъ самитъ тѣхъ.

— Я ти го помоли да ми помогне, дъще! Само че азъ почнахъ да се безпокоя вече: ето късна нощъ е, а пророкътъ още не идва. Дали не ни е оставилъ поради она невѣрникъ? А? Какъ мислишь?

— Не, татко, недей мисли тъй! Все ми се струва, че моятъ мжжъ ще ни помогне. Той е видѣлъ отъ небето вражеската войска и не е чудно — додето ние съ тебе приказваме тукъ, той да се готви да я унищожи. Безъ да дозира, Ширинъ казала истината.

Още презъ деня въ града почнали да говорятъ изплашенитъ граждани, че иде чужда войска. Надвечеръ, спрѣлъ на станъ въ равнината, момъкътъ се издигналъ съ ковчега и разгледалъ разположението на войската. Въ срѣдата на стана се издигала висока и хубава шатра съ два прозореца — единъ на изтокъ, а другъ — на югъ. Тамъ билъ царьтъ.

Сюлейманъ се върналъ въ гората, насъбралъ камъни — и едри и дребни — и напълнилъ съ тѣхъ ковчега. После се издигналъ пакъ; обикалялъ надъ чуждия станъ, дето войницитъ били запалили огньове да си варятъ ястие. Настъпило полунощъ. Сюлейманъ се спусналъ съ ковчега надъ царската палатка и погледналъ презъ единия ѝ прозорецъ. Видѣлъ царь Касъма, че седи на софата. Извадилъ единъ голѣмъ камъкъ и ударилъ съ него царя по челото.

Садразалла надалъ силенъ викъ и падналъ, облѣнъ въ кръвъ.

На вика му се притекли стражи и войници. И тѣ се развикали: никой не билъ видѣлъ да влѣзе човѣкъ въ стана, а царьтъ лежелъ окървавенъ, въ безсъзнание. Вдигнала се тревога. Наскачали всички войници. Всѣки почналъ да пита, що е станало, но никой не знаелъ нищо положително. Най-последно се разбрало, че царьтъ е раненъ; само се незнаело, кой го е ранилъ и какъ е успѣлъ да се премъкне въ стана. Додето търсѣли нападателя, Сюлейманъ се издигналъ въ облацитъ и почналъ да хвърля камъни съ две ръце. Нѣколцина войници били ранени.

Всички се развикали:

— Дъждъ отъ камъни вали! Камъни падатъ отъ небето! Бѣгайте!

Каменниятъ дъждъ се усилилъ. И войници и офицери почнали да пищатъ и да викатъ, че пророкъ Мохамедъ се е ядосалъ на Касъма, та ще изтрѣби заради него войската му.

Всички почнали да бѣгатъ. Царя оставили: той билъ причина за това голѣмо нещастие. Нека умре! Кой му е кривъ? Да не е обявявалъ война на Мохамедовия гъстъ!

И палатки, и коля, и колесници — всичко било оставено. Никой нѣмалъ време отъ уплаха да мисли за друго, освенъ за живота си.

Всички бѣгали и викали:

— Мохамедъ ни гони! Бѣгайте — който дето види!

На съмване царь Бахаманъ се много зачудилъ, като му съобщили, че неприятельтъ бѣга. Той събралъ най-добритѣ си сили и подгонилъ бѣглецитѣ. Мнозина били избити. Самъ Садразаллъ билъ хванатъ въ пленъ.

Отвели го вързанъ предъ Бахамана, който го запиталъ:

— Защо, Касъме, нападна владѣнията ми?

— Бахамане, — отвърналъ той, — азъ си помислихъ, че искашъ да ме оскърбишъ, та затова ми не давашъ дъщеря си. Не можехъ да повѣрвамъ, че наистина пророкътъ ти е станалъ зеть. Но сега се увѣрихъ, че е било тъй. Великиятъ пророкъ ме удари съ камъкъ и разби войскитѣ ми. Доста ми е това наказание: моля ти се, подари ми свободата. Азъ ще ти бжда посемсега вѣренъ съюзникъ. Дори съмъ готовъ и данкъ да ти плащамъ.

— Добре, ще видимъ, — отговорилъ Бахаманъ.

Той се върналъ въ Газна съ Касъма. Войницитѣ му донесли огромна плячка. Като си я сподѣлили, всѣки отъ тѣхъ се обогатилъ. А царьтъ Садразалла умрѣлъ отъ раната на челото.

Въ всички джамии на града били отправени къмъ Мохамеда горещи благодарности за помощта. Когато се мръкнало, Бахаманъ отишелъ въ двореца при Ширинъ. Той искалъ лично да благодари на пророка.

— Скъпа дъще, — й казалъ той, — азъ ти съобщихъ още днесъ по особенъ пратеникъ за свѣрхестест-

вената помощъ и закрила, що получихме отъ великия пророкъ. Голѣма благодарностъ му длѣжа. Горя отъ нетѣрпение да го пригрѣна и да цѣлуна пеша на дрехата му.

Малко следъ това влетѣлъ презъ прозореца Сюлейманъ, облѣченъ въ червени копринени дрехи, като че ли направени отъ пламѣкъ. На пояса му висѣла закривена сабя. Въ силяха му имало пищови съ златни дрѣжки.

Бахаманъ падналъ при нозетѣ му и казалъ :

— О, велики пророче! Нѣма думи да изкажа онава, което ми е на сърдцето. Само ти, сърдцеведецо, можешъ да разберешъ и безъ думи, колко е голѣма благодарностъта ми къмъ тебе.

Сюлейманъ вдигналъ гъста си, цѣлуналъ го по челото и му отговорилъ :

— Царю честити и скѣпи мой гъсте! Нима ти си можалъ да си помислишъ, че ще те забравя? Знаейки, че отъ обичъ къмъ мене ти изпадна въ тая беда — да бжде нападната държавата ти отъ Садразалла, азъ ти се притекохъ на помощъ. Наказахъ горделивия Касъмъ, който искаше да превземе царството ти и да грабне моята съпруга, та да я отведе въ двореца си. Бжди сигуренъ, че за напредъ никой царъ не ще дрѣзне да те нападне. Ако ли нѣкой се опита, азъ ще пусна отъ небето не камъни, а пламѣци, и ще унищожа войската му до човѣкъ.

Той разказалъ, какъ побѣгнала войската на Касъма, уплашена отъ каменния дѣждъ, а Бахаманъ му предалъ пѣкъ думитѣ на Касъма.

Следъ два деня отъ погребението на Касъма, царъ Бахаманъ уредилъ голѣмо тържество въ града, отъ благодарностъ къмъ пророка.

На Сюлеймана се приискало — да покаже и той по нѣкакъвъ начинъ благодарностъта си къмъ народа. Той накупилъ памукъ и бѣла смола, натѣпкалъ съ гѣхъ пищовитѣ си, па се качилъ въ ковчега и презъ нощъта, когато гражданитѣ се веселѣли по улицитѣ, почналъ да гърми отъ високо съ пищовитѣ. Памукътъ, потопенъ въ смола, горѣлъ съ силенъ пламѣкъ и изгарялъ, преди да падне на земята. За хората, разбира се, това било чудо невидено.

Чакъ на съмване Сюлейманъ се прибралъ съ ковчега въ гората. Рано на сутринята той отишелъ въ града — да разбере, какъ сж посрещнали хората неговити увеселителни огньове. Едни разказвали, че Мохамедъ билъ свалялъ звезди. Други говорѣли, че билъ запалвалъ облацитѣ. А трети думали, че го били видѣли, заобиколенъ отъ пламъкъ — съ дълга бѣла брада и златни дрехи.

Всички тия разкази развеселили доста Сюлеймана. Обаче, когато се върналъ въ гората, станало нѣщо — не дотамъ весело. Той забелязалъ, когато приближилъ мѣстото, дето билъ оставилъ ковчега, че машината — скжпоценната машина, съ която вършелъ чудесата си, — гори! . .

Той разбралъ, че — додето е билъ въ града — нѣкоя останка отъ памука и смолата, подпалена отъ искра, е тлѣла, а после огньтъ се е распалилъ отъ вѣтъра и машината е пламнала цѣла.

Когато се приближилъ, видѣлъ, че по-голѣмата частъ отъ ковчега е изгорѣла. Останали само желѣзнитѣ ѝ части, полуразтопени.

Едва ли би можалъ баща, когато се върне въ кжщи и завари едничкия си синъ да се трѣшка боленъ, берещъ душа, да скърби тъй, както скърбѣлъ Сюлейманъ, като видѣлъ, че отъ машината му не остава нищо. Той се разплакалъ като жена. Почналъ да си скубе косата и да си кжса дрехитѣ.

Да направи втора такава машина, той не можелъ, защото незнаелъ, какъ се слагатъ и свързватъ една съ друга пружинитѣ и какъ се разполагатъ витлата. Отъ такива работи, изобщо, Сюлейманъ не разбиралъ.

Нѣколко деня и нощи той скърбилъ. Нито хлѣбъ хапналъ, нито вода пийналъ, нито сънъ го хваналъ. Но най-сетне разбралъ, — че като не може да поправи станалото — ще трѣбва да вземе нѣкакво разумно решение.

Само едно му оставало: да напусне тоя градъ и да се пресели другаде. Срѣдствата той ималъ: повечето отъ накититѣ на Ширинъ стоели. Сюлейманъ продалъ нѣкои отъ тѣхъ и потеглилъ съ единъ керванъ къмъ Кайро, въ Египетъ. Като пристигналъ тамъ, заловилъ стария си занаятъ — килимарството.

Нѣколко години следъ това той се преселилъ въ Дамаскъ, дето заработилъ сѣщия занаятъ.

Отъ време на време Сюлейманъ си спомнялъ — все по-смѣтно и по-смѣтно — за щастливото време, когато билъ съпругъ на най-хубавата царска дъщеря и зеть на най добрия царь.

И често пѣти си казвалъ:

— Ето какъ ме наказва великия пророкъ Мохамедъ за моята смѣлость, — и за това, че мамихъ хората, като се представяхъ за такъвъ, какъвто не съмъ.

Що се отнася до Ширинъ и баща ѝ, тѣ сѣщо се запитвали често, защо ги е тѣй неочаквано оставилъ Мохамедъ. Бахаманъ въздишалъ тежко, а дъщеря му казвала:

— Не скърби, татко! Навѣрно, Дѣдо Господь е казалъ на пророка, че е време вече да се прибере на небето и да не слиза вече при хората. Той направи за насъ всичко, що можа: трѣбва да му бждемъ благодарни и за това.

Тѣй мислѣли и всички поданици на добрия царь Бахаманъ. Но, като казвамъ „всички“, азъ нѣмамъ предъ видъ оня невѣрникъ, който си счупилъ крака. Не, той често обичалъ да казва на визиритѣ, колчемъ заговорятъ за голѣмитѣ услуги, що принесли пророкътъ на царството, откакъ се оженилъ за Ширинъ:

— Каквото щете приказвайте, приятели, но мене се все още струва, че въ тая работа имаше нѣкаква тайна хитрина, която нито азъ ще открия нѣкога, нито вие ще узнаете. Но пакъ ви казвамъ, че оня, който се бѣ оженилъ за нашата княгиня, съвсемъ не бѣше великиятъ пророкъ Мохамедъ.

Зайчето и нѣмата княгиня

(персийска приказка)

Единъ царь ималъ две деца — момче и момиче. Момичето било глухо и нѣмо. Но затова пъкъ било толкова хубаво, че който го погледне, занѣмвалъ отъ прехласване.

Придворнитѣ пѣвци казвали за младата княгиня :

— Тя е прекрасна, като месечина на петнадесетъ деня. Тя е обаятелна, като ангель, дошелъ отъ рая, Очитѣ ѝ свѣтятъ, като звезди. Веждитѣ ѝ сж тънки, сякашъ художникъ ги е изписалъ съ моливъ. Устата ѝ сж като на райска девойка. Тя е умна, като арабски конь. Добра е, като пролѣтно слънце. Нѣжна е, като гължбица. Гъвкава е, като млада трѣстика. Оная тжга, що се спуца по лицето ѝ, като свилено було, я кара да прилича на небесенъ ангель, който скърби за хорскитѣ грѣхове.

И башата и братътъ обичали много момата. Баща ѝ я пазѣлъ, като очитѣ си. А братътъ ходѣлъ постоянно съ нея — да не би да ѝ се случи нѣщо лошо.

Минали години. Децата порасли. Царьтъ остарѣлъ. Той видѣлъ, че се приближава деньтъ на неговата смъртъ. Веднѣжъ повикалъ сина си и му казалъ :

— Аллахъ е опредѣлилъ на всѣкиго отъ насъ, кой по колко години ще живѣе. Като съ ножъ сж отсѣчени днитѣ на смъртнитѣ. Затова трѣбва отъ рано да мислимъ за последния си день. Азъ съмъ като звезда на залѣзъ. Скоро не ще ме има. Ти си ми наследникъ. Желая да те видя задоменъ. Като се оженишъ, бжди нѣженъ, моля те, не само къмъ жена си, а и къмъ своята клета сестрица, както си билъ нѣженъ къмъ нея до сега. Ще кажешъ, че нѣмамъ право да подозирамъ, че ще се промѣнишъ. Но, сине мой, женитѣ промѣнятъ и оногова, който се везденъ кълне предъ Аллага, че не ще се промѣни.

Князът се оженил за една княгиня, голѣма хубавица, която обикналъ отъ сърдце. И тя го обичала. Бащата умрѣлъ. И на смъртния си часъ, обаче, той поръчалъ на сина си да се грижи за своята сестра.

Князътъ пазѣлъ обещанието си, както се пази кръжка и скъпа чаша. И следъ като се оженилъ, той продължавалъ да обича сестра си. Угаждалъ ѝ въ всичко. Изпълнявалъ и най-малкитѣ ѝ желанія съ бързината на свѣткавица. Прахъ не давалъ да падне върху нея. Толкова скъпа била на сърдцето му, че въ нейно име се кълнѣлъ.

Нѣмата княгиня била благодарна на своя братъ за тая голѣма обичъ. И тя го обичала все тъй нѣжно, както — когато билъ дете и играела съ него въ царската градина, обрасла съ рози.

Еднакво обичала тя и зълва си, братовата си жена. Но она почнала да ревнува брата си, като виждала, че угажда на своята сестра.

— Ти я обичашъ повече отъ мене, — му казвала тя. — Бива ли така? Не забравяй, че азъ съмъ ти жена. Мене ти трѣбва да обичашъ повече отъ всички други.

А мжжътъ я успокоявалъ:

— Не виждашъ ли, че сестра ми е нещастна: глуха е и нѣма. Аллахъ ни е заповѣдалъ да помагаме на нещастнитѣ и да ги закриляме. Моята обичъ къмъ тебе нѣма никакъ да намалѣе отъ това, че ще обичамъ и сестра си и тебе. Нея обичамъ като сестра, а тебе — като съпруга.

Но на жената се не харесвали тия грижи за сестрата. Тя почнала отъ день на день все повече и повече да я намразява. Стигнала до тамъ, че не можала да я търпи: толкова се озлобила срещу нея. Само за едно мислѣла: какъ да скара брата съ сестрата.

Младиятъ царъ ималъ пѣстъръ папагалъ. Той обичалъ да се разговаря съ него вечеръ, като се прибере въ къщи. И птицата обичала господаря си. Когато царичката се приближи да го погали, папагалътъ начевалъ да крѣщи: „Не ща! Не ща!“ А когато дойде царътъ, щомъ го види, казвалъ: „Добъръ вечеръ! Добъръ вечеръ!“

Веднѣжъ, когато царътъ билъ по-ловъ, царичката заклала птицата. Като се върналъ мжжъ ѝ, казала му:

— Ти пазишъ сестра си, като зеницата на окоето си. Но виждашъ ли, що е направила? Убила е хубавия папагалъ. Като разбра, че го обичашъ много, завидѣ му и го уби.

Царьтъ казалъ спокойно:

— За своята сестрица съмъ готовъ да дамъ и всички папагали на свѣта. Това нека ѝ бжде грѣхътъ, че го е убила. Папагали много: ще си купя другъ. А сестри много нѣмамъ: само една е, да ми е жива.

И следъ това не поменалъ и за папагала, колкото и да му е било мжчно, че се раздѣлилъ съ него.

Като видѣла, че това срѣдство не успѣло, царицата измислила друго. Мжжъ ѝ ималъ много хубавъ арабски конь — бръзъ, като вѣтъръ. Толкова го обичалъ, че отивалъ самъ да го храни и пои въ обора. Царицата убила и него. Когато мжжътъ се върналъ вечерьта, царицата му казала:

— Не мога да разбера, отде се е взела тая злоба у сестра ти. По-рано уби папагала, а сега е убила твоя любимъ арабски конь. Не може да търпи, види се, че го обичашъ.

И тоя пжтъ царьтъ отговорилъ спокойно:

— Дори и всички коне по свѣта да бѣха мои, не бихъ ги пожалилъ зарадъ сестра си. Нека тя бжде весела, па каквото ще да става! Коня много — отъ хубави по-хубави. Ако е убила тоя, другъ ще си купя. Той и така накуцваше напоследъкъ, та не ми е жаль за него.

И отъ тогава царьтъ не казалъ и дума за коня, макаръ че му било жаль за него.

Това спокойствие озлобило царицата още повече. Тя се затворила въ стаята си, почнала да плаче, да си скубе коситѣ, да си кжса дрехитѣ. Дори лицето си издраскала отъ ярость.

— Що е това? — запиталъ я мжжътъ ѝ, като я видѣлъ, облѣна съ кръвь. — Кой те е издраскалъ тъй?

— Кой ли? Че кой може да бжде другъ, освенъ твоята обична сестрица? Слава Богу, че ѝ се нададохъ да ми извади очитѣ. Тогава щѣше да имашъ нѣма сестра и слѣпа жена.

Царьтъ се позамислилъ. Никакъ му се не вѣрвало — сестра му, която знаелъ, че е нѣжна къмъ всички, да е направила това. Какъ е възможно — тая кротка мома да издере лицето на сестра си?

— Ще видя, — рекълъ той. — Днесъ недей се срѣща съ сестра ми. Седи си въ стаята, а азъ ще разбера, какъ е станала тая работа.

Като останалъ на саме, царьтъ си помислилъ:

— Кой знае пъкъ, може би, наистина сестра ми е направила така. Чувалъ съмъ, че глухонѣмитъ хора се озлобяватъ току тъй, безъ причина. Ако отида при сестра си, да я питамъ, може още повече да се озлоби. Нека всичко мине и се забрави.

Все пакъ, царьтъ отишелъ при сестра си, но ѝ не далъ никакъвъ знакъ, че я укорява въ нѣщо. А тъй се случило, че тъкмо тоя день сестра му била много замислена. Презъ нощъта я болѣли жби, не могла да спи. И презъ деня ѝ било зле. Когато видѣла брата си, опитала се да му се усмихне, — но като срещнала загрижения му погледъ, навела глава.

— Станало е нѣщо, — си казалъ на ума царьтъ. — Никога сестра ми не е била такава: тя ме е посрѣщала винаги съ усмивка, а сега като че ли бѣше гузна.

На другия день жена му си нарочно ударила главата въ стената. Излѣзла ѝ буца. Затекла се при мжжа си. Разплакала се, развикала се:

— Ако не махнешъ тая мома, азъ ще се махна отъ двореца. Ще ме убие. Вчера ми издраска лицето, а днесъ ме удари по главата съ желѣзенъ топузъ. Озвѣрила се е. На човѣкъ не прилича. Ако и сега ѝ простишъ, ще я удуша, па ще вървя при баща си. Стига сте се подигравали съ мене!

Тоя пжтъ царьтъ решилъ да накаже сестра си. Той заповѣдалъ на двамата слуги да ѝ вържатъ очитъ, да я отведатъ въ гората и да я оставятъ тамъ. Заповѣдъта била изпълнена. Вързали очитъ на момата, за да не намѣри пжтя, отвели я и я оставили въ найгжстата частъ на гората, па си отишли.

Княгинята не можела да разбере, защо я наказва братъ ѝ. Като се намѣрила сама всрѣдъ тъмната гора, изоставена дори отъ слугитъ, заплакала отъ отчаяние. Кой може да ѝ помогне? Само Богъ, Който знае нейната невинность. Почнала момата да се моли Богу съ горчиви сълзи.

Нощъта я заварила въ сълзи и молитва. Тъй прекарала княгинята чакъ до полунощъ. Съсипана отъ скръбъ, най-сетне заспала. Когато се събудила, видѣла

предъ себе си, на тревата, едно хубаво зайче — златисто, съ голѣми умни очи. То стоело, сякашъ ѝ се чуди, отде се е взела въ гората тая мома. Тѣй се поне стоило на нея.

Княгинята се навела да погали зайчето. То наченало да подскача сколо нея. По едно време се спрѣло, загледало я отново право въ очитѣ, па ѝ казало съ човѣшки гласъ:

— Добра и хубава княгиньо, хайде да си поиграемъ! Азъ ще тичамъ, а ти ще ме гонишъ.

И, за пръвъ пжтъ презъ живота си, момата чула, що ѝ се говори, и сама отговорила:

— Да си поиграемъ, зайченце.

Тя сама не забележила, какъ ѝ се развързалъ езикътъ и заговорила. Сякашъ никога не е била ни глуха, ни нѣма. Това я изпълнило съ голѣма радость.

Зайчето се затичало, а тя се впуснала следъ него — да го гони. Ала стига ли се заекъ? Зайчето напредъ, тя следъ него — тѣй минали много поляни и долини, докле стигнали до единъ великолепенъ дворець, разположенъ всрѣдъ голѣма градина.

Въ градината, засадена съ всѣкакви цвѣта, имало водоскоци. Въ езерата играели рибк. . Подъ сѣнката на голѣмитѣ овощни дървета седѣли джуджетата и работѣли. Едни шиели дрехи отъ коприна и кадифе, други кроели обувки и сѣрмени чехли, трети тъчели пѣстри килими, четвърти правѣли гърнета, паницы и други сждове и ги шарѣли.

Самиятъ дворець билъ отвѣнъ цѣлиятъ позлатенъ и украсенъ съ блѣскави шарени плочки. На тѣхъ имало изписани всѣкакви животни и цвѣтя. Къмъ двореца водѣла голѣма златна врата, която се отворила сама, щомъ зайчето се приближило до нея. То минало презъ вратата и се спрѣло въ коридора, па се обърнало — да види, иде ли княгинята. Тя стигнала до вратата и се спрѣла въ нерешителность. Какъ да влѣзе въ тоя чужди дворець? Тя дори не знае, кой живѣе въ него.

Но зайчето ѝ казало:

— Върви подиръ мене, княгиньо! Нали ми обеща, че ще играемъ на гоненица? Защо се спрѣ?

Тогава момата тръгнала следъ зайчето. Като изминали коридора, стигнали до една стълба. Стжпалата ѝ били отъ различни метали: едно златно, друго сре-

бърно, трето медно, четвърто желъзно, пето бронзово и тѣй нататъкъ. Тѣ били много. Стълбата била висока.

Стигнали до най горната площадка. Предъ тѣхъ се створили втора златна врата. Влѣзли въ стая, много богато украсена. Подътъ билъ посланъ съ кспринени килими, а по стени тѣ имало изработени украшения въ видъ на цвѣтя отъ злато, сребро и скжпоценни камъни. До стени тѣ били наредени високи столове отъ слонсва кость, съ златни крачета. На всѣки столъ лежала по една кадифена възглавница. Въ жглитѣ имало голѣми сребърни кадилници, въ които се топѣли благовонни смоли.

Всичко това било толкова хубаво, че княгинята се спрѣла насрѣдъ стаята. Тя не можела да разбере, въ рая ли се намира, или на земята. Когато се опомнила и потърсила съ очи зайчето, то се било изгубило. Момата се уплашила, като се видѣла самичка въ тоя чужди дворець. Тръгнала да си върви.

Но тѣкмо когато излизала отъ голѣмата стая, срѣцнала единъ младъ човѣкъ, разкои но облѣченъ, съ бѣла, сребриста чалма на главата. Той билъ мургавъ, черноокъ, съ вежди, извити като джга. На бедрото му висѣла златна крива сабя, чиято дрѣжка била украсена съ скжпоценни камъни. Той билъ строенъ и хубавъ. Лицето му било пълно съ доброта.

Като се приближилъ до момата, той я поздравилъ съ тия думи :

— Добре дошла, свѣтла княгиню, въ моя дворець! Шахъ Нуриванъ, синътъ на славния царь Енгибара, те поздравява. Чуй исторъята на моя животъ, за да разберешъ, кой стои предъ тебе. Моятъ зълъ чичо ме лиши отъ престола, като уби баща ми. Азъ бидохъ принуденъ да избѣгамъ, за да спася живота си. Но единъ старъ приятель на баща ми, прочутиятъ магъосникъ Тофедъ-Алифъ, който е върховенъ повелитель на джуджетата, ме скри въ тая далечна гора и ми подари двореца, въ който се намирашъ сега. Той е сжщиятъ, който се преобрази на зайче, за да те излѣкува отъ нѣмотата и глухотата и да те доведе при мене. Мждриятъ Тофедъ-Алифъ знаеше, че злосърдечната ти снаха те мрази и те клевети предъ брата ти. Той се научи, че сж те отвели въ гората, за да те разкжсатъ звѣроветѣ. Цѣла нощъ те пази той,

додето ти спѣше. Ако искашъ да останешъ въ тоя дворець, за да го украсишъ съ своята хубость и да го развеселишъ съ усмивката си, той ще принадлежи отъ днесъ нататкъ тебе.

Додето шахтътъ говорѣлъ тѣй, явилъ се и самиятъ магьосникъ: благороденъ старецъ, бѣлокосъ и бѣлобрадъ, облѣченъ въ разкошни дрехи отъ свила и сърма, съ теменужна чалма на главата.

Като го видѣла, княгинята паднала на колѣне предъ него — да му благодари за това, че я спасилъ и излѣкувалъ. Но той я вдигналъ и ѝ казалъ кротко:

— Добра княгиньо, нѣма защо да ми благодаришъ. На когото е дадено знание, той е длъженъ да помага съ всички сили и срѣдства на слабитѣ и беззащитнитѣ. Твоятъ братъ е жертва на измама. Ще дойде време да се опомни и да разбере, колко голѣма грѣшка е направилъ. Тогава и той ще съжالياва за извършеното. Ето тоя момъкъ, когото азъ обикнахъ, като свой синъ. Ако ти е по сърдце, вземи го за съпругъ. Съ него ще живѣете честито, увѣренъ съмъ: вие сте родени единъ за другъ.

Княгинята се съгласила.

Тогава цѣлиятъ дворець се освѣтилъ отъ блѣсъка на разноцвѣтни огньове: сини, портокалови, теменужни, зелени, червени. Невидими музиканти засвирили на флейти, цигулки, арфи и трѣби. Разнесли се пѣсни, каквито се чуватъ само въ рая. Явили се моми, облѣчени въ бѣли дрехи, съ вѣнци отъ трендафили на главитѣ. Тѣ отвели княгинята да я облѣкатъ и приготвятъ за сватбата.

Сватбата излѣзла великолепна. Хиляди джуджета, премѣнени въ пѣстри дрехи, съ високи шапки на главитѣ, играли хоро и танцували съ момитѣ. Надошли много самодиви, поканени отъ магьосника. Надошли и различни горски духове да взематъ участие въ пиршеството и веселбата. Цѣлиятъ дворець грѣмналъ отъ радостни викове.

Магьосникътъ подарилъ на младата булка две златни ябълки. Когато ѝ ги подалъ, казалъ ѝ:

— Ти ще добиешъ две момченца. Ще имъ дадешъ тия ябълки да си играятъ съ гѣхъ. Тѣ носятъ щастие.

Следъ сватбата, магьосникътъ Тофедъ-Алифъ се сбогувалъ съ младоженцитѣ, като имъ казалъ, че отива

на дълъгъ пжтъ. Шахъ Нуриванъ и княгинята заживѣли щастливо. Добили имъ се две момченца, хубави като ангелчета. Майката имъ подарила златнитѣ ябълки.

Минало време. Една вечеръ децата си играели съ ябълкитѣ въ градината на двореца. Княгинята седѣла на прозореца и гледала, какъ си играятъ момчетата ѝ. Тя си спомнила за своето детинство, после — за брата си, сетне — за снаха си и за своето изгнаничество. Безъ да ще, тя се разплакала. Отъ хубавитѣ ѝ очи рухнали сълзи като порой.

— Брате, мили брате, кжде си сега? — изхлипала жената, дълбоко натжжена.

И, сякашъ като отговоръ на тоя въпросъ, княгинята видѣла предъ вратата на двореца единъ конникъ, който приличалъ по всичко на брата ѝ. Загледала се въ него: наистина билъ той. Сърдцето ѝ затупкало отъ голѣма радостъ, но тя се престорила, че го не познава.

Конникътъ се обърналъ къмъ жената и я запиталъ:

— Чий е тоя дворець?

— На Шахъ Нуривана, — отвърнала тя. — Азъ съмъ негова жена.

— Свѣтла царице, — казалъ той, — имамъ една молба къмъ тебе. Нощта ме настигна въ тая гора и не виждамъ пжтъ за излазъ. Па и конътъ ми е уморенъ. Позволи ми да прекарамъ тая нощъ въ двореца ви.

— Добре си дошелъ, — отвърнала тя.

И, като повикала слугитѣ, заповѣдала имъ да отворятъ на конника и да го приематъ, като гостъ. Отвели коня въ обора, на царя дали стая, сложили му вечеря. Отнесли се къмъ него, като къмъ нѣкой скжпъ гостъ. А княгинята отишла презъ това време при мжжа си и му казала, кой имъ е нагости, но го помолила да се не показва предъ брата ѝ до сутринята.

Когато гостенинътъ заспалъ, сестра му влѣзла тихичко въ стаята, сложила въ чантата му златнитѣ ябълки на децата и, безъ да я забележи нѣкой, си отишла въ спалнята.

На сутринята царътъ станалъ и се приготвилъ да си тръгне, но слугитѣ го спрѣли и му казали:

— Нашата господарка не позволява на гостенина да си върви, защото е открадналъ златнитѣ ябълки на двамата князе. Той ще бжде хвърленъ въ тъмницата.

Царьтъ се разсърдилъ. Той почналъ да се кара на слугитѣ, че го оскърбятъ. Поискалъ да го отведатъ предъ царицата, да се обясни. Но тѣ взели ловджийската му чанта, отворили я и наистина намѣрили въ нея дветѣ златни ябълки.

Гостенинътъ се и уплашилъ, и засрамиръ.

— Заведете ме при царицата! — рекълъ той. — Тая работа е нагласена. Азъ не съмъ крадецъ.

Отвели го. Той се оплакалъ, че го обвиняватъ въ кражба.

— Защо обвинявате безъ право тоя господинъ? — попитала царицата слугитѣ.

— Не безъ право, Ваше Величество. Не намѣрихме ли въ чантата ти дветѣ златни ябълки?

— Намѣрихте ги, но азъ не съмъ ги взелъ. Кълна се въ Божието име, че съмъ невиненъ. Тука трѣбва да има нѣкаква грѣшка.

Тогавя сестра му казала:

— Виждашъ ли, колко е лесно да се обвини човекъ, а колко е мъчно да се спаси отъ обвинението? Не помнишъ ли, че и ти едно време обвини, поради клевета, сестра си, че искала да убие жена ти, и я изгони отъ двореца, за да я изедатъ люти звѣрове?

— Ако сестра ми е била наистина невинна, — рекълъ царьтъ, дълбоко развълнуванъ, — и азъ съмъ я погубилъ поради клевета, не заслужавамъ да живѣя. Убийте ме!

Но въ това време влѣзълъ шахъ Нуриванъ.

— Бжди спокоенъ! — рекълъ той на гостенина. — Макарь че си виновенъ, жена ти е много по-виновна отъ тебе. Тя заслужава наказание, а не ти. Що се отнася до сестра ти, тя е жива. У нея си нагости сега. Всемогщиятъ Аллахъ извърши чудо: Той я не само отърва отъ звѣроветѣ, но ѝ върна и дветѣ скъпи дарби — да говори и да чува. Той закриля невиннитѣ.

Голѣма била радостъта на брата и сестрата. Царьтъ наказалъ своята зла жена. А съ шахъ Нуривана сключилъ съюзъ и му помогналъ да си вземе отново бащиното царство.

Злото умира, доброто остава. Отъ небето паднаха три златни ябълки. Едната е за мене, приказвача Ибрахимъ. Другата — за васъ, които ме слушате. А третата — за добрия магьосникъ.

Жена-разсипница

Единъ трудолюбивъ момъкъ живѣлъ въ едно село, на три часа далечъ отъ морето. Като не знаелъ другъ занаятъ, той копаелъ на морския брѣгъ ями, пълнѣлъ ги съ вода и събиралъ солта, която се натрупвала на дъното, следъ като се изпари водата.

Тоя занаятъ му стигалъ, за да се прехрани. Соль трѣбва на всѣка къща. Другъ соларь нѣмалъ въ селото: всички купували отъ него. А презъ горещитѣ дни момъкътъ събиралъ толкова много соль, че продавалъ и въ града, дето му давали повече пари за нея.

Соларьтъ билъ добре. Спретнато облѣченъ, винаги нахраненъ, той си живѣлъ спокойно. И ето, че че веднѣжъ му дошло на умъ да се ожени. Намѣрилъ една хубава и добра мома, която всички му хвалѣли.

— Добре ще сторя, ако се задомя, — рекълъ си момъкътъ. — Ще има кой да ми гледа къщата. Друго е, като се върнешъ у дома си и намѣришъ всичко готово.

Оженилъ се. Отначало билъ много доволенъ. Той ще отиде да донесе соль, а жена му ще я продава. Младата булка на драго сърдце се заела за продажбата.

— Ти остави продажбата на мене! — казвала тя. — За тия работи мене ме бива. Колко соль и да донесешъ, ще я продамъ. И бжди увѣренъ, че ще я продавамъ на по-добра цена, отколкото си я продавалъ ти. Ще видишъ, че ще спечелишъ два пѣти повече.

Какво по-хубаво отъ това?

Тръгналъ мжжътъ да събира и пренася соль. Всѣка заранъ излизалъ отъ предъ изгрѣвъ-слънце, отивалъ на брѣга и работѣлъ. Вечеръ се връщалъ, капналъ отъ умора, но поне доволенъ, че има кой да му помага въ тежката работа.

Ала той забележилъ скоро, че невѣстата му не е толкова работлива, колкото му я препорѣчвали. Дори

наопаки: тя била доста ленивичка. Когато се върнѣлъ вечерь отъ работа, все заварвалъ у дома си две-три съседки, разположили се на закуска и разговоръ. Намѣсто да легне да се отмори, той трѣбвало да участвува въ празнитѣ разговори и да слуша глупости. Освенъ това, по тия закуски отивали пари, а семейството на соларя не било богато, за да си позволява разкошъ.

Следъ като е преседѣлъ до срѣднощъ — да забавлява жена си и нейнитѣ приятелки, соларьтъ трѣбвало да стане на зараньта още въ тъмно, та да отиде на работа.

Днесъ — тѣй, утре — тѣй, мжжътъ отслабналъ. Прѣсниятъ и здравъ цвѣтъ на лицето му се изгубилъ. Не го чували вече да пѣе, носейки на главата си голѣмата кошница съ соль.

Па и въ кжщата не всичко било на редъ. Днесъ — неопрано, утре — нескотвено, другъ день — дори и не пометено. Разбралъ той, че жена му се излежава по цѣлъ день, а вечерь ходи по гости — да приказва съ женитѣ.

— Какво отъ това пѣкъ? — утешавалъ се той. — Млада е още: нека си поживѣе! Следъ година-две ще забогатѣемъ. Тогава ще мога да си почивамъ, колкото искамъ. Ще живѣя като богаташъ. Нали булката ми се хвали, че продава сольта скжпо и прескжпо?

Но и продажбата на сольта не вървѣла.

Жената се не грижела да продава. Тя си пѣла изъ кжщи, смѣла се, закачала се съ тогова-оногова. Не само не ходѣла по кжщитѣ да продава соль, както правѣлъ преди това мжжъ ѝ, но и когато дойде нѣкоя жена да си купи соль у дома ѝ, задържала я на приказка и най-после ѝ давала соль, безъ да ѝ иска пари. Тя била приятелка съ женитѣ отъ цѣлото село: бивали отъ приятелка да иска пари?

Щедрата булка, пълнѣла и препълвала гаванкитѣ и канѣла женитѣ да идватъ пакъ. Тѣ ѝ отговаряли съ хвалба за нейното голѣмо благородство и щедрость, радвали се, че иматъ такава добра приятелка и, разбира се, все по-често идвали да си пълнятъ гаванкитѣ.

На младата жена се виждало много умно всичко това. Колко сж любезни и добри тия съседки и приятелки! Колко умно приказватъ! Защо да имъ не послужи съ шепа соль? Че сольта е евтина: току-речи безъ

пари! Има ли стока по-евтина отъ солта? За това не заслужава и да се говори.

Единъ празниченъ день мжжътъ не отишелъ на морския брѣгъ. Решилъ да трѣгне да продава соль. Но какво било очудването му, като намѣрилъ въ кутела, дето слагалъ солта, само едно-две кила!

— Невѣсто, кжде е солта?

— Продадохъ я.

— Ами кжде сж паритѣ?

— Каквото съмъ взела, похарчила съмъ го за кжщни потрѣби.

Не се харесало това на мжжа. Ни соль има, ни — пари. Очевидно, работата не е на редъ.

Една вечеръ той се върналъ нарочно малко порано. На влизане въ кжщи срещналъ една съседка, че излиза отъ тѣхъ. Тя криела нѣщо подъ престилката си.

— Добъръ вечеръ, — казалъ той. — Що е това, което криешъ подъ престилката, съседко?

— Какво ще е? Дойдохъ да видя булката ти. Тя ми даде въ заемъ малко квасъ.

— Че защо ти е толкова квасъ? — рекълъ мжжътъ, като вдигналъ престилката. Видѣлъ, че жената държи голѣмо гърне, пълно съ соль.

Съседката се изчервила и си отишла.

— Колко пари ти плати за солта съседката, която излѣзе преди малко? — запиталъ жена си.

— Пари ли? Никакви пари не ми е дала. Бивали за една шепа соль да искамъ пари?

— Невѣсто, — рекълъ мжжътъ, — солта не бѣше шепа, а цѣло гърне.

— Ехъ, голѣма работа! Ако не ми е дала сега, утре или други день ще ми даде.

— Да, но тѣ сж богати. Много по-богати сж отъ другитѣ селяни. Можела е да ти плати веднага.

За да се отърве отъ разпитвания, жената рекла: — Да оставимъ сега това на страна! Има нѣщо по-важно. Ти носишъ много малко соль. Тая соль не стига. Отъ цѣлото село идватъ хора да искатъ и азъ трѣбва да ги изпращамъ съ празни ржце. Утре трѣбва да донесешъ два пжти повече соль.

— Тая работа е много лесна, — казалъ мжжътъ. — Наистина, солта е тежичка, та се мжчно носи, но пъкъ ние сме двама. Като дойдешъ и ти съ мене, ще

донесемъ два пжти повече. За тебе ще бжде истинско удоволствие да ме придружишъ. Ще видишъ изкласилитъ нивя, цъвналитъ ливади и блѣскавия морски брѣгъ. Ще чуешъ чучулигитъ, какъ пѣятъ. Ще те лѣхне вѣтърътъ. Да видишъ, колко е хубаво!

— Добре, че ти дойде на умъ! — викнала жената. — Въ кжщи е наистина много досадно.

На заранята тѣ станали отъ зори.

Като отишли на брѣга, напълнили си кошницитъ съ соль, хапнали и потеглили назадъ.

Като повървѣли малко, жената почнала да изостава. Кошницата ѝ се видѣла тежка.

— Още е рано, — казала тя. — Да се спремъ малко, да си починемъ. Има време.

— Каква ти почивка? Я тръгвай по-бързо! Ние не сме изминали още и четвъртината отъ пжтя.

Жената повървѣла още малко, но кошницата сякашъ ставала все потежка при всѣка нова крачка. Проклетъ занаятъ е соларството! Кой да предположи, че сольта била толкова тежка!

Ако мжжътъ ѝ не е тамъ, жената отдавна би разсипала сольта.

Повървѣла още малко. Задъхвала се. Не можела вече. Сложила кошницата на земята и седнала до нея.

Мжжътъ се обърналъ и ѝ казалъ:

— Какъ ти се струва сега, невѣсто? Ще ли ме укорявашъ за напредъ, че нося малко соль? Всѣки носи по толкова, колкото може да донесе.

— Ахъ, мжжо, — рекла жената, — прости ми, че казахъ тия думи! Наистина сольта била много тежка.

Мжжътъ пресипалъ половината соль отъ кошницата на жена си въ своята. Тръгнали. Жената вървѣла сега малко по бързо. Олекнало ѝ.

Но като изминала стотина крачки, сольга почнала отново да натежава, сякашъ нѣкой слага по единъ голѣмъ камъкъ въ кошницата следъ всѣка крачка. Невѣстата почнала да забавя крачкитъ си. Изостанала отново назадъ.

На едно мѣсто седнала пакъ.

— Много глупава съмъ била, — рекла си тя на ума, — като вървахъ съседкитъ. Какво разбиратъ тѣ отъ соларство? Да се паднѣше на всѣка отъ тѣхъ да поноси малко тая кошница, иначе щѣше да говори. Да

имагъ да взематъ тѣ — да имъ дамъ за напредъ соль безъ пари! Една шепа имъ не давамъ вече. Който иска соль безъ пари — да дойде да си набере и да си отнесе въ кѣщи.

Въ това време мжжътъ се обадилъ отъ далече:

— Хайде, невѣсто, че се мръква вече! А ние не сме още и на половината пжтъ.

Станала булката и помъкнала отново кошницата. Настигнала мжжа си, който я чакалъ.

— Дай да пресипя още малко въ моята кошница! — рекълъ той.

И пресипалъ половината соль.

Но и следъ това вървежътъ не спорѣлъ много на жената. Още стотина пжти се спирала тя да си почива. Когато стигнали въ кѣщи, полунощъ била минала.

Жената легнала, безъ да се съблича: толкова била уморена.

На другата сутринь, мжжътъ викналъ:

— Хайде, невѣсто, ставай! Време е да вървимъ.

Булката му лежела като мъртва. Не можела да се помръдне.

Той взелъ кошницата и отишелъ самъ.

Отъ оня день жената почнала да се отнася съ-всемъ другояче къмъ съседкитѣ си. Дойде ли нѣкоя при нея да иска соль на заемъ, тя я отпращала любезно, като ѝ казвала, че всѣка стока трѣбва да се плаща. И онази донасяла пари.

Престанали вечернитѣ сбирания на разговоръ. Жената знаела, що значи — да се върне мжжъ ѝ уморенъ. Тя почнала да продава соль и въ селото и въ града. Надеждата ѝ била — колкото се може по-скоро да спести пари, та да купи на мжжа си колца и две кончета: съ тѣхъ да превозва сольта.

И наистина, като пестѣла, тя купила кола и коне. Отъ тогава соларътъ не само товарѣлъ на колата много повече соль, отколкото може да понесе човѣкъ, но и самъ се возѣлъ, вмѣсто да бие пжтя пеша.

Търговията на двамата съпрузи се бързо разширила. Тѣ продавали соль по всички села на околията. Следъ нѣколко години разбогатѣли. И съседкитѣ, които до тогава се подигравали съ глупавата жена, почнали да я уважаватъ.

Съдържание.

	Стр.
Сънът на Али-Мекара	3
Уменъ ловецъ и царь	16
Човѣкъ и тигъръ	21
Вѣрность кѣмъ господаря	23
Лжечезарната княгиня и князътъ-ловецъ	26
Чуднитѣ приключения на Абулфауариса, нареченъ „Великиятъ пътешественикъ“	39
Харунъ Алъ-Рашидъ и сждията	67
Хвърчащиятъ ковчегъ	76
Зайчето и нѣмата книгиня	98
Жена-разсипница	107
